SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Bu sayıda

Ufuk URAS	Hakkı ZEL
Sevim GÖKÇE	Ergin YILDIZOĞLU
Yavuz ALOGAN	Erdoğan TATLAV
Rıfat BALİ	Ahmet ÇAKMAK
Ertuğrul KÜRKÇÜ	Necmiye ALPAY
Ahmet SAYAR	Cüneyt UZUNOĞULLARI
İrfan GÖKÇAY	Nejat PİŞMİŞLER
Aynur SOYDAN	Salih MERCAN

Ey Ahali! Duyduk, duymadık, demeyin!

ÖDP'den örgütlenme kampanyası

Dr. İrfan Gökçay'la söyleşi

SKK özelleştirilirse emekçiye ne olur?

■ 12. ve 13. SAYFALARDA

Synaspismos'un 2. Kongresi

Yunanistan solu: Olanaklar ve olasılıklar

■ HABERİ 10. SAYFADA

Öğrenciler Ankara yollarında

Eylemlerdeki 'şiddet' sorgulanıyor

■ YAZISI 14 SAYFADA

Burhan Karadeniz'le görüşme

Kürt gazetecisinin Newroz düşü

■ YAZISI 24. SAYFADA

● TARİH: 23 MART 1996 ● SAYI: 58 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

'İngiliz' Baybaşin ve resmi zevatın paniği

Adli kanıt ile politik kanıt birbirine hiç mi hiç benzemez.

Adli kanıtlar arasında -eğer devlet bir hukuk devleti ise,- sanığın ikrarı başka kanıt olmadıkça kanıttan bile sayılmaz.

Gelgelelim politikada işler başkadır.

Politikada öyle işler vardır ki, o işleri ele alırken politikacının ikrarı da inkarı da, suçlaması ve suçlarken kaşını gözünü oynatması da kanıt sayılır.

SÖZ bundan önceki sayılarında "kara para", "devletin iç borçları", "tefecilik" ve "beyaz zehir kaçakçılığı" ile ilgili bazı görüşler ortaya attı.

Elbette rastlantıdır ama, dikkatli gözler sorunun şurada burada daha sık ele alındığını, karanlık güçlerin devlet içinde yuvalanmış "kara para" kaynaklarını kayırmak için telaşlı bir çaba içine girdiklerini ve "dam"larda, bacalarda eroin ve eroinin yanı başında da "içici ve satıcı" avına başladıklarını, bunu başarıyla yaptıklarını, bu arada Çiller'in Almanlara hitaben "teröristin yaptığını demokrasi şemsiyesi altında korursanız, o da ülkenizde uyuşturucu ile gençlerinizi zehirler" gibi "uyuşturucu ile terör" arasında determinist bir ilişki taşıyan açıklamalar yaptığını farkederler.

Ama şu gerçeğin üzerine hiçbiri, ne eski, ne yeni Başbakan, İçişleri Bakanı, ne eski, ne yeni Emniyet Genel Müdürü yürüyememektedir.

Türkiye'nin iç borcu 1.4 katrilyondur. Bunun beşyüz trilyonu, yani yüzde 30'u kara para sahiplerinden alınmıştır. Türkiye mafyaya borçludur. Her borçlu alacaklı gibi, burada da borçlu ile alacaklı hem dostluk, hem de düşmanlık ilişkileriyle sarmaş dolaş hale gelmiştir. Bu nedenle bundan yedi yıl önce BM'in uyuşturucu trafiğine ilişkin sözleşmesini imzalayan TC yetkilileri, bu anlaşmanın Türkiye'de yürürlüğe girebilmesi için zorunlu adımı hala atmamışlardır. Sözleşmeyi parlamentodan geçirmemişlerdir.

Politikada bu tutum, kara para ortaklığında Türkiye'ye egemen olanların çok ciddi payı olduğunun, ortada devlet içine yuvalanmış bir suç örgütünün varlığının kanıtı sayılmaktadır.

Şu da bir kanıttır:

Bundan bir süre önce Hollanda'da uyuşturucu kaçakçılığı gerekçesiyle tutuklanan Hüseyin Baybaşin'in Türkiye'ye iadesi Hollanda'dan istemektedir.

Bunda tuhaf olan bir şey yok denebilir.

Vardır.

Türkiye Hollanda'nın Baybaşin'i Türkiye'ye iade etmesini isterken şu gerçeği bilmektedir.

Baybaşin "İngilizdir", daha ciddi deyimle, bundan yıllar önce Birleşik Krallıyet'in yurttaşı olmuştur.

Vay canına diyor, bizim büyük basın. Amma da kurnaz adammış, meğer çaktırmadan uyruk değiştirip Türk polisinin tezgahından paçayı sıyırmış...

Gerçekte ise, hiçbir Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı, Türkiye Cumhuriyeti'ne başvurmadan ve yurttaşlıktan çıkma talebinde bulunmadan bir başka ülkenin - eğer orada çifte vatandaşlık yasası çıkarılmamış ise- yurttaşlığına geçemez.

Demek oluyor ki, Baybaşin'in İngiliz yurttaşı olduğunu bizim yetkili merciler bal gibi bilmektedirler.

Adamı bir an önce vatan hasretinden kurtarma ve onunla mil-

SABAH

Şeytani plan

Hollanda'da uyuşturucu kaçakçılığı suçundan tutuklu bulunan Hüseyin Baybaşin, Türkiye'ye iadesini önlemek için İngilizler'e ajanlık teklif etti.

Kırmızı bültenle arandığı sırada Hollanda'da yakalanarak tutuklanan Hüseyin Baybaşin, avukatları aracılığıyla İngiliz yetkililere haber göndererek "ajan olma" teklifinde ... İngiliz vatandaşı olduğunu ve kendilerine verilmesi gerektiğini bildirdiler. Suç dosyası çok kabarık olan Baybaşin'in, Türkiye'ye iade edilmemek için İngiliz polisine ajanlık teklif ettiği ... uyuşturucu güzergahları ve elde edilen kara paranın aklanması konusunda çok özel bilgiler vermeyi taahhüt ettiği de öğrenildi.

15 yıl önce İngiliz vatandaşlığına geçtiği ...

Baybaşin'in suç dosyası kabarık

- PKK terör örgütünün mali kaynak olarak kullandığı uyuşturucu yolları, Türkiye ve Avrupa ülkelerindeki bağlantıları.
- Kısmetim-1 gemisindeki uyuşturucunun denize dökülmesinden sorumlu tutulan Şehmuz Daş'ın öldürülmesi.
- PKK'nın uyuşturucu sevkiyatındaki ayrıntılar ve örgüte akan milyarlarca dolarlık kara para trafiği bağlantı...

li koşullarda konuşma telaşlarına ne demeli? "İngiliz"i çaktırmadan "kapma" telaşı nedensiz olabilir mi?

Hepsi bir yana Türkiye'nin de dahil olduğu İnterpol'de, dolayısı ile Türkiye'de bu zatın bütün sicili, bu arada İngiltere yurttaşı olduğuna dair bilgi mevcut olduğuna göre, bizim Baybaşin gibi bir "Kürt-İngilizi"ni kucaklama arzumuz, fevkalade dikkat çekici olmalıdır.

Şimdi haberi okuyalım:

"Baybaşin'in İngilizlere uyuşturucu bağlantıları, önemli kişiler, uyuşturucu güzergahları ve elde edilen kara paranın aklanması konusunda çok özel bilgiler vermeyi taahhüt ettiği öğrenildi." Haber 21 Mart tarihli Sabah'tan.

Şimdi geriye bir soru kalıyor: Biz bu Baybaşin'i eroin işinin içyüzü açığa çıkmasın diye mi, çıkmasın diye mi başkente buyur etmek için çırpınıp duruyoruz?

Gazete, haberine bir de şunu eklemiş, iddiaya göre Baybaşin PKK ile uyuşturucu ticareti arasındaki ilişkiyi de kuranlardanmış...

Doğru mu?

Bilemeyiz.

Ama eğer doğruysa Baybaşin'i İngiltere'nin elinden kapmaya çalışmanın alemi ne? Eğer Türkiye'deki eroin işlerini esas olarak gerçekten PKK yönetiyor ise, bu bilgilerin İngilizlerin eline geçmesi Türkiye'nin çıkarına değil mi? O zaman hem İngilizler, hem de Amerikalılar şu sıralar kara para aklamanın başlıca merkezi ve eroin imal ve trafiğinin başlıca kaynak ve geçidi olarak zan altında tuttukları güzel Türkiyemizin ne denli masum olduğunu anlayacaklar ve damarlarımızdaki asil kana hiç yakışmayan bu işi Nevruzu bile Newroz haline getirip piyasaya süren Kürtlerin yaptığına inanacaklardır.

Peki ama bu Baybaşin ya başka şeyler anlatacak olursa?!...

Sanırız bizimkiler savunmaya şimdiden hazırlanıyorlar: Demokrasi gazetesinin geçtiğimiz hafta yazdığına göre, DYP Genel Başkan Yardımcısı, bu eroin işlerini -maalesef- bir kısım OHAL zevatının yaptığını açıklayıverdi.

Bize, bu işleri PKK yapıyor diyorlar.

Elin "gavuru"na dönüp, OHAL hali diye el oğuşturup bel büküyorlar.

Bu gibi işlerde OHAL de olur bu hal de olur.

Ama siz bize 500 trilyon iç borcu kimden aldığınızı, bunlara ne kadar kaynak aktardığınızı ve eroinin Türk ekonomisindeki payıyla milli gelir içindeki oranını açıklayın...Ve şu sorunun yanıtını verin:

Türk ekonomisinin içinden eroin çıkarsa geriye ne kalır?

Biz ipucu verelim:

Zıvana kalır baylar, zıvana...

Bu pabuçların sahibi nerede?

Resimde bir masa. Üstünde suç aletleri. Masanın arkasında bir dizi kadınlı erkekli, çoluklu çocuklu "teröristler".

Duvarda bir Türk bayrağı.

Masanın önünde "..... İli Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi" yazısı. Yazı kimi zaman mermilerle, kimi zaman da müsadere edilen paralarla yazılmış...

"Terörist" sayısı habire değişiyor. Suç aletleri ise hiç değişmiyor: Rusçası Kalaşnikof, Kürtçesi Kleş olan otomatik silahlar, tabancalar, el bombaları, telsizler, mobil telefonlar...

Bu defa kazın ayağı öyle değil.

19 Mart 1996 tarihli Milliyet'in verdiği bir habere göre Gaziantep'te 6 PKK'li olduğu iddia edilen insan gözaltına alınmış. Bunlar "müthiş" bombacıymışlar. Ortalığı patlatıp duruyorlarmış. Haberin en can alıcı yanı ise bunların elebaşı HADEP'ten milletvekili adayı imiş...

Mutad üzre suç aletleri ile birlikte, henüz haklarında hiçbir mahkeme kararı olmadığı halde teşhir ediliyorlar...

Yalnız bu defa iş bir parça tuhaf...

Çünkü ünlü masanın üzerinde bu defa Kleş yok.

Ne var?

Resme dikkatle bakın.

Bir çift pabuç var...

Dehşet içinde başınızı gayrı ihtiyari öne eğip, ayaklarınıza bakıyorsunuz.

"Yandım allah bende de var yahu" diye paniğe kapılıyorsunuz.

Ayaklarınızı koltuğun altına doğru sokuşturup "suç aletinizi" saklıyorsunuz.

Haydi bakalım, şimdi sokağa nasıl çıkacaksınız?

Resim bit kadar. Büyük olsa, bu pabuçların hangi model olduğunu anlayacak, eğer ayaklarınızdaki aynı modelden ise "temiz" pabuçlar almak üzere mağazaya koşacaksınız.

Gelgelelim bu mümkün değil, söyledik, resimden bu pabuçların kaç numara olduğu anlaşılmıyor, rengi, modeli belli değil...

Al başına belayı...

Yine de içinizden iyimser bir düşünce temiz bir rüzgar gibi geçiyor. Önümüz yaz, insan yalınayak gezebilir

diye düşünüyorsunuz. Ve muzipçe gülüyorsunuz Nasreddin Hoca'nın torunlarından biri olarak:

"Şükürler olsun sana yüce tanrım, ya bir de şu masada pabuç yerine gömlek, pantolon, hele ki don suç aleti olarak arz-ı endam eyleseydi halim nice olurdu" diye mırıldanıyorsunuz...

Bu pabuç neyin nesidir?

Bu pabuçların üstündeki insan kimdir, neredediR?

Gaziantep'teki bu acaip "suç aleti" anlayışı giderek yaygınlaşacak mıdır? Ceket, frenk gömleği, gravat, pantolon ve iç fanilası ile don suç aleti sınıfına sokulacak mıdır?

Sokulacaksa, "terörist" olmayan Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları bu suç aletlerinden bilcümle üryan olup, el içine nasıl çıkacaklardır? Açıklama bekliyoruz...

DGM Savcısına: Bizi okumadan toplama!

Ya da "aman savcı vurma beni..."

Ya da: Biz de Almanlar gibi yapalım; bir PKK kuralım...

Böyle de başlık mı olur, demeyin. Yazarımız Necmiye Alpay yazısına böyle itinalı olmayan bir başlık koyduğu ve DGM savcıları da "güzel yazı" kurallarına göre "başlık yazının özüdür" ilkesine haklı olarak bağlı oldukları için, dergimiz toplatıldı. Eminiz sırf başlık yüzünden.

O nedenle biz bu yazının başlığını "Türkiye'de de PKK kurulmalıdır" diye atacakken vazgeçtik ve toplatma kararından önce sayın savcıların yazımızı okumaları için böylesi bir "ikaz levhası"na ihtiyaç duyduk.

Sizin de kabul edeceğiniz gibi Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde, her ne suretle olursa olsun bir PKK kurmak kat'i surette yasaktır.

Ama nedense şeytan bizi dürttü ve biz yukarıdan üçüncü başlığı attık: Biz de Almanlar gibi yapalım, bir PKK kuralım, dedik.

Nasıl bir PKK bu derseniz anlatalım:

Bizim parlamento milletvekillerinin bankalarda görev alma meselesine taktı ya? Medya da hemen kolları sıvadı ve Batı'da bu işlerin nasıl halledildiğini araştırdı. Yeni Yüzyıl'ın 21 Mart tarihli nüshasında gözümüze şöyle bir haber çarptı:

"Almanya'da PKK yolsuzluk ve haksız kazançlarla ilgili konularda milletvekillerine ilişkin iddiaları araştırma yetkisine sahip..."

Gördünüz mü şu işi...

Polis sokakta PKK'liyi vurup kırıyor.

Alman Bundestag'ı dönüp PKK'ya milletvekillerine ilişkin iddiaları araştırma yetkisi veriyor...

Şaka yeter.

Amacımız "her başlığın eti yenmez" özdeyişini iyi saatte olsunlara hatırlatmak.

Unutmadan yazalım: Yeni Yüzyıl gazetesi Alman parlamentosunun bir kuruluşunun adını önce Türkçeye çevirmiş, sonra da kısaltmış, ortaya işte bu PKK çıkmış.

Açık yazılışı şöyle bu PKK'nin: Parlamento Kontrol Komisyonu...

Size şimdiden söyleyelim ki, bundan böyle Türkiye Cumhuriyeti topraklarında hiçbir allahın kulu milletvekillerinin yolsuzluklarını incelemek amacıyla bir Parlamento Kontrol Komisyonu kurmaya kalkışmayacaktır.

Eh ne yapalım: Vatan sağolsun da vatanın milletin vekilleri ne halt ederlerse etsinler...

'Oligark' da legale çıkar kardeşim

Parlamento'da kıyametler kopuyor. Milletvekilinden de Banka Yönetim Kurulu üyesi olur muymuş? Sosyal demokratlar yeri göğü birbirine katıyorlar.

Kurthan Fişek'in tabiriyle "Ayhan Işık'ın dublörü" olacakken hem milletvekili, hem de Çağlar'ın vekili olan İstanbul eski Valisi ve daha da önce OHAL eski Valisi Hayri Kozakçıoğlu'na, İstanbul eski Emniyet Müdürü Menzir'e ve üniversite yok etme makinası YÖK eski Başkanı Sağlar'a yüklendikçe yükleniyorlar.

Onlara "parlamentoda Çağlar'ın bankasının mı, yoksa milletin mi çıkarlarını koruyacaksınız" türünden tuhaf sorular yöneltiyorlar.

Yani sosyal demokratlar "dokunulmazlığı olan milletvekilleri"ne dokunuyor, posta atıyorlar.

Nasıl ama!

Sosyal demokratlar muhalefette umut vaadediyorlar.

Cesurlar...

Baksanıza, Kozakçıoğlu'nun çatık kaşlarının altındaki gözlerinin içine baka baka ne yaman konuşuyorlar. Menzir'in meşum manalarla gölgeli yüzüne karşı nasıl da kükrüyorlar.

Aslan gibiler.

Ama daha dün Menzir'in karşısında kendi bakanlarını bile savunamadıklarını unutmuşa benziyorlar. OHAL'deki yolsuzluklar nedeniyle Kozakçıoğlu'nu yerinden kıpırdatacak bir gramlık bir güce sahip olmadıklarını hatırlamak bile istemiyorlar.

O sıralar "teşri masuniyet"i olmayan bu "devlet memurları"nın önünde kuyruklarını bacaklarının arasına sokanların şimdiki hallerine bakıp da parmak ısırmamak mümkün mü?

Gazi mahallesindeki yüzü maskeli 16 yaşındaki çocuk bile bu parlamenter kabadayılığı ciddiye almayacaktır.

Şu hallere bakın hele...

Kozakçıoğlu'nun ve Menzir'in suç dosyasında kala kala meğer yalnızca Çağlar efendinin bankasında yönetim kurulu üyeliklerini kabul etmek gibi "dehşet" verici bir suç kalmış...

Geçin efendim.

Siz kadim Halk Fırkası'nın yani Cumhuriyet Halk Partisi'nin dosyalarını açın.

Eğer bu dosyayı açarsanız, Kozakçıoğlu ile Menzir bir bankanın, hem de -şimdilik kaydıyla- kıytırık bir bankanın yönetim kurulu üyesi olmuşlarsa, onların önünde horozlanan sosyal demokratların kadim partisi CHP'nin - üstelik öyle kıytırık filan da değil- anlı şanlı İş Bankası'nın en büyük ortağı olduğunu görürsünüz.

Banker partinin üyeleri ve o partiden gelenler banker vekillerine bozuk atıyor.

Amma da tuhaf iş değil mi?

CHP İş Bankası'nın yüzde 29'unun sahibi bir banker partidir. Şimdi bu parti 24 Aralık seçimlerine hazırlanmadığı kadar 29 Mart'ta yapılacak İş Bankası genel kuruluna hazırlanıyor olmalıdır. 12 Eylül darbesinin elinden aldığı payına sahip çıkmak ve daha önce meşhur Ali Topuz'un Yönetim Kurulu'nda yer aldığı bu bankaya olan 2,5 trilyon borcunu İş Bankası'nın kar payı karşılığı kapatıp eski konumuna gelmek için çırpınıp duran bu partinin Kozakçıoğlu ile Menzir karşısındaki içi boş polemikleri ciddiye alınabilir mi?

Baykal "olmaz öyle şey, milletvekili dediğin bankaların yönetim kurulunda yer alamaz" diyor, partisini yeniden Türk finans kapitalinin beyni olan İş Bankası'nın sahipliğine yönlendiriyor.

Şimdi elinizi vicdanınıza koyun ve söyleyin: Kozakçıoğlu-Menzir-Sağlam üçlüsünün mü, yoksa sosyal demokratların mı durumu yanpiri?

Biz işlerin mevcut nizamın yasalarına tastamam ve eksiksiz uygun olarak yürüdüğü kanısındayız.

Kapitalist.
Vali.
Polis şefi.
Profesör.

Bunlara başka meslekten insanları da katınız.

Asker.
Tarikatçı.
Mafyoz.
Medyacı...

Bunları alt alta böylece yazıp, toplayıp, çıkarınız, çarpıp bölünüz, ortaya mis gibi bir yumak çıkacaktır.

Milliyet yazarı Umur Talu'nun deyimiyle "pramidin tepesindeki oligarşi"dir bu...

Şimdi olan bu yönetici zirvenin bazı ünlü şahsiyetlerinin, üzerlerindeki resmi kamuflajı çıkartmaları, gerçekten ait oldukları dünyada "legale" çıkmalarıdır.

Sosyal demokrat ne de olsa sosyal demokrattır ve bir milletvekilinin her ne olursa olsun yalnızca milletvekili olması gerektiğine, bir bankanın yönetim kurulunda zinhar yer almasının günah olduğuna kalben ve vicdanen inanmıştır. Onun aklı tastamam şöyle çalışmaktadır:

Parlamenterler bankalardan yana ve Sosyal Sigorta emeklilerine karşı her türlü karara oy verebilirler. Ama bunu yüzde yüz saf milletvekilinin yapması iyidir, fakat saf olmayan, banka yönetiminde yer alan milletvekilinin yapması ise kötüdür.

Neden?

Çünkü o zaman bankalardan yana emeklilere karşı alınan karara gölge düşer de ondan...

Biz bir SSK emeklisine şu soruyu yöneltik:

"Yaşlılar gününde, eline geçen emekli maaşını alamaz hale geleceksin. Bu duruma yol açan kararın altında hiçbir bankada görevi olmayan milletvekillerinin mi imzasını isterdin, yoksa banka yönetim kurulu üyesi olan milletvekillerinin imzasını mı daha iyi bulurdun?"

Yaşlılar gününde hatırını bu suretle sorduğumuz SSK emeklisi her nedense bize aynen şöyle hitap etti:

"Hastirin ordan eşşoğluları..."

Bu NEVRUZ kutlaması NÖROLOJİ'de bitecek

Hani bir laf vardır "bu iş karakolda bitecek" diye, işte o misal, Newroz nerede biter bilmeyiz ama, bu Nevruz kutlamaları da Nöroloji'de bitecek...

Türk-İslam sentezinden türeme Eğitim Bakanı ile Kültür Bakanı elele vermişler ANAYOL'un Nevruz bayramında bize deli gömleği giydirmeye çalışıyorlar. Malum Sağlık Bakanı da zaten Mazhar Osman ahfadından.

Orta Asya cumhuriyetlerinden tümen tümen konuk. Medyada sarı-kırmızı-yeşil renklere sahip nice Orta Asya ve Anadolu Türk bayraklarından örnekler. Mehter marşları... Türklük. Dokuz Oğuz...

İnsafla söyleyin değerli SÖZ okurları: 24 Aralık seçimlerinde MHP hükümete gelseydi başka türlü bir Nevruz hayal edebilir miydiniz?

Bir de şöyle düşünün: Boş bulunup bir milli piyango bileti almış olsaydınız, olur a, her kimin aklına geldiyse bu Nevruz çekilişinden bir de birkaç milyar kazansaydınız? Ne yapardınız?

Büyük olasılıkla Nöroloji'ye giderdiniz.

Çok açık... Bunlar insan aklıyla oynuyorlar.

Kürtlere karşı kışkırttıkları milyonlarca insanı, şimdi de Türk'ün Nevruz bayramında sokaklara döküyorlar. Amaçları nedir?

Bir amaçları belli.

Boş bulundular. Milyonlarca Özbek'in, Azeri'nin, Türkmen'in, Afganlı'nın, Acem'in her yıl Newroz'u büyük törenlerle kutladığını akıllarına bile getiremediler. Kürt Newroz bayramını intifada ile birleştirince akılları yitirdiler. Kürt, Newroz ateşi mi yaktı, onlar komları, mezraları, köyleri ve kentleri ateşe verdiler. Leyla Zana Çiller'in frapan eşarbına inat, boynuna kırmızı-sarı-yeşil eşarp mı bağladı, bunlar DEP milletvekillerinin bileklerine mavi çelik kelepçeleri geçiriverdiler.

Türki konuklarla "Nevruz hatırası"...

Sonra olanlar oldu.

Newroz gününü gözaltına aldılar. Yasakladılar. Newroz'a lanet yağdırdılar. Newroz'u kutlayan herkesi düşman ilan ettiler.

Daha sonra... Yani geçen yıl... Ne olduysa oldu. "Türki kardeşlerimizin" Newroz gününde sokaklara taştığını, ateşler yakıp düğün dernek kurduğunu gören Türkoğlu Türk olanlar filit yemiş kara sineğe döndüler. "Vay biz bilmemişiz de neler etmişiz" diye dövündüler.

Sonunda anladılar ki Newroz'u yasak etmek elin Türkisine bile rezil olmak demektir.

Yasak edemeyeceklerini anladılar. Ve Kürt sorununu silahla çözme siyaseti ile Orta Asya cumhuriyetlerine nüfuz etme, sızma, oralarda yayılma siyasetini aşina olduğumuz bize özgü devletçi kurnazlıkla mükemmel bir şekilde birleştirdiler.

İşte Nevruz denilen ucube bu birleşmenin ürünü olarak ortaya çıktı. Siz bakmayın binlerce yıllık Türk-Nevruz geleneği sözlerine. Bu Nevruz'un tarihi topu topu iki yıldır. Hepsi bu.

Şimdi Cumhuriyet'ten Milliyet'e arta kalmış Ali Sirmen sevinç içinde. Üzerinden bir yük kalkmış gibi, devletimizin Nevruz'u kutlamasından hoşnut, buna karşılık devletin kadirşinaslığını hala anlayamayanlara öfkeli yazıyor:

"Kimi Kürtler ile o kimi Kürtlerin başka etnik kökenden gelen destekçileri şimdi bu ortak kutlamaya karşı çıkarak, Nevruz yerine Newroz'u kutlamaya hazırlanıyorlar..."

Gördünüz mü şu işi...

Sanki devlet aziz milletimize bir bayram ihsan ediyor, sonra dönüp o milletin içinde mi, dışında mı olduğunu kah şöyle, kah böyle ele aldığı Kürtlere "gelin ortak kutlayalım" diyor ve nankör Kürtler ile destekçileri bu "hoşgörülü" çağrıyı ellerinin tersiyle itip, Nevruz'u değil de, Newroz'u kutlamaya yelteniyor.

Ali Sirmen'in Kürtlerin de kutlamasını istediği Nevruz neyin nesi bir şeydir, kimin fesi bir maskaralıktır, bunu da gelin Milli Eğitim Bakanlığı'nın genelgesinden anlayalım:

"Sevgili öğrenciler, Sultan Nevruz Bayramınız kutlu olsun. Atalarımız, Türklerin yurtları olan Ergenekon'dan çıkış günü olan 21 Mart gününü, asırlardır bahar bayramı olarak kutlamışlardır. Bugünü, Sultan Nevruz günü olarak adlandırmışlardır..."

İyi mi?

Ve okullarda muhtemelen şöyle bir eğitsel münasebetsizlik yaşanacaktır.

- Öğretmenim, Ergenekon'dan çıkarken başımızda neden başbuğ, kağan filan yokmuş da sultan varmış?

- Öğretmenim bu damarlarında asil bir kan dolaşan sultanımızın adı neden Oğuz, Bilge kağan filan değil de Nevruz olmuş?

- Öğretmenim, bizim atalarımız Acemce mi konuşurmuş?

- Öğretmenim bu Nevruz ismi Kürt diline yerleşmiş Newroz ismine pek bir benzemekte, neden atalarımız bir Türk ismi almamışlar da Kürt ismi almışlarmış?

- Öğretmenim biz o zamanlar Kürt müymüşüz?

- Öğretmenim babam eskiden bahar bayramının 1 Mayıs olduğunu söyledi, asırlar önce bahar 1 Mayıs'ta değil de, 21 Mart'ta mı gelirmiş?

- Öğretmenim, atalarımız asırlardır 21 Mart'a Sultan Nevruz bayramı demişken, bizim aklımız neden şimdi başımıza gelmiş?

İşte böyle Ali Sirmen...

Kürde Türkün Ergenekon'dan çıkış gününü "ortak" kutlamayı önerenlerde il-

23 Mart'ta başlayıp, 25 Mayıs'ta bitecek kampanyada 30 bin üye hedefleniyor

ÖDP'nin örgütlenme kampanyası başlıyor

Haber Merkezi- Özgürlük ve Dayanışma Partisi, 'Emeğin Özsavunması, Barış ve Siyasal Özgürlükler' temaları etrafında bir örgütlenme kampanyası başlatıyor. Partinin tanıtımına ve üye yazımı ile örgütlenmesine hizmet etmek üzere 3-4 Şubat'ta yapılan ilk Parti Meclisi (PM) toplantısında karar altına alınan siyasi kampanyanın ayrıntıları ve takvimi PM'nin 16-17 Mart'ta Ankara'da yapılan ikinci toplantısında kesinleştirildi. 23 Mart'ta bölge toplantılarıyla başlayacak kampanya iki ay sürecek ve 25 Mayıs'ta sona erecek. Partinin 30 bin aktif üye kazanması hedeflenen kampanyada ayrıca partiye tereddütle yaklaşan kesimlerin katılımı sağlanmaya, toplumsal örgütlere partinin programı ve fikirleri aktarılmaya ve parti örgütü inşa edilerek işler hale getirilmeye çalışılacak.

İki PM toplantısı arasında kampanyaya ilişkin hazırlık yapan ÖDP Merkez Yürütme Kurulu, ANAYOL hükümetinin emekçilere saldırı ve savaş hükümeti olduğu değerlendirmesinden yola çıkarak, önümüzdeki ayların emek-sermaye ilişkisi açısından son derece sıcak geçeceğini öngördü ve Kürt sorununun çözümü ve siyasal özgürlüklerin kazanılması mücadelesini 'emeğin öz savunması' temasıyla birleştirmeyi kararlaştırdı. Bütünlüklü bir mücadeleyi başarabilmek için 'emeğin öz savunması' çerçevesinde verilen mücadeleyle barışın ve siyasal özgürlüklerin kazanılması için verilen mücadeleyi birbirine bağlamanın gerekliliğine işaret eden ÖDP Merkez Yürütme Kurulu bu yılın kamu ve özel sektörde toplusözleşme yılı olduğuna da dikkat çekiyor.

ÖDP'nin örgütlenme çalışmalarının sürdüğü yaklaşık 60 il ve yüzlerce ilçede yürütülecek kampanyanın merkezi bir şekilde yönetilmesi ve yönlendirilmesi için propagandadan sorumlu genel başkan yardımcısı Erdal Kara'nın koordinatörlüğünde oluşturulan kampanya komitesinde Nesrin Aslan Dere, Yurdagül Erkoca, Masis Kürkçügil, Bozkurt Nuhoğlu, Ahmet Asena, Erkan Kayılı, Mehmet Ali Yılmaz, Nuri Ödemiş ve Mete Sönmez yer alıyor. Komitenin sekretaryasını ise Hakan Tahmaz yürütecek.

Kampanyanın tanıtımı ve kitle örgütlerinin katılımını sağlamak için Genel Başkan Ufuk Uras'ın da içinde yer aldığı parti heyetleri geçtiğimiz hafta içinde çeşitli sendikaları ve kitle örgütlerini ziyaret ederek görüşmelerde bulundu. 23 Mart cumartesi günü ise İstanbul, Ankara, İzmir, Samsun ve Adana'da merkezi kampanya komitesi üyelerinin katılımı ile parti yöneticileriyle bölge toplantıları yapıldı. Hem merkezi, hem de bölgesel düzeyde yürütülecek kampanya çalışmaları arasında basın toplantıları, ziyaretler, afişlemeler, bildiri dağıtımı, broşür ve el ilanları, sempozyumlar, kitle gösterileri ve toplantıları ve kitlesel üye yazımları yer alıyor.

'Katıl, değiştirelim!' ve 'Sokakta işsiz, savaşta ölü, siyasette yasaklı olmayalım!' sloganlarının yer aldığı iki çeşit afişten 100 biner adet bastırılacağı bildirilirken merkezi olarak hazırlanan bildirinin de 500 bin adet dağıtılacağı belirtiliyor. Kampanyanın siyasal temaları arasında bağ kuran ilk broşür 10 bin adet basılırken işsizlik, savaş ve enflasyon, savaş lobisi, siyasal yasakları ve sosyal güvenlik konularındaki diğer broşürler de kampanya boyunca basılarak dağıtılacak. Kampanya boyunca düzenlenecek 3 sempozyumun konuları ise sırasıyla hükümet programının değerlendirilmesi, sosyal güvenlik ve barış olacak. 30 Mart'ta İstanbul'da düzenlenecek bir 'basın brifingi' ile resmen başlayacak bu siyasi kampanya ÖDP'nin kendisini inşa etmesi sürecinde ilk önemli adım olacak.

Parti Meclisi örgütlenmeyi tartıştı

Öte yandan Parti Meclisi ikinci toplantısında, kampanyanın yanı sıra esas olarak örgütlenme sorunlarını görüştü. Örgütlenmesini tamamlamış illerin il başkanlarının da çağrılı olduğu ikinci PM toplantısında genel başkan yardımcılıklarının bürolar biçiminde örgütlenmesini öngören bir örgütlenme modeli de tartışmalardan sonra benimsendi. Büroların bünyesinde parti üyelerinden oluşan çalışma grupları ve uzmanlık gruplarının yanı sıra partili olmayanların da içinde yer alabileceği danışma kurulları faaliyet yürütecek. Somut faaliyetlere ve işe göre örgütlenmeyi temel alarak işlevli ve hareketli bir örgütsel mekanizma kurmayı hedefleyen bu örgütlenme modelinin esas olarak Genel Merkez düzeyinde kurulması öngörülürken, il ve ilçeler düzeyinde de bu modelden esinlenilebileceği, ancak koşullara uygun biçim ve işleyişlerin geliştirilmesi gerektiği ifade edildi. ÖDP'nin taban örgütlenmeleri ve bölge ya da illerin yanı sıra sektörel veya sınıfsal eksenlerdeki örgütlenme ilkeleri ve anlayışı daha sonra ele alınacak.

2 Haziran 1996'da yapılacak yerel ara seçimlere katılım ve 1 Mayıs kutlamaları hazırlıklarının da görüşüldüğü toplantıda sendikaların alacağı kararlara paralel olarak ÖDP üyelerinin gerek parti pankartı, gerekse de demokratik kitle örgütleri ve sendikaların bayrakları altında 1 Mayıs gösterilerine en geniş bir şekilde katılımları benimsendi.

Siyasal kampanyalar ve partinin inşası

Seyfi ÖNGİDER

21 Ocak'taki kuruluş şenliğiyle birlikte gözle görülür bir coşku ve umut patlaması yaratan Özgürlük ve Dayanışma Partisi ilk siyasi kampanyasına başlıyor. Aslında bir siyasi kampanyadan söz edildiğinde bütün güçlerin ve olanakların belirlenmiş bir siyasal hedefe kilitlenerek harekete sevkedilmesi ya da belirli bir siyasal talebe yönelik olarak mücadelenin yoğunlaştırılması anlaşılır. Ancak ÖDP'nin 23 Mart'taki bölge toplantıları ile başlattığı 'emeğin öz savunması, barış ve siyasal özgürlüklerin kazanılması' temalarını içeren bu kampanya esas olarak partinin ilgi ve etki alanı içindeki kitlelerle buluşması ve genel olarak toplumun önüne çıkması anlamına geliyor. Dolayısıyla da daha çok partinin programatik görüşlerinin ve siyasal kimliğinin tanıtımını içermekle birlikte örgütsel olarak inşasının da ilk ciddi adımlarının atılması anlamına geliyor.

Kapsadığı geniş yelpazeye bakanlar siyaseten ÖDP'yi 'amorf ve şekilsiz' bulurken, örgütsel olarak da 21 Ocak'tan bu yana geçen 2 aylık sürede ne olduğu, nasıl olduğu belli olmayan br örgütsel yapı ile karşılaştıklarını ifade ediyorlar. Hatta daha da ileri giderek ÖDP'ye ilgiyle, umutla yaklaşanlar onunla örgütsel ilişki kurma olanaklarını da pek bulamadılar denebilir. Çünkü merkezi düzeyde olduğu kadar, il ve ilçeler düzeyinde de herşey, örgütsel ve siyasal mekanizma ve işleyiş, yeni yeni ve yavaş yavaş şekilleniyor. Solda yeni bir arayışı ifade eden, sosyalist veya devrimci hareketin geleneklerini bir anlamda kaçınılmaz bir şekilde devralmakla birlikte bunları basitçe bugüne aktarmak niyetinde ve isteğinde olmayan, tersine bugünün koşullarına uygun kitlesel bir devrimci parti oluşturmaya çalışan ÖDP'nin kısa zamanda çok büyük mesafeler alması bir hayli zordur.

Ancak birçok kez belirtildiği gibi umulandan çok daha iyi bir başlangıç yapılmış ve şimdiye kadar çok az terslik çıkmıştır. Ve bütün bunların sonucunda da ÖDP'den beklentiler çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Özellikle 12 Eylül sonrası sürecin bilinen koşulları ve özelliklerinin sonucunda soldan, sosyalizmden, örgütlü mücadeleden uzak duran binlerce, onbinlerce kadın ve erkek bugün ÖDP'yi umut ve merakla izlemekte ve ilişki kurmak için uygun ortam kollamaktadır. Örneğin sadece İstanbul'da son bir buçuk ay içinde yapılan ilçelerin örgütlenme toplantılarına 4 binden fazla kişi katılmıştır. Aynı rakam Ankara'da 2 binin üzerindedir. İl ve ilçelerin açılış/kuruluş şenliklerine yüzlerle değil, binlerle ifade edilen sayıda insan katılmaktadır. Dolayısıyla şu ana kadarki gelişmeler ÖDP'nin bir kitle partisi olma şansının bulunduğunu ve giderek solun en başta gelen temsilcisi, 'sol' veya 'sosyalistler', 'devrimciler' denince ilk akla gelen siyasal odak haline daha şimdiden geldiğini göstermektedir. İçişleri Bakanı bile öğrenci olaylarına baktığında aklına ÖDP gelmekte, devrimci öğrencilerin arkasında ÖDP'nin bulunduğunu söylemektedir. Aslında bu iyi bir işarettir. 'Sol' denince onun meşru siyasal temsilcisinin ÖDP, ÖDP deyince de akla solun, solculuğun gelmesi hayra alemettir!

Ama bu durum aynı zamanda ÖDP'ye büyük bir sorumluluk yüklemekte, önüne tarihsel bir görev koymaktadır. Yaratılmış olan potansiyel ve esmekte olan rüzgar en iyi bir şekilde değerlendirilmek ve bu ülkede sol yeniden ayağa kaldırılmak zorundadır. ÖDP ile yakalanan bu fırsat kullanılamadığı noktada, özellikle '68 ve '78 kuşağı uzunca bir süre kendisine siyasetin dışında meşguliyetler aramak zorunda kalacaktır...

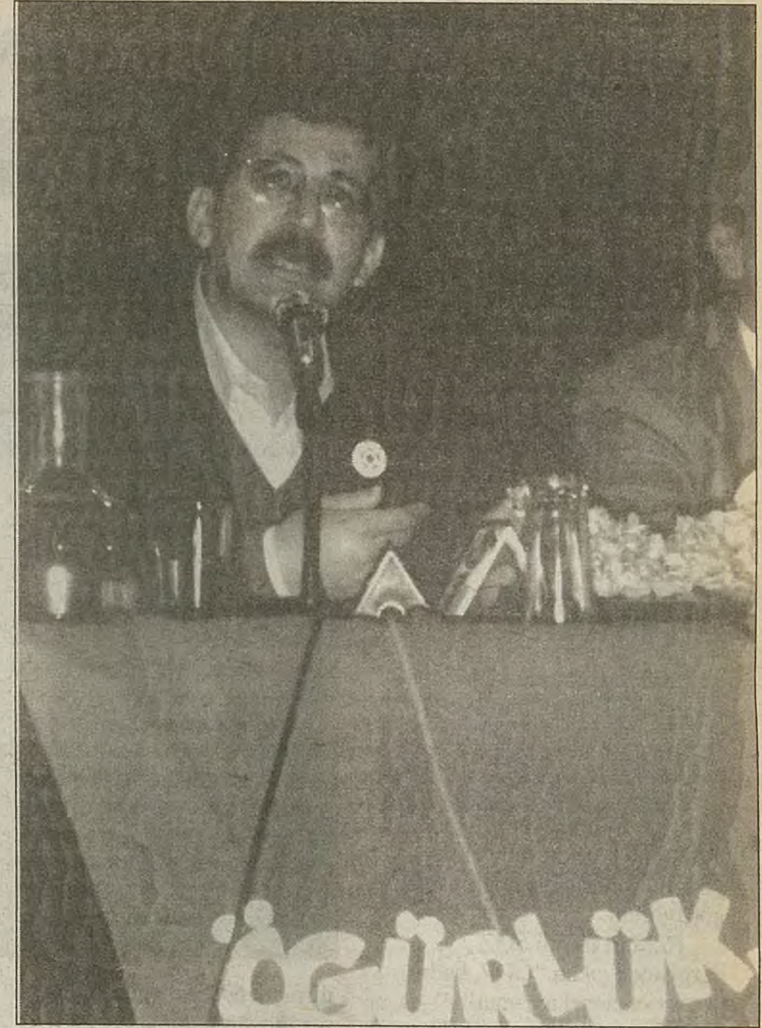
İşte bu kampanya böylesi zorlu ve kritik yolda ilk adım, ya da ilk ciddi sınavdır. Bu arada dogmatizmin ve sekterizmin belirlediği geleneksel soldan gelen saldırılara ve suçlamalara da bütünlüklü bir yanıt oluşturacak bu kampanya tabii ki esas olarak düzenin, sistemin de ÖDP'yi tanıması, onun hakkında doğru-dürüst bir fikir edinmesini sağlayacaktır.

Kampanyayla hedeflenen 30 bin 'aktif üye' gerçekten büyük bir rakamdır. Bu ülkede 30 bin üyesi olan devrimci veya sosyalist bir parti hiç olmadı. '60'lı yıllarda, 'Birinci TİP'in en etkili olduğu dönemde üye sayısı 12 bin civarında idi. Dolayısıyla bugün artan nüfus dikkate alındığında 30 bin rakamı bu etkinlikte bir partiye tekabül eder ki, bu hedefe çok kısa bir zamanda ulaşılması zordur. Ama ÖDP 'büyük düşünülerek' oluşturulmuş ve önüne büyük hedefler koymak zorunda olan bir partidir. Bunun için siyasal ve örgütsel düzeyde iki şey önemlidir; birincisi, ÖDP'nin siyasi faaliyetlerini sistemli kampanyalar biçiminde sürdürmesidir. Bir kampanyanın bitimi bir sonrakinin başlangıcı olmak zorundadır. İkincisi ise, ancak bu mücadele anlayışı ve çalışma tarzı egemen olduğu ölçüde parti bütün üyelerinin önüne düzenli ve sistematik görevler koyabilir ve onları bu bağlamda örgütlü bir mücadeleye sevkedebilir. Dolayısıyla ÖDP ne kadar çok üyesini 'gündelik yaşamın vazgeçilmez bir parçası olarak' siyasal faaliyet yürüten insanlar durumuna getirebilirse 'büyük hedeflerine' o kadar kısa zamanda ulaşma olanağını elde edecektir.

Öyleyse bu ilk kampanya ile birlikte esas hedef şu olmalıdır; siyasal faaliyeti sistemli kampanyalar biçiminde sürdürmeye başlamak ve siyasal faaliyeti üyelerin gündelik yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline getirmek. Bunlar başarıldığı ölçüde devrimci bir kitle partisinin yaratılması bir hayal değil, bu ülkenin kaderini değiştirme gücüne sahip bir gerçek olur...

ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın Parti Meclisi toplantısını açış konuşması

'Türkiye'nin hem en yeni, hem de en eski partisiyiz'

Partinin kuruluşundan bu yana geçen yaklaşık iki aylık sürede çeşitli bölge toplantılarında belirginleşen ve benim de izleme imkanı bulduğum bazı konuları sizlerle paylaşmak ve ülkedeki yakın gelişmelere ilişkin bazı noktalara değinmek istiyorum. "Dönen dönsün, ben dönmezem yolumdan" diyenlerin hukuken kurduğu partimiz ÖDP, inşa edilme sürecinde kurumsallaşmasını ve fikriyatını, programı ve tüzüğü çerçevesinde derinleştiriyor, detaylandırıyor.

Yarattığımız özgür tartışma ve faaliyet ortamı çok önemli. Kararların alımında azınlıkta kalan görüşlerin çoğunluk olma kanallarının, mekanizmalarının baki kalması da bir o kadar önemli. Eşit ve özgür bir dünya yaratmak isteyenlerin öncelikle bu ilişkiyi kendi içlerinde kurmalarıdır, söz konusu olan.

Farklılıklarımız zenginliğimizdir

Her bir figürün eşit olması, aynı olmayı gerektirmiyor. Farklılıklarımızı, eşitsiz ve hiyerarşik ilişkilere dönüştürmeden bir zenginlik kaynağı kılmalı, kavgalarımızı da düzene yönelik kavgamıza su taşıyacak hale getirmeliyiz.

"Bunlar neden hala kavga etmiyor" diye soranların anlamadıkları nokta da işte burası.

Bize dışarıdan bakan dostlarımıza bir kez daha söylüyoruz ki, burada seyirlik bir oyun yok. Ya şimdi hemen bizimle omuz omuza mücadeleye girin; yoksa ayağımız dolanırsa, sakın oturduğunuz yerden, "öyle değil de böyle olmalıydı" gibisinden ahkam kesip, akıl vermeye kalkmayın. Şurası açık ki, ÖDP'nin yarattığı sol dalga güçlendiğinde, ortada kalanlar da bize yönelecektir. Parti güçlendikçe katılımın yoğunlaşması kimseye şaşırtıcı gelmemeli.

Çoğu partiler kendilerine sokakta kitle ararken, partimizin geniş bir kitlesel ilgiyle karşılanması son derece sevindirici. Kendini genel olarak solda gören, ama bir siyasal bağlantısı olmayan kesimlerin yönelimi son derece önemli.

Partimiz faaliyetinde yıllardır bu sürece emek verenlerle, bugün katılan arasında bir fark olmadığının görülmesi gerekiyor.

Bu arada, 12 Eylül döneminde siyaset yapmak isteyen, ama başka kanal bulamadığı için düzenin sol partilerinde yer alan emanet dostlarımız yalana, talana, yağmaya ve ihale işlerine bulaşmadan temiz kalabilmişlerse, doğal olarak onlarla buluşacağız. İttihat ve Terakki ve CHP çizgisine yöneltdiği radikal eleştirilerine rağmen, İdris Küçükömer hocamızın İstanbul Adalar SODEP'te politika yapmak zorunda kalmış olması önemli bir göstergedir. O gün başka alan yoktu, bugün ÖDP var.

Parti programı ve tüzüğümüzü onaylayan herkese partimiz açıktır. Bırakalım biz kendimizi başkalarına göre değil, başkaları durumlarını bize göre tarif etsinler.

Türkiye'nin hem en yeni, hem de en eski partisiyiz. Birinci TİP'ten Dev–Genç'e ve '70'li yılların devrimci ve sosyalist hareketlerine kadar geniş bir sol geleneğin birikteliğini gerçekleştirdik. İyi bir şair olmak isteyen adam, ustasının, "git bin şiir ezberle" sözü üzerine dersini çalışıp geldiğinde, şimdi de "bunları unut ve kendi şiirini yaz" demesi gibi, bir gelenek yokmuş gibi davranmadan, ama var olanı da tekrarlamanın tuzağına düşmeden, öteye geçme esprisini yakalayanlar ÖDP'yi en iyi anlayanlardır.

ÖDP oluşumu tesadüfi değil

Her şeyin iyi gitmesi ve yaşanan coşku çoğu insana, "keşke on yıl önce bunları gerçekleştirseydik" dedirtti. Ama bu parti bunca yılın mesaisi sonucu, belli bir kıvama gelerek kuruldu. Başkaları gibi, biz de 10–20 kişi yan yana gelerek parti kurabilirdik.

Bugün bu noktaya gelmemiz tesadüfi değil. Newton'un kafasına elma düştüğünde yerçekimi yasasını bulmasını da tesadüfle açıklamıyoruz. O zamana kadar muhtemelen birçok insanın kafasına elma düşmüş olabilir. Yani elmanın hangi kafaya düştüğü önemli. Kafa var, kafa var. Biliyorsunuz Nasrettin Hoca'ya da ceviz isabet edince, "yarabbi şükür, kabak ağaçta olsaydı da kafama düşseydi" der. Dolayısıyla kafaların ne tür sorunlarla yoğunlaştığı önem taşıyor.

Biz toplumun temel sorunlarına yanıt verecek bir politik ihtiyacı karşılamaya yönelmişken ve sokaklarda, yaşam alanlarında, fabrikalarda, işyerlerinde gerçek bir toplumsal muhalefet kendi hareketini örgütlemeye yönelmişken, aynı zamanda partimizin en güzel odalarını teorik, ideolojik tartışma ihtiyacı olanlara tahsis edeceğiz ve sık sık onlara kulağımızı kabartacağız. Bütün zamanlarını bu tartışmalara ayırabilirler.

1996 yılı zorlu olacak

Şurası açık ki, '96 yılı bizim için, emekçiler, işçiler, sosyalistler, muhalifler için zorlu geçecek. Hızla barış, emek, özgürlük cephesini sivil toplum örgütleri ve kitle örgütleriyle ete kemiğe büründürmeliyiz.

Koalisyonun bileşiminden cesaret alan güvenlik kuvvetlerinin, sendikalarını savunmak için sokağa çıkan öğretmenlere coplarla, üniversitede ise eli satırlı faşistlerle birlikte öğrencilere saldırmaları önemli bir işaret.

Düzen ancak zorbalıkla, işkenceyle, yargısız infazla, baskıyla ayakta durabiliyor. Manisa'da lise öğrencilerine, gencecik insanlara işkence yapanlar, Metin Göktepe'yi öldürmüş olanlar utanmadan ortalıkta dolaşıyor. Türkiye'yi yönetenler istibdata başvurmaksızın oralarda duramaz hale geldiler.

Bütün ilişkiler traji–komik bir hale geldi. Eski polis şefi Adalet Bakanı oldu. Böylelikle karakola adalet geleceğine, karakol adalete geldi. Fiilen uygulanan karakol adaleti artık resmen de uygulanabilir oldu. Bir diğer eski polis şefi yüzbinlerce Kürt insanının göç ettirildiği Bölge'de valilik yaptıktan ve bu işin müsebbiplerinin başında geldikten sonra Batı'ya göç ettirilmiş olanlara ev yapmak üzere toplu konuttan sorumlu Devlet Bakanı oldu.

Örnekleri artırmak mümkün. Türk–İslam sentezcilerinin hükümeti kuruldu. Yıllarca Newroz'u kutlamak isteyenlere saldıran bu hükümetin bakanları, şimdi Newroz'u hep birlikte kutlamanın hazırlığı içinde. Geçmiş Newroz'larda Şırnak'ta, Cizre'de ölenlerin suçu neydi? Onlar önümüzdeki hafta kutlanacak olan Newroz'un kazanılmasının yolunu açtılar. O nedenle unutulmayacaklar.

ANAYOL hükümeti '80'lerin başından bu yana sık sık duyulan "devleti küçülteceğiz" sloganı ile işbaşına geldi. Bir özelleştirme furyasının hazırlığı yapılıyor. Sadece KİT'ler değil, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik alanlarında da özelleştirme rüzgarları estirmek isteyen hükümet ve sermaye sınıfı ile karşı karşıyayız. Tüm ücretli çalışanlar, emekçiler, işçiler ücret kayıpları, sosyal hakların budanması gibi saldırılarla yüz yüze kalacaklar.

Devleti küçültmekten söz edenlerin ilk aklına gelen eğitim, sağlık, sosyal güvenlik alanları oluyor. Bizim ilk aklımıza gelen ise, ordu, askeri harcamalar, askeri bürokrasi oluyor. Sosyal harcamaları ve yatırımları kısıp, silaha, orduya, savaşa para harcamak isteyenler ile barıştan yana olanlar, silahsızlanmayı hedefleyenler, insana yatırım yapılmasını isteyenler amansız bir mücadele içinde karşı karşıya gelecekler; bir kez daha.

Tüm ülkede OHAL rejimi kurmak istiyorlar

Düşüncenin özgürce ifade edilmesine karşı olanlar, düşünen herkese karşı olduklarını göstermeye devam ediyorlar. Yaşar Kemal sadece 20 ay hapis ve para cezası almakla kalmıyor, aynı zamanda ifade etme ve yazma özgürlüğü 5 yıl ipotek altına alınmaya çalışılıyor.

1080 aydının yayımladığı "Düşünceye Özgürlük" kitabının yargılanması sırasında Kafka'dan bir aktarma yapan Mahir Günşiray hakkında yeni bir soruşturma açılıyor. Şimdi de "Kafka ve arkadaşları" davası ile karşı karşıya kalacağız. Hepimiz Mahir'in yanında yer alacağız elbette.

Daha önce Süleyman Demirel ve Tansu Çiller'de olduğu gibi, uçağa binip yurtdışına giden Başbakan Mesut Yılmaz, Paris'te demokratikleşmeden ve Kürt sorununun siyasi çözümünden dem vuruyor. Ama bunları Türkiye'de savunma siyasi cesaretini gösteremiyor. Hükümet programında Kürt sorunu adı konmaksızın 7 satırla geçiştiriliyor.

İdari reformdan söz ediliyor. Olağanüstü Hal'in son kez uzatıldığı ifade ediliyor. Ama hedef demokratikleşme değil. İl Özel İdareleri Yasası çıkarılarak, valilerin yetkilerinin artırılması, onlara adeta sıkıyönetim komutanlarının yetkilerinin verilmesi hedefleniyor. Tüm ülkede bir tür olağanüstü hal rejimi kurmak istiyorlar.

İşte bu pişkin ortamda, insanın yüzü kızaran bir varlık olduğu değerlendirmesi geçerliliğini yitiriyor. Malum araçlarla ve bu koşullarda yönetmek isteyenler, ÖDP güçlendikçe kaçacak delik arayacaklar. Karşımıza yükselen ırkçı–faşist, şeriatçı ve neo–liberal servet avcıları çıkacak. Hepsine anladıkları dilden cevap vereceğiz. Devletin, dinin, sermayenin bizi belirlemesine, kalıba vurmasına izin vermeyeceğiz. Devletten de, sermayeden de özgürleşmenin koşullarını yaratacağız.

Birlikte, hep beraber oluşturduğumuz tezlerimizi, doğum esnasında hemşirenin elinden düşmeyen, herkesin ve hatta düzen partilerinin sol ve sağ kurmaylarının da anlayabilecekleri hale getireceğiz. Kısacası, önce siyaseti toplumsallaştıracağız.

Bugün eşitsizlikler üzerinde yükselen, adaletsiz olan; ücretli çalışanları, yoksulları dışlayan, farklı olanları, azınlıkları ezen düzeni değiştirmek isteyenler; özgür, eşitlikçi, dayanışmacı bir geleceği kurmayı arzulayanlar ÖDP'ye katılmalı.

"Katıl ki, değiştirelim" sloganı her tarafta duyulmalı

Lehte ayrımcılık ilkesinden vazgeçilemez

Kota lütuf değildir

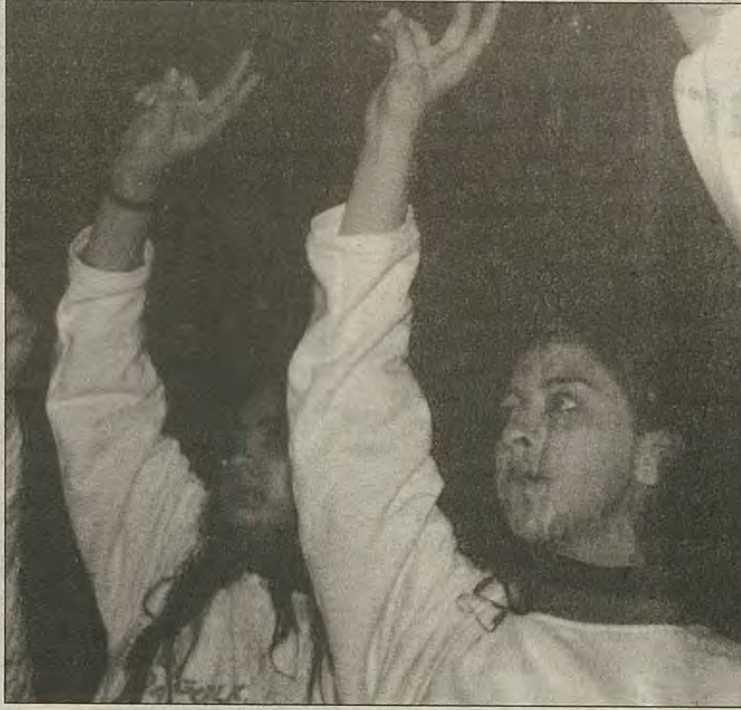
Sevim GÖKÇE

ÖDP tüzüğünde yer alan kota uygulaması, bu parti içerisinde erkek egemenliğinin varlığının itirafı ve buna karşı yürütülen mücadelenin, sadece bu mücadeleyi yürüten kadınlar nezdinde değil, parti kamuoyu nezdinde de meşru olduğunun göstergesidir.

Ancak, parti içerisinde, kadınlarla ilgili bir maddenin tüzükte yer alması ile yetinmeyen bir kadın karşı duruşu sözkonusu olduğu sürece; aleyhte olsalar dahi konuyla ilgili görüşlerin ortaya konmasını; sorunun gündemde kalması, fikirlerin etraflıca tartışılması ve mücadelenin yaygınlaşması açısından yararlı görüyorum.

16 Mart tarihli SÖZ dergisinde çıkan "ÖDP, kadın kotası ve cinsel ayrımcılık" başlıklı yazıyı, kotayla ilgili olarak bu güne kadar sürdürülen tartışmalarda öne sürülen itirazları tekrar etmekten öteye geçmemesine rağmen, yukarıda değindiğim nedenlerle yanıtlama ihtiyacı duydum.

Genel olarak kota karşıtı olanların ve Kemal İnal'ın da söz konusu yazıda önemli dayanaklarından biri kota uygulamasının tersinden bir ayrımcılık yarattığı iddiasıdır. Bu iddia sahiplerine göre, her türlü ayrımcılığa karşı olmak gerekliliği ile yükümlü olduğumuz için böylesi bir ayrımcılığa yol açmak çelişki yaratmaktadır. Her türlü ayrımcılığa karşı olup olmadığımızın bir veri olarak değil, bir soru olarak ortaya konması daha doğru olacaktır.

Kota hangi koşulların ürünüdür?

ÖDP, programında insanlığa dayatılan tüm baskı, sömürü, şiddet ve eşitsizlik biçimlerinin ortadan kaldırılmasından söz eden bir partidir. Bu hedefe ulaşması ise sözü edilen baskı, sömürü, şiddet ve eşitsizliklerin maddi temellerini, gelişim yasalarını doğru analiz etmeyi içerir, içermelidir.

Dolayısıyla, kota sorunu etrafında bunları düzenleyecek olursak, öncelikle kota hangi koşulların ürünüdür ve hangi tarihsel gerçeklere dayanmaktadır gibi soruların cevaplanmasının ardından "her türlü ayrımcılığa karşıyız" cümlesini kotanın ortaya konmasını gerektiren ezme/ezilme ilişkisine rağmen telaffuz edebilecek miyiz, sorusuna geçilmelidir.

Sözü edilen yazıda imzası olan Kemal İnal'ın iddialarına bakılacak olursa, "girişken, çalışkan, kendilerini kanıtlamak gibi gereksiz bir görüntü içine girmeden, sıradışı bir tablo sergileyerek doğal bir şekilde parti-içi mücadele seyrini etkileyen", hatta "belirleyen", üstelik "bunu yaparken erkekler tarafından cinsel değerlendirme de dahil olmak üzere, beceri, yetenek vb. hiçbir değerlendirmeye maruz kalmayan" Ankara özelinde ÖDP'li kadınlar hariç (!) -bu arada, o kadınların kendilerine sorulsa nasıl olur?- kadınların ezilen bir toplumsal kesim oldukları Kemal İnal da dahil herkesin malumu.

Kamusal alandan dışlanma

Erkek egemenliğinin belirlediği toplumsal cinsiyetler, ortaya çıkmalarından itibaren bilinen tüm üretim ilişkileri içerisinde uğradıkları çeşitli değişimlerle birlikte varlıklarını korumuşlardır. Bunun kapitalist sistemdeki tezahürü, özel ve kamusal alanın birbirinden tamamen ayrılması sonucunda kadının anne, eş vb. sıfatlarla özel alana hapsedilerek kamusal alandan, dolayısıyla politikadan dışlanmasıdır. Bazı kadınlar bütün bunlara rağmen kamusal alana girmeyi başardıklarında ise, bu kez o alanın karar mekanizmalarında yer almalarının önüne engeller dikilmektedir.

Özellikle tüm baskı, sömürü, şiddet ve eşitsizlik biçimlerinin ortadan kaldırılması iddiasında olan bir partinin, kendi iç yaşamında tarihsel ve eşitsizlik içinde var olmuş kesimler arasında biçimsel bir eşitlik ortaya koymakla yetinmesi kendi iddialarıyla çelişmesi anlamına gelirdi.

Eşitsizler arasında biçimsel bir eşitlik kurma çabası, niyetlerden bağımsız olarak, soyut burjuva eşitlik anlayışıyla örtüşmektedir. Tarihsel maddeci bir yaklaşım, eşitsizler arasında gerçek bir eşitlik için burjuva eşitlik anlayışını yadsıyan birtakım mekanizmalar öngörür. Bu yaklaşımın sonucu olan lehte ayrımcılık ise, partinin temel niteliklerinden birini oluşturan her türlü baskı, sömürü, şiddet ve eşitsizliği ortadan kaldırma iddiası ile örtüşmektedir.

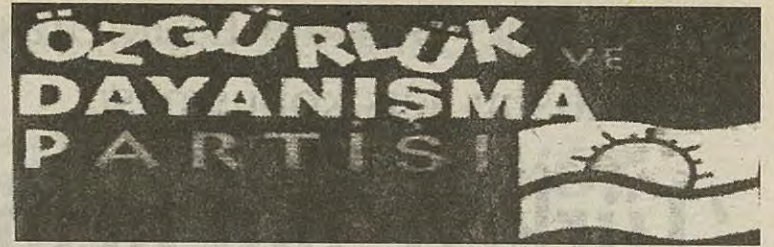
Dolayısıyla, ÖDP'nin ezme, baskı, sömürü ilişkilerini aşındıran ayrımcı politikaları reddi, kendi iddialarının da reddi anlamına gelir. Lehte ayrımcılığı, artık içimize sindirelim!

Tarihsel gelişimi içerisinde ortaya konan mevcut bir egemenlik ilişkisinin tanımladığı bir olguyu, azınlık olma şeklinde ifadelendirmek ciddi bir yanılgıdır. Muhalif olma, azınlık olma, ezilen olma vb. durumlarını ayrılaştırmaya varan bir kafa ve kavram karışıklığı Kemal İnal'ı, "parti içindeki yeşillerin, anarşistlerin, savaş karşıtlarının –bizler de azız, parti içinde fikirlerimizi yönetimler aracılığıyla uygulamaya koyamıyoruz; bu yüzden biz de kota istiyoruz– diyebilir ve deme hakkına da sahiptirler" sonucuna ulaştırıyor.

Kadınlar azınlık değildir

Kadınların kota taleplerini azınlık olmaları ile gerekçelendirdiklerine, izlediğini söylediği haber/makalelerin hangisinde rastladığını doğrusu bilmek isterim. Kendisinin izlemediklerinde ortaya konmuş olması muhtemel bir şeyi ben buradan tekrarlamak istiyorum: Kadın kotası, kadınların ezilmişliğinin birtakım parti yöneticileri tarafından farkedilerek kadınlara bahşedilmiş bir lütuf değil, bilakis "sahici" bir mücadele ile elde edilmiş "sahici" bir kazanımdır.

Ve kadınlar, sanırım bununla yetinmeyecekler...

kısa haberler

İSTANBUL

■ İstanbul'da ÖDP'liler ilçe binalarının açılışlarıyla uğraşıyorlar. Şenliklerle yapılan açılışlardan biri Maltepe ilçe örgütünün geçtiğimiz pazar günü yaptığı açılıştı. İlçe yönetimi de belirlenen Maltepe'de başkanlığa İsmail Ağan seçildi. 24 Mart pazar günü, Beykoz ilçesinde Mutlu Düğün Salonu'nda bir tanıtım toplantısı tasarlanırken, Gaziosmanpaşa, Bahçelievler ilçeleri de açılış şenlikleri düzenleyecekler. Küçükçekmece ilçesinin açılışı ise 23 Mart Cumartesi günü gerçekleştirilecek. Yeni binasına taşınan Esenler'deki ÖDP'liler 20 Mart Çarşamba günü yaptıkları toplantıda, Newroz kutlamaları için HADEP'le birlikte hareket etmeyi kararlaştırdılar.

ANKARA

■ İl yönetimini oluşturan Ankaralı ÖDP'liler birçok ilçe yönetimini de belirlediler. 8 Mart nedeniyle Altındağ ilçe örgütünün 9 Mart günü düzenlediği şenliğe yaklaşık 500 kişi katıldı. Eğitim-Sen'in 13 Mart'taki mitingine katılan ÖDP'liler pankart açmadılar; "Eğitim-Sen kapatılamaz" kokartlarını yakalarına taktılar.

ANTALYA

■ 16 Mart'ta Halepçe Katliamı ile 1978'de İstanbul Üniversitesi'nde 7 öğrencinin öldürüldüğü katliamı kınamak amacıyla demokratik kitle örgütleri, sendikalar, HADEP, ÖDP, SİP, İP'le birlikte Basın Cemiyeti'nin Basın Merkezi Salonu'nda bir basın toplantısı düzenlediler. HADEP'in Konyaaltı Açık Hava Tiyatrosu'nda gerçekleştirdiği Newroz Şenliği'ne Antalyalı ÖDP'liler, 23 Mart Cumartesi günü yeni il binasının açılışını yapacak ve üye kampanyası başlatacaklar. ÖDP'liler ayrıca Akdeniz Çevre Platformu'nun düzenleyeceği Alanya Kurultayı'na da katılacaklar.

TRABZON

■ Trabzonlu ÖDP'liler, bir yandan örgütlenme çalışmalarını tamamlamak, diğer yandan da etkinliklere katılmak çabası içerisinde bulunuyorlar. Önümüzdeki hafta içinde il yönetim kurulunu belirleyecek olan ÖDP'liler, üye potansiyeliyle bire bir ilişkiler sürdürerek partiye katmaya çalışıyorlar. Öte yandan, Newroz ve diğer etkinlikler için demokratik kitle örgütleriyle birlikte faaliyetlerini sürdürüyorlar. ÖDP'liler ayrıca TKP, SBP, BSP ve ÖDP içinde çalışmalar yapmış Nadir Karabacak'ı kaybetmiş olmanın üzüntüsünü yaşadıklarını belirtiyorlar.

SAMSUN

■ MHP'nin etkin olduğu Samsun'un Bafra ilçesinde ilçe yönetimini oluşturan ÖDP'liler, 18 Mart'ta 60 kişinin katıldığı bir toplantı yaptılar. Samsun'un Merkez ilçesinde de yönetim kurulu oluştu; ilçe başkanlığına Türkan Aktaş getirildi. Yerel televizyon kanalı Klas TV'de ise yine aynı gün diğer siyasi partilerin ve kitle örgütleri temsilcilerinin katıldığı bir açık oturumda ÖDP'den temsilci olarak ilçe sekreteri Cevdet Bakır yer aldı. 21 Mart günü parti binasında Newroz dolayısıyla bir basın toplantısı düzenleyen ÖDP'liler, akşam Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nde düzenlenen dinletiye katıldılar. Çevre illerin katılacağı ÖDP Bölge Toplantısı 23 Mart Cumartesi günü Samsun'da yapılacak; kampanyanın tartışılacağı bölge toplantısının ardından Samsun ÖDP de 24 Mart Pazar günü ilçelerin katılacağı bir toplantı düzenleyecek.

BODRUM

■ Bodrum'da da ÖDP ilçe örgütü 17 Mart Pazar günü bir tanışma kokteyli düzenledi. Yaklaşık 250 kişinin katıldığı kokteyl 4 saat sürdü. Yönetim Kurulu'nun tanıtımından sonra bir konuşma yapan ilçe başkanı Mustafa Gündoğ, tüm demokrat, devrimci çevreleri ÖDP'ye katılmaya çağırdı. İlçe binasıyla ilgili hazırlıkları tamamlayan ÖDP'liler, nisan başında bir açılış yapmayı da planlıyorlar.

ESKİŞEHİR

■ Eskişehir il başkanı Cemal Küçükbaş Newroz nedeniyle bir basın açıklaması yaptı. Newroz bayramını kutladıklarını belirten Küçükbaş, "Newroz'un bir kez daha barışın, umudun, halkların kardeşliğinin, haksızlıklarla mücadelenin, özgürlüğün, barışın, demokrasinin günü olacaktır" dedi.

ALMANYA

■ Rheinland-Pfalz Eyaleti'ndeki ÖDP'liler 5 kişilik Geçici Koordinasyon Kurulu oluşturdular. 10 Mart günü 52 kişinin katıldığı bir toplantı düzenleyen ÖDP'liler, çeşitli örgütlenme sorunları başta olmak üzere, parti çizgisi üzerine bir tartışma düzenlediler.

Akdeniz'in geleceği için Alanya'da Çevre Kurultayı

İsmail DUYGULU

Çevre, ekoloji ve yeşil hareket alanında Antalya, Burdur, Isparta ve Muğla'da etkinlik yürüten birey, çevre, grup ve örgütlerin oluşturduğu Batı Akdeniz Çevre Platformu (BAÇEP) ile Mersin, Adana, Antakya illerinde faaliyet yürüten örgütlerin oluşturduğu Doğu Akdeniz Çevrecileri (DAÇE)'nin ortak oluşumu Akdeniz Çevre Platformu (AKÇEP), ilk ortak toplantısını Alanya'da Kurultay olarak düzenliyor. Türkiye'nin çeşitli illerinden katılımcıların da olacağı Kurultay üç gün sürecek.

Akdeniz Çevre Platformu Sekreteryası'ndan yapılan açıklamada, Akdeniz Çevre Kurultayı'nın 22 Mart Cuma günü başlayarak, 24 Mart Pazar gününe kadar süreceği bildirildi. Heinrich Böll Vakfı Türkiye Temsilciliği'nin katkılarıyla gerçekleştirilen Kurultay'da AKÇEP sekreteryasının çalışma ilkeleri ile, ortaklaşılacak çalışma konularının belirleneceği açıklandı. Uluslararası Çalışma Grubu'nun da oluşturulacağı Kurultay'ın sonunda bir de sonuç bildirgesi yayımlanacak.

Kurultay'ın ilk gününde katılımcı kuruluşlar kendilerini tanıtacak ve örgütsel çalışmalarını anlatacak. İzmir Çevre Hareketi Avukatları kurultayın ilk günü akşamı, çevre hareketinde hukuk konusunu işleyecekler ve mücadele deneyimlerini örnekleyerek anlatacaklar. Kurultay'ın ikinci günü ise oldukça yüklü bir programla dolu. Akkuyu'da nükleer santral kurma girişimine karşı mücadele sürecinden hareketle nükleer enerji üzerine ve Gökova termik santralına karşı mücadele sürecinden tebliğler sunulacak. Burdur Çalışma Grubu ve Dikkuyruk kuşlarından hareketle sulak alanlar, Alanya Çalışma Grubu ise kıyılarda yaşanan sorunlardan hareketle kıyı yağmacılığı üzerine birer tartışma geliştirecekler.

Akdeniz'in sorunları ve geleceği

Kurultay'ın üçüncü günü 'Akdeniz'in sorunları ve geleceği' üzerine yapılacak bir forumla başlayacak. Erozyon, ormansızlaşma ve turizm hakkında yürütülecek tartışmalarla devam edecek olan Kurultay, Sonuç Bildirgesi Hazırlama Komisyonu'nun 'bildirisi' okunarak sona erecek.

Akdeniz'de çevresel sorunlar üzerine çalışmalar yürüten birey, çevre, grup ve örgütlerin yerel inisiyatiflerini bir araya getirmek, buradan Türkiye genelinde ortak bir örgütlenmeye varabilmek amacıyla oluşturdukları Akdeniz Çevre Platformu'nun sekreteryasını Doğu Akdeniz Çevrecileri adına İskenderun'dan Oktay Demirkan, Batı Akdeniz Çevrecileri adına Muğla'dan Gaye Cön ve kurultayın düzenleneceği yer olan Alanya'nın ev sahipliği adına da Zihni Yayla birlikte yürütüyorlar.

Kurultay toplantı yeri olarak Grand Kaptan Hotel'in tercih edilmesi ve konaklamanın farklı farklı yerlerde gerçekleştirilmesi eleştiriye neden oldu. Bu tür toplantıların konaklama ve yemek yerlerinin, katılımcıların belirli bir ortaklığını yansıtabilecek ve yeşillere uygun, farklı ortamlarda yapılması istemi sürekli dile getiriliyor. Bu istemin gözardı edilerek hareket edilmesine tepki duyulurken, "Beş yıldızlı otellerde toplantı düzenlemenin çevrecilere mahsus" olduğu ileri sürülüyor ve "hareketin sokaktan salonlara kapatıldığı" yönünde eleştirilere neden oluyor. Ayrıca kıyı yağmacılığı üzerine tartışmaların, hemen deniz kıyısında, devletten alınmış teşvik fonu ile inşa edilmiş beş yıldızlı bir otelde yapılıyor olmasının samimiyetsizliği de dile getiriliyor.

Edinilen bilgilere göre, Kurultay'ın hazırlanması sürecinde, Türkiye'de gelişen barış girişimine dair bir oturumun da düzenlenmesi isteminin dikkate alınmaması ve reddedilmesi üzerine, bir grup ekolojist ve yeşil, BAÇEP sekreteryasını eleştirdi. Daha çok çevrecilerin etkin olduğu platform içerisinde, toplumsal duyarlılığa sahip siyasal yeşil düşüncenin henüz gelişmemiş olması, OHAL Bölgesi'nde sürdürülen savaşa karşı duyarlılığın platform içerisinde zayıf kalmasına neden oluyor. Düşünsel tartışmaların henüz yapılamadığı Akdeniz Çevre Platformu'nun Kurultay sonrası, kendisini sorgulaması bekleniyor.

ÖDP kurucularından, Yeşiller Partisi Genel Başkanlığı görevini de yürütmüş olan Bilge Contepe'nin de yer alıp desteklediği Akdeniz Çevre Platformu'nun Alanya Kurultayı'na ÖDP Alanya İlçe Örgütü üyeleri de katılacaklar. ÖDP Parti Meclisi Üyesi Aslı Delikara ve Kaya Özkaracalar ile Alternatif Habitat üzerine çalışma yürüten Hatice Can Kürtüncü'nün de konuk olarak katılması bekleniyor.

Yaralı panter!

Yavuz ALOGAN

10 Nisan 1994 Pazar günü, Taksim Meydanı'nda toplanan yaklaşık 30 bin kişi, Arapça yazılı pankartlar ve yeşil bayraklar taşıyarak, iki koldan Patrikhane ve ABD konsolosluğuna doğru yürüyüşe geçmişti. Aynı saatlerde Ankara'da, yaklaşık 15 bin kişi, benzer alâmetler taşıyarak Zafer Meydanı'nda toplanmış, Eğit-Sen'li öğretmenlerin geçen cumartesi günü polis tarafından dövüldükleri Güvenpark'ın yanından geçerek Birleşmiş Milletler binasının önüne gelmiş, BM bayrağını indirip yakmış, oradan ABD elçiliğinin bahçesine girip kapıya bayrak asmış, ABD ve Rus elçiliklerini taşlamış ve DYP binasının camlarını kırdıktan sonra öğle namazını Kocatepe Camii'nde kılıp dağılmıştı.

Olaylar TGRT'nin bir gün önce yayınını keserek verdiği bir haberle başlamıştı: Sırplar, Gorajde kentine kimyasal silahlarla saldırmışlar ve binlerce Müslümanı öldürmüşlerdi. Daha sonra bu haberin asılsız olduğu anlaşılacaktı.

Bu kitlesel eylemde dikkati çeken özellik, tek bir işaretle toplanan kalabalıkların tam bir disiplin içinde hareket etmeleriydi. Göstericiler, İstanbul'da polisle karşı karşıya geldiklerinde havaya ateş etmişler, ama olay yerinde tek bir silah ve adam yakalatmadan barikatları aşıp yürüyüşe devam edebilmişlerdi. Zafer Meydanı'nda da, Atatürk Anıtı'nın çevresinde yüzlerini heykele değil de kıbleye dönerek toplanmışlar, ancak heykele en ufak bir saldırıda bulunmamışlar, yürüyüş sırasında belirli hedeflerin dışına çıkmamışlardı.

Devlete ve onun resmi ideolojisine açıktan meydan okuyan bu eylem, büyük basın tarafından, İran Devrimi sırasında uygulanan taktiklerin bir provası olarak nitelendirilmişti. Gerçekten de, 1970'lerin sonunda İran'da büyük kent merkezlerinde önce onbinler, sonra yüzbinler toplanmış, hükümet binaları ve konsolosluklar hedef alınmış, toplanan kalabalıklar milyonları bulunca Şah'ın devlet aygıtı kendiliğinden çöküvermişti.

RP'nin marjinal islamcı gruplardan, büyük burjuvazinin içine kök salmış tarikatlara kadar, çıkarları tehdit edilen küçük ve orta ölçekli sanayi erbabından, taşra eşrafına, gecekondululara ve düzene lanet okuyan açlara kadar, geniş bir kesime hitap ettiği bir gerçektir.

Bu olay, aradan iki yıl gibi kısa bir süre geçtiği halde, diğer pek çok olay gibi toplumsal bilinçaltına itildi ve Türkiye'deki islami potansiyel, seçimlerden sonra ortaya çıkan basit bir orana indirgendi: Yüzde 21.4. Tek başına pek anlam taşımayan bu yüzdenin sık sık vurgulanması, yüzde 80'e yakın seçmenin, laik ve RP'ye karşı olduğunu gösteriyor ve yüreklere su serpiyordu. Büyük basın, Nisan 1994 olayları sırasında yaptığı dehşetengiz yorumları unutarak, büyük bir iyimserlikle, irade-i milletin ANAYOL cihetinde tecelli ettiğini ilan etmeye başladı.

Türk devletinin geleneksel tepki biçimi, uzaktayken abartılan bir tehlikeyi, yakınlaştıkça olduğundan başka ve önemsiz göstermek, hatta görmezlikten gelmektir. Bu anlayışın tipik bir örneği, eski MGK Genel Sekreteri Doğan Beyazıt'ın Show TV'deki Teke Tek programında (3 Mart) yaptığı RP analizidir. General, RP'nin birinci parti olması nedeniyle büyük bir endişeye kapıldığını itiraf etmekte, ancak bu partinin tabanı ile yöneticilerini ayırmak gerektiğini söylemektedir. Başka deyişle, RP'ye oy veren kitleleri tenzih ederek, parti yöneticilerini suçlamaktadır. Öyle ki, demokrasiye saygısı olmasa, partinin kafasını bir hamlede koparıp sorunu çözüverecekmiş gibi konuşmaktadır!

RP'nin, özellikle şu aşamada, marjinal islamcı gruplardan, büyük burjuvazinin içine kök salmış tarikatlara kadar, çıkarları tehdit edilen küçük ve orta ölçekli sanayi erbabından, taşra eşrafına, gecekondululara ve düzene lanet okuyan açlara kadar, geniş bir kesime hitap ettiği bir gerçektir. Düzenin kendisi çöküş sürecine girmişken, RP'nin ve islamcı akımın parlamenter yollarla düzene dahil edilerek ehlileştirilmesi düşünülemeez. Nitekim tarikatlar aracılığıyla oluşturulan sosyal dayanışma, terkedilmekte olan ya da etkisizleşen sosyal güvenlik sistemlerini ikame etmek gibi anlamlı bir işlevi yerine getirmektedir.

Aslında bu süreç bütün Ortadoğu'da yaşanmıştır. Bu ülkelerde, Nasırcılık, Baasçılık ve Burgibacılık ve bunların temsil ettiği modernleşme deneyimi başarısızlığa uğramış ve bu akımların ilerleme ve akılcılık yoluna sevkettikleri milyonlarca insan, tam bir yabancılaşma ve yoksullaşma içinde İslam'a dönmüşlerdir. Diğerlerinden çok daha erken işe koyulan Kemalizm'in de, bir modernleşme projesi olarak, özellikle '80'li yıllardan sonra hızla benzer bir yabancılaşmayla karşılaştığı söylenebilir. Özetle, ulusal devletin kalkınma yolunda gerilemesi ve dış baskılara direncinin giderek azalması, bu coğrafyada, sağcı, gelenekçi ve köktenci eğilim ve siyasal hareketleri güçlendirmektedir.

RP'nin yeni ve sert muhalefet çizgisi, islami renkleri ve sloganları değil, toplumsal sorunları temel alacaktır. Kemalistler ve devlet kurumlarıyla değil, rantiyecilerle; dinsizlerle değil hedonistlerle savaşacaklar; İslam ülkelerinin reklamını yapmaktan kaçınarak "Batı kulüpçülüğü"ne saldıracaklar, hatta hükümet programı üzerine meclis görüşmeleri sırasında görüldüğü gibi, Kuva-i Milliye ruhunu bile yanlarına çekmeye çalışacaklardır.

ANAYOL hükümetinin, dünya emperyalist sisteminin ve ona bağlı burjuvazinin beklediği reformların hiçbirini yapamayacağı; siyasal bir çaresizliğin (iki partili merkez sağ ve DSP faktörü) içinde debelenerek, ülkeyi bir polis rejimiyle sadece birkaç ay yöneteceği açıktır. Kendisine "yaralı panter" diyen Erbakan, bu süreç içinde karşısındaki engelleri çözmeye ve sürecin sonunda bütün potansiyel güçlerini seferber ederek şansını denemeye hazırlanmaktadır.

Burada önemli olan, RP'nin, İslam'ın alanından, toplumsal sorunların alanına doğru yaptığı/yapacağı demagojik geçişi hedef almak; ve bu partinin solunu boş bırakmamaktır. Çünkü RP, bundan sonra solun potansiyel güçlerinin daha büyük bir kısmını (ezilenleri, yoksullaşanları, emekçileri) kapsayacak şekilde, sola doğru genişlemeye çalışacaktır. Bunu yaparken, muhtemelen, Kürt sorunu ve kirli savaş yokmuş gibi davranmayı, orduya ve polise her fırsatta yağ çekmeyi de ihmal etmeyecektir. Yeşil bayraklar, Arapça yazılı pankartlar ve pompalı tüfekler, şimdilik evlerin kuytu köşelerine kaldırılacak ve RP'nin mollaları, bir süre kadar toplumsal eşitliğin, adil bölüşümün ve hatta bir tür antiemperyalizmin diliyle konuşmayı deneyeceklerdir.

"Yunanlar bizden daha milliyetçi" dediğinizde,

Sakın tarihi düşmanlıktan etkilenen siz olmayasınız?..

Yelda

Bugün Yunanistan halkının 1/3' inin köklerinin bu topraklarda olduğunu, kovulduklarını, kalmakta direnenlerin yakın tarihte de ırkçı uygulamalara maruz kaldıklarını bilseler -bilenler de unutmasa, gözardı etmese- ("bizden") daha milliyetçi gördükleri Yunanları anlayabilecek, dolayısıyla böyle demeyecekler belki. Yunanların korkacakları, nesilden nesile anlatacakları 'yeteri kadar' saldırı anılarının olduğunu unutabiliyoruz...

Sık sık duyarım. Yunanistan'da Türk düşmanlığı yaygınmış. Bizde milliyetçiliğe karşı, diyelim ki, çok gazeteci bulurmuşuz; orada ise zor... Yunanlar Türkçe bildikleri halde inadına bu dili seninle konuşmazlarmış... (Biz onların dilini neden katiyen öğrenmiyoruz?)

Yunanlar ile Türklerin tarihini bilmeyen, bugün Yunanların çeşitli krizlerde aldıkları tutumu anlayamıyor. Böyle olunca da, mesela "(Kardak) Krizi başlatan Antenna televizyonundaki ilk yayındı. ..Türkiye neden Kıbrıs'a müdahale etti? Çünkü,Yunanistan Kıbrıs'ta darbe yapıp adayı Yunanistan'a bağlamak istedi" (22. 2. '96) diyen Hürriyet'in Nur Batur'uyla bizim Özlem Onaran arasında belirgin bir fark kalmıyor:

"Yunanistan'da ise Kardak-İmia krizinin etkisi hem siyasi-askeri düzeyde, hem de toplumsal-günlük hayat düzeyinde çok daha ağır oldu. Yunan enternasyonalist solcularının ÖDP'yle temasa geçerek, bu konuda hemen bir toplantı düzenlemeleri de Türkiye-Yunanistan geriliminin oradaki gündemdeki yoğun belirleyiciliğinden kaynaklanmıştır. (Toplantı düzenleyip, Türkiye'den insan davet etmek, diyalog girişiminde bulunmak eksi puanmış!) ..Entelektüeller Helen mirasını ayağa kaldırmak için toplantılar düzenledi. ..bu ortamda bütün politik eğilimler şovenizmin aşırı biçimlerine doğru kaydı. ..Bu şovenist aşınma, Yunan politikasında yeni bir ayırıma yol açtı. Eski sağ-sol ekseni önemini kaybetti." (Söz, 2. 3. '96)

Enternasyonalistlik iddiasındaki Özlem, ne kadar emin değil mi?! Oysa Türk solunun resmi ideolojinin etkisinde olduğunu görmek için, sadece yıllardır Kürt kimliğine karşı aldığı tutuma bakmak bile yeter. Özlem'in yazısındaki 'daha', bilgi değil, düpedüz önyargı: Biz onlardan daha iyiyiz... Başka bir halkı topyekün milliyetçiliğe yatkın gören bakışın kendisi en azından milliyetçidir. (Muhtemelen Yunanistanlı solcular da, Türkiyelilerin enternasyonalistlerinin bile kendilerini, BÜTÜN Yunanları böyle etiketlediklerini biliyorlardır.) Türkiye solu başkalarını eleştirmeden önce aynaya baksa, kendinden bu kadar memnun olmak için erken olduğunu görecek...

Mesela şunları bilsek, unutmasak, (varsa) Yunanların tepkilerini -hak vermek değilse bile- anlayacağız belki: "Savaştan yenilgiyle çıkmış, ekonomisi altüst olmuş Yunanistan'ın 1922'deki nüfusu sadece 2.8 milyon idi. Türkiye'ye gönderilen 400 bin Türk'ün karşılığında Anadolu'dan 1.4 milyon Rum'un Yunanistan'a topluca göçü ile bu 'ekonomik ve toplumsal karmaşa' yaşandı. Bu rakamlardan hareket ettiğimizde bugün Yunanistan'da yaşayan her üç Yunan'dan birinin kökeninin Anadolu olduğu ortaya çıkar. Bu gerçeğin günümüzde de kanıtlandığını anlamak için Yunanların soyadlarına bir göz atmak yeter.

1. '...idis' ile biten, örneğin 'Fidanidis' soyadlı Yunan kesinlikle Doğu Karadeniz'den göç eden Pontus Rumdur.

2. "...oglu' soyadlı Yunan vatandaşının kökeni Konya, Kayseri gibi Orta Anadolu yöreleridir. Örneğin Yunanistan'ın en önemli sanayici ve turizmcilerinden Haralambos Tsaousoglou'nun soyadı tam anlamıyla çavuşoğlu demekti.

3. '...poulos' takısı Güney Yunanistan'da özellikle Patras yöresindeki insanların soyadlarını oluşturur.

Şebinkarahisar'daki Hahavla'dan yaşlılar ve kadınlar Makedonya'nın Lefki köyünde, 1955, Fotoğraf: Ertuğrul Aladağ'ın Andonia adlı kitabından, Belge yay.

4. '...takis' işe hiç kuşkunuz olmasın, o kişinin kesinlikle Girit adasından geldiğini açık seçik anlatır. Örneğin eski Başbakan Konstantin Miçotakis.

5. '...is' örneğin eski Başbakan Yeorgios Rallis'de görülür. Bu takı bu kişilerin kökeninin Anadolu kıyısına yakın adalarda ya da Türkiye'nin batısında yaşamış Rumlar olduğunu ortaya koyar." (Cumhuriyet, 25. 1. '96)

Düşünün bir; adam yurtdışından telefon ediyor Mardin'e, telefonun öbür ucundaki akrabası ahizeyi dayıyor radyoya, adam Beşiktaş maçını dinliyor! Almanya'da yaşayan bir Türk göçmen değil bu, bu topraklardan sürülmüş, ta Amerika'daki bir Süryani... Ya da; kökleri buralarda, ama kendisi Fransa'da doğmuş, ABD'de yaşamış bir Ermenidir; Diyarbakır'da Lalebey Mahallesi neredir, size tarif eder...

Bunlar size 'onlar'ın milliyetçi olduğunu mu anlatır? Yoksa... Milliyetçiliği teraziye koyanın milliyetçiliği ağır gelir..

Ayrımcılık ve ırkçılığa karşı mücadelede yüreğinizdeki kıvılcımı ateşleyin!

Rıfat N. BALİ

Belge Yayınları bir kitapsever olarak daima dikkatimi çeken bir yayınevi olmuştur. Zira kitapları genellikle "biz"leri, yani "azınlıklar"ı konu etmiştir. Belge'de çıkan Prof. M. Şehmus Güzel'in son kitabı başlığında da belirttiği gibi, "Fransa'da aşırı sağ ve ırkçılık" konusunu inceliyor. Konusunda yapılmış bu derinliğine inceleme Türkiye'deki aydınlara esin kaynağı olmalıdır bence. Zira Türkiye'de aşırı sağın, yani milliyetçiliğin içinde ve günümüzde islamcı kesimin uç ve popülist kesimlerinde de rastlanan ve yakın bir tarihte son bulacağına dair pek bir emare gözükmeyen ayrımcılık ve ırkçılık olgusunu kendi başına inceleyen herhangi bir girişime bugüne kadar rastlanmamıştır. Yıllar önce Jacob Landau'nun 'Türkiye'de sağ ve sol akımlar' adı ile çevrilen kitabında aşırı sağ incelenmiş ve dolayısıyla ırkçılık da bu incelemenin kapsamına girmiş, ancak söz konusu inceleme 1970'li yıllara kadar olan yayımları ve hareketleri kapsamıştı. Günümüzde ırkçılık ve ayrımcılık Türkiye'de varlığını sürdürmekte ve bundan nasibini tüm etnik gruplar almaktadır. Irkçılık kavramının içinde yer alan antisemitizm ise sadece Yahudilere karşı yöneliktir. Türkiye'de antisemitizmin olup olmadığı, varlığı ve oranı konusunda açılacak herhangi bir tartışma abes olup, zaman kaybıdır. Varlığı konusunda emin olmak için kısa bir zaman dilimini kapsayan gündelik bir basın taraması yapmak yeterli olacaktır.

Oranı tartışmaya açıktır, az olduğu iddia edilebilir, aynen çok olduğu iddia edilebileceği gibi. Ancak zehirin azı, çoğu ol(a)mayacağı gibi, az olmasından da bir teselli bulunamaz kuşkusuz. İnsan hakları ihlali, düşünce özgürlüğü ve ayrımcılık konularında sicili temiz olmaktan epey uzak olan bir Türkiye'de antisemitizmin varlığından açık platformlarda söz edilmemesinin iki başat nedeni vardır. Bir tanesi "taraf" konumunda olan bizzat Yahudileri açık platformlarda temsil eden kişilerce bu olgunun varlığının önemsenmemesi ve/veya reddedilmesi, (1) ki bunun nedenleri arasında Türkiye'nin siciline leke getirilmemesi, cemaati resmi veya gayriresmi konumda temsil etme konumunda olan kişilerin devlet ve yerel yönetimler ile olan iş ilişkileri nedeniyle bu konuları inkar eden bir şekilde yaklaşmaları, kişisel çekingenlik ve ürküntüler ve yıllar boyu taşınan azınlık ruh halinin verdiği genel yılgınlık hali gibi muhtelif nedenler vardır. Diğeri de, istisnalar hariç –ki bu istisnalar arasında mütevazi, ancak süreklilik taşıyan tek hareket İnsan Hakları Derneği Azınlık Hakları İzleme Komisyonu'nun etkinlikleri, Yelda'nın bu konudaki yazıları, Rıdvan Akar, Hülya Demir, Semra Somersan, Taner Akçam ve benzeri birkaç yazarın bu konulara değinmeleri ve bir önemli olay olunca basında çıkan tek tük tepki yazılarıdır– Türk aydınının ve halkının "azınlıklar"a karşı ayrımcılık konusundaki duyarsızlığıdır.Bu açıdan Sehmus Güzel'in kitabı kutlanmaya değer bir çalışma olup, birçok Türk aydını için de bir meydan okumadır. Bu meydan okuma içimizde yaşayan ırkçılığı ifşa etmeye yönelik bir hareketi geliştirme çağrısıdır, zira Şehmus Hoca'nın tasvir ettiği Fransa'daki durum ve Türkiye'deki durum birçok açıdan birbirleri ile benzerlik taşımakta olmalarına rağmen Fransa'da konuya karşı gösterilen duyarlılık Türkiye'de gösterilmemektedir.

Irkçılık, yabancı düşmanlığı ve Yahudi düşmanlığı Fransa'da köklerini dinde ve ırkçılığın kuramlaşmasında bulmaktadır (sh. 19). Aynı şey Türkiye için de geçerli olup, din referans alınıp, Yahudi ve Hıristiyan düşmanlığı yapılmaktadır. Irkçılığın Türkiye'de milliyetçiliğin içinde kurumlaşmasında 1930–40'lı yıllarda Nazi etkisi altındaki Türkiye'de yeşeren Türkçülük akımının kuramcılarından Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Remzi Oğuz Arık ve benzeri kişilere borçludur, bu gelenek günümüzde de sürmektedir.

Fransa'daki Yahudi düşmanlığı (sh. 20–21) Türkiye'de uzun yıllardan beri mevcuttur ve süregelmektedir. Fransız aşırı sağcısı Le Pen'in sözlerinin "Türkler Fransa'ya uyum sağlamaya yanaşmıyorlar" (sh. 50) diye aktardığı sözleri, yıllar boyu Türkiye'de "azınlıklar" için söylenmedi mi? Aynı düşüncenin sonucunda 'Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği'nde olası sabotörler arasında azınlıklar "yerli yabancılar" diye yer almadı mı? (2) O yasayı çıkaran devrin Devlet Bakanı Cemil Çiçek günümüzde de Devlet Bakanı değil mi?

Antisemitizmin günümüzde büründüğü modern giysisi olan "Soykırım İnkarı" kuralı Le Pen ve yandaşlarının sürekli savundukları ve bilimsel bir giysi altında sunmaya çalıştıkları bir başka antisemitizm türüdür. (sh. 89, 127–131, 153). Aynı şey Türkiye'de de geçerlidir. Harun Yahya'nın yazdığı 'Soykırım İnkarı' kitabı özgürce yayımlanabiliyor (3) günlük basında tefrika edilebiliyor (4) ve hiçbir yazardan tepki çekmiyor. Bu "bilimsel araştırma" kitabının kaynakçasında yer alan Robert Faurisson, Paul Rassinier gibi sözde "bilim adamları" Şehmus Güzel'in kitabında "revizyonizm kisvesi altında ırkçılık yapan kişiler" olarak geçiyor. Fransa'daki aşırı sağ daima "günah keçileri" aramaktadır (sh. 148–151). Türkiye'de de bu arayış var. Ülkenin "düşmanları", ya Ermeniler'dir ya Siyonizm ile özdeşleşen Yahudiler'dir ya Rumlar'dır ya Süryaniler'dir ya Kürtlerdir; genelde "öteki"dir.

Fransa'daki Yahudi düşmanlığının kökünde aşırı ve ateşli bir mason, Yahudi, komünist düşmanlığı yatmaktadır. Türkiye'de de öyle. Örnek

Türküler de gidenlerle kaybolmuş...

Memleket, kenger, kimlik

"Kengere sormuşlar, 'memleketin neresi' diye. Rüzgâr bilir, demiş." Kenger, Doğu Anadolu'da yetişen, çok-yıllık otsu bir bitki; hafif, yaprakları rüzgârda savrulan. Halklarının çeşit türlü "rüzgâr" larla savrulduğu Doğu Anadolu'da söylenen bir söz bu...

Memleketlilikle, memleketimizdeki etnik gruplarla ilgili yazdığımdan beri ben de kenger yaprağına döndüm. Kimlik kartıma göre ait olduğumu sandığım grup(lar) tarafından nasıl ötekileştirildiğimi ilerki haftalarda Azalırken'de yazacağım.

Bizim memleketten başlayayım:

Diyarbakırlı diye geçinirim güya. Tatlıyı, yanında kaymakla severim. Bunu İstanbul'da öğrendiğimin farkında değildim. Memleketimde tatlının yanında kaymak verilmezmiş. Diyarbakır'a özel cevizli beyaz sucuğu da yeni öğrendim (Demokrasi Kurultayı için gittiğimde); 'Murtuğa'yı her Diyarbakırlının bilmediğini de. Kahvaltı çeşitlerine ulaşamadığımız için unu yağda kavurup yermişiz meğer seve seve. Aslında bunu düşünmem gerekirdi, zenginlerle yoksulların aynı şeyleri yemediğini. Sana yağı da özel zamanlarda, benim için alınırdı; evdekilere küstüğüm günlerde...

Diyarbakır'da bir zamanlar dedemin evinin bulunduğu Ziya Gökalp İlkokulu Sokağı'ndaki kasap bugün aynı yerinde duruyor ve aynı aile; amcadan yeğene geçmiş. Avuç kadar kıyma almaya benim gönderildiğimi, kırk yılda bir, hayvanın kolundan şu kadar, budundan şu kadar diye göz dolduran miktarda et almak içinse dedemin kasaba gittiğini hatırladım.

Paytonla gidilirdi Ofis semtine. Yani parası olanlardan söz ediyorum. Biz otobüse bile binmezdik; geze geze giderdik... Sözlüklerde fayton diye geçiyor, ama Diyarbakır'da paytondu onların adı. Neyse zaten paytonlar da 1970'lerin sonunda sadece geneleve yolcu taşır olmuşlardı. Bugün ise artık fayton, payton yok. Diyarbakırlılar bundan şikayetçi değil; atların pisliği pis kokuyormuş, hem arabaların geçişine de engel oluyorlarmış... Gezme tozma da yok artık. Ne denli yoksul olduğumuzu anlatıyorum ama bu eli darlık içinde bile haftada bir sinemaya gittiğimizi de belirteyim. Cüneyt Arkın'ın Ala Geyik'ini, Kartal Tibet'in Senede Bir Gün'ünü seyrettiğim Yenişehir ve Yıldız sinemaları yıkılmış... Biri otopark olmuş, diğeri kazılmakta...

Kasım '95'te Demokrasi Kurultayı için Diyarbakır'a gittiğimizde, artık düğün salonu olarak kullanılan Nilgün Sineması'na düğün seyretmeye gittik Diyarbakır kökenli arkadaşımla, doyunca Kürtçe dinlemeye, Kürtçe halay çekmeye. Onunla eski okullarımızı da gezdik. Evet, yerlerinde duruyorlar. Erkek çocuklar okulun önündeki seyyar satıcıların önünde toplanmış; sahlep içiyor, kuruyemiş yiyor; kamışlar satın alıyorlar. İçine koyacakları minik topları üfleyip, kızları taciz edecekler büyük ihtimal.

Dilan sinemasının altındaki Paris Terzisi, artık Paris değil ama, yine terzi. Bana orta 2'deyken havacı mavisi "son moda" bahçıvan pantolon diken Hanne'nin yerinde bir Müslüman var ve Hanne'den söz etmem tuhafına gidiyor, böyle sorular soranla pek karşılaşmıyor herhalde, karşılaşınca da yüz vermiyor... Şunun şurasında kaç sene oldu ki Hanne bu yerlerden gideli... Ben de bekliyorum ki, "tanıyorsan, görüyorsan selam söyle" desin, ben de "başüstüne" diyeyim...

Yerel kültürümüze ait özellikler siliniyor, yok oluyor. Globalleşme mi bu, egemen kültürün altında ezilip yok olmak?.. Egemenin de egemeni var tabii; Ermeninin, Keldaninin, Süryaninin, Yezidinin kökü kurutulunca geri kalanlar da (en azından kültürel olarak) kurumuş, kendileri farketmese de, şimdilik bundan şikayetçi olmasa da. Lokantalardaki yemekler de aynı, İstanbul'dakiler gibi; ordövr tabağı, içinde aynı şeyler; yanında pet şişede su. Hadi, babakanuç, tırşik, meftune mevsimi değil... Ya açıh(k) ekmek? Pide? O da yok, somun var, eskiden 'çarşı ekmeği' dediğimiz.

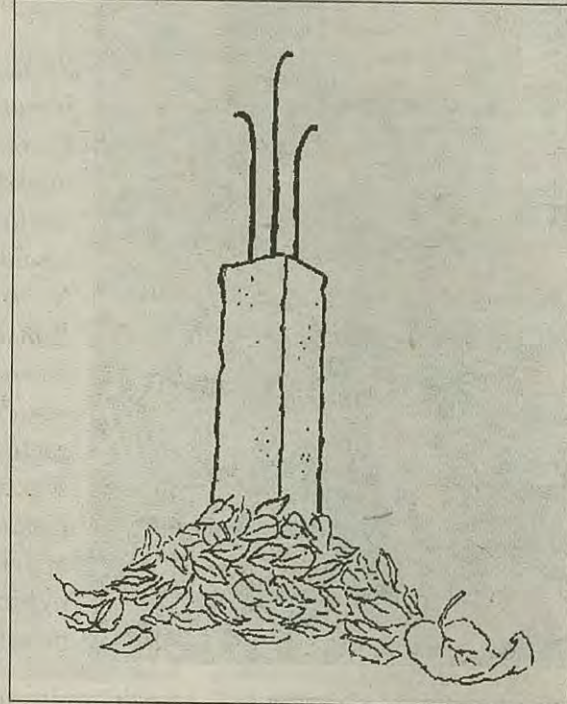
Bugün İstanbul'da sumaklı, satır kıymalı (minik parça etli) dolma pişiren Diyarbakırlı Jaklin'ler Diyarbakır'da kalmamış... Jaklin'ler Diyarbakır'da da, İstanbul'da da günümüzün, yaşayan özneleri sayılmıyorlar, tarih meraklılarının ilgisine bırakılmışlar. Demokrasi Kurultayı'nda, bu memlekette yaşayan herkesin Türk olduğunda ısrar edenlere karşı, Kürtlerden yana, ama Müslüman olmayanları yok farzeden, onları bu toprakların kültüründen, uygarlığından saymayan konuşmalar yüreğimi daralttı. Ah Jaklin, iyi ki şimdi burada değilsin, bu durumu görmüyorsun... Bizimkilere göre, sen yoksun, yaşamıyorsun; -demeye dilim varmıyor ama- siz çok çok eskilerde kalmış fosillersiniz...

Elele ver, gidah prothanaya*/Kurban olam seni de doğan anaya/Seni doğdi, beni de koydi belaya... Bu türkünün bir yerinde şöyle geçer: Yengi de duydum Ermenisen, Ermeni/Şu gönlümün dermanısan dermanı...

'80'lere kadar Diyarbakır'da çok bilinen bu türküyü Kürt arkadaşlara sorduğumda bilemediler, hatırlamadılar. Hatırlayamayışlarına da hayıflanmadılar: "Yıl 1900 yokken yapılmış şarkıları soruyorsun, nerden bilelim"... Bu arkadaşlardan biri daha geçenlerde gözaltındayken kendisine 'Yermeni uşağı' dendiğini hatırladı...

Ermeni meselesine takmışmışım

Demokrasi Kurultayı'na gitmişken, bizi bir de televizyon programına çıkardılar. Metro TV'de 'Demokrasi ve Barış' konulu panelde her konuşmacı barıştan ne anladığını anlattı. Ben de, 'kalıcı barış'ın altını çizmek istedim. Her defasında yeni bir düşman icat edilmemesi için 'fıllelik'* yaptım: TÜM halkların kardeşliği... İnsanların kimliklerini

"Bahçalarda mormeni
Verem ettin sen beni
Ya sen İslam ol ağçik
Ya ben olam Ermeni"

"Yıl 1900 yokken" yakılmış türkülerden biri daha. Mormeni böğürtlen, ağçik kız demek Ermenice'de.

Karikatür: İzel Rosental'in "Peki Ama Neden" adlı albümünden

seçebilmesi... Mozaikteki herkesin sayısına bakmaksızın (az-çok) farklı ve eşit; aynı haklarla donatılması... Bahailer'in durumu... Tarihte yaşananların ve günümüzdeki uzantılarının itiraf edilmesi, özür... Dünküler gibi, bugün yaşananların da 'tarih' olmaması, göç ettirilmek zorunda kalanların unutulmaması için hatırlamak... Azınlık meselesinin hepimizi yakından ilgilendirdiği... İlginin zayıflığı, bundan kaynaklanan bilgisizlik vs...

İsmail Nacar'ın deyimiyle, böyle 'sınırı aşacak şeyler' söyledim; Kürtçe, Ermenice ve Süryanice bir, iki sözcük de: Spastıkım, parev, şlomo*...

Program sırasında bir ara ağzımdan çıkanı kulağım duyduğunda çok şaşırdım, ben bunu nasıl oldu da dedim: "Ben Ermeni meselesine takmışım"... Bir insana bin defa 'deli' derseniz, sonunda kendi de bunu söyler ya... Benimki de o. Bana sık sık söylenen ve benim de karşı çıktığım cümleyi refleks gibi kendim için söyleyiverdim...

Ertesi gün öğrendiğime göre, hakkımda şöyle konuşulmuş: Ermenidir, yok yok Süryani... Yıkılmış kilisenin restorasyonu hakkında konuştuğumdan olsa gerek, ortalıkta gezen hakkımdaki, 'Patrikhane'den biri gelmiş' lafları... Geçtiğim sokakta kahve önünde oturanların daveti: "Memleketimize hoş geldiniz, buyrun bir çayımızı için"... Hemen "öteki" yapılıyorsun... İstanbul'da da gayet iyi niyetle, biraz da çekinerek, bir Kürt arkadaş şunu sordu: "Azınlıklarla mezhepsel bağlılığınız var mı?" Yani? Yani ben de gayrimüslim miymişim?..

Kimileri için ise 'bizden' olmuşum - Ermeniden dönenler için: "O benim akrabamdır, Van'a çağıracağım." Israrla benden para almayan, "dün geceki konuşmanla içimizi rahat ettirdin abla" diyen çaycı...

Bir Müslüman Türk'ün bunları yaz(a)mayacağına olan inançtan mı bilmem, Yelda'nın İbranice'de de bir anlamı oluşuna, Süryanilerde de kullanılan bir isim oluşuna anlam yüklenebiliyor.

** Prothana, prothane, Protestanların ibadet yeri.*

** Fılle, Kürtçe Hıristiyan, Ermeni. Kimi zaman gâvur, kafir anlamında.*

** Spastıkım, Kürtçe 'teşekkür ederim'. Parev, Ermenice 'merhaba'. Şlomo, Süryanice 'merhaba'.*

---

görmek isteyenlere 1970'li yılların aşırı sağ dergi ve gazetelere bakılması salık verilir. Denilebilir ki, "1970'li yılları bırak, günümüze bak". Aynı ırkçılık ve düşmanlık günümüzde de devam etmektedir. Bu ateşli Yahudi düşmanlığının "başyazarı" Cevat Rıfat Atilhan'ın tüm kitapları yeniden basılmaya başlanmıştır.

Fransa'da aşırı sağa ve ırkçılığa karşı ne yapılıyor? Dernek, sendika, parti ve örgütler el ele verip mücadele ediyorlar (sh. 17), ırkçılıkla mücadele yasası çıkartılıyor, ağır cezalar getiriliyor. SOS Racisme (İmdat ırkçılık) kampanyaları başlatılıyor. "Ne touche pas a mon pote" (Arkadaşıma dokunma) kampanyaları düzenleniyor. LICRA, MRAP gibi ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele eden geniş tabanlı örgütler kuruluyor, yürüyüşler yapılıyor (sh. 194–200).Türkiye'de ne yapılıyor? Ocak 1995'te "Irkçılık ve Antisemitizme Karşı Uluslararası Konferans" düzenleniyor, bu konferansta Türk Yahudilerini temsilen tebliğ veren kişiler antisemitizmin varlığını inkar ediyorlar ve/veya kayda değer olmadığını belirtiyorlar (5). Bir "Arkadaşıma Dokunma" kampanyası yeşeriyor, ancak geniş platformlu bir hareket yapıl(a)mıyor. Neden Türk aydını ırkçılık ve ayrımcılığa karşı bu kadar duyarsız? Acaba "azınlık"lar gerçekten sayısal olarak az oldukları için mi? Yoksa bizzat azınlıklar içinden istisnalar hariç (örneğin Roni Margulies, Stella Ovadya ve bu satırların yazarı) kimsenin sesini çıkar(a)mamasından mı? Kimbilir, belki biri, belki diğeri, belki de her ikisi birden, ama ortada bir gerçek var; Türkiye'de ırkçılık ve ayrımcılık var ve bu dozu ve diğeriyle sıfıra indirilmesi için de fazla bir şey yapılmıyor, devlet için ise bu konu pek de ilgi alanı içinde değil. Evet, Şehmus Güzel Hoca Türk aydınına ve halkına yol gösteriyor, ayrımcılık ve ırkçılığa karşı Fransa'daki çok geniş tabanlı mücadeleyi anlatıyor. Türk aydını ve tüm Türk halkı böyle bir harekete ve örgütlenme düşüncesine sahip çıkıp, böyle bir girişimi oluşturabilir mi? Ayrımcılık ve ırkçılıkta hedef olan topluluklar olan "azınlıklar" geleneksel durağanlıklarını, yılgınlıklarını ve mevcut siyasal düzen ile eklemleşip yansıtmak istedikleri muhalefetten uzak kendi hallerinden hoşnut havalarını, üstlerinden atıp böyle bir girişim filizlenirse bu harekete katılırlar mı? Ahmet Altan'ın yazdığı gibi (6) içimizde gizli olan kimliğimizi keşfedip bir kükremeyi deneyebilecek miyiz? Hepimizin uzun uzun düşünüp yanıtlaması gereken sorular...

(1) Üzeyir Garih'le söyleşi, Zaman, 21 Şubat 1996, İshak Alaton ve Üzeyir Garih ile söyleşi, Yeni Şafak, 24 Temmuz 1995.

(2) Nokta, 6 Ağustos 1989, Yıl 7, sayı 31.

(3) Milli Gazete, 11 Ocak 1996.

(4) Yeni Asya, 23 Şubat–1 Mart 1996.

(5) Avrupa Konseyi'nin düzenlediği Irkçılık ve Antisemitizm Üzerine Konferans'ın tebliğler özeti, Naim Güleryüz'ün beyanı, sh. 40 ve aynı kişinin tebliği: 'Antisemitizm: Örnek Ülke Türkiye'.

(6) Bir Hind Masalı, Yeni Yüzyıl, 15 Mart 1996.

Yunanistan solu: Olanaklar ve olasılıklar

Ertuğrul KÜRKÇÜ

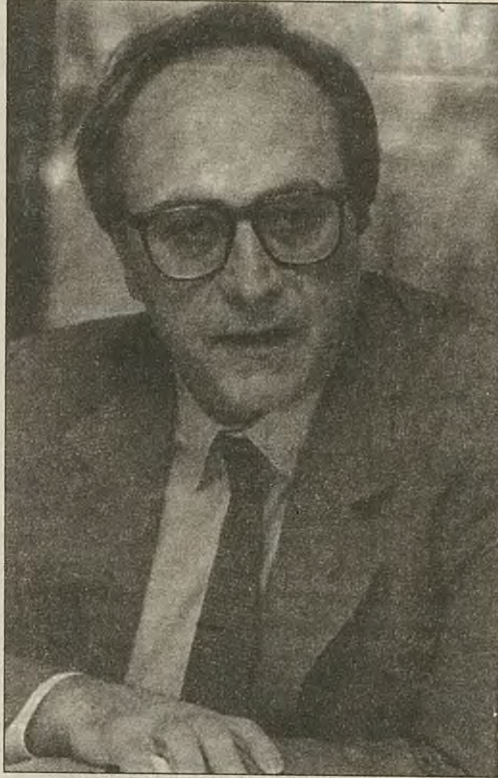
"Synaspismos" (Sinazpizmoz diye telaffuz ediliyor) Yunanistan'ın ikinci sıradaki sosyalist partisi. Birincisi Yunanistan Komünist Partisi (KKE). Partinin "koalisyon" anlamına gelen adı da 1989 seçimlerine giderken İç Komünistler, KKE, Yeşiller ve irili ufaklı bir dizi sol grup arasında kurulan ittifaktan kalma. KKE'nin 1991'de SSCB'nin çöküşünden sonra ittifaktan çekilmesi üzerine KKE'den gelen küçük bir azınlık, İç Komünistler'in büyük bir bölümü, Yeşiller ve bağımsız solcuların "Synaspismos"u bir "Yeni Sol" parti olarak devam ettirme kararıyla, aynı yıl kurulmuş.

"Synaspismos"un İkinci Olağan Kongresi 14-17 Mart 1995 tarihleri arasında bin dolayında delegenin katılımıyla toplandı. Kongre Synaspismos açısından rüştünü ispat ve Yunanistan siyasal platformuna kalıcı bir biçimde yerleştiğinin gösterilmesi bakımından önem taşıyordu. Özgürlük ve Dayanışma Partisi açısındansa resmen çağrılı olduğu ilk uluslararası siyasal toplantı olması bakımından.

Kongre sonunda Merkezi Siyasal Komite'nin tezleri oybirliğiyle onaylandı ve avukat ve insan hakları savunucusu Nikos Konstantopulos yeniden "Synaspismos" başkanlığına seçildi.

Kongre'nin 14 Mart akşamı başlayan açılış toplantısı, medyanın büyük ilgisi altında geçti. Bunun nedenleri arasında başta iktidar partisi PASOK (Pan Helenik Sosyalist Partisi) lideri ve başbakan Simitis olmak üzere Yunanistan siyasal elitinin kongreye konuk olarak katılmaları ve konuşmaları da vardı.

Gerek Konstantopulos, gerekse Simitis ve diğerlerinin üzerinde durdukları temel iç politika konusu, Yunanistan'ın iki büyük partiye dayalı siyasal yaşamının Yunanistan'ın

Synaspismos'un İkinci Olağan Kongresi'nde avukat ve insan hakları savunucusu Nicos Konstantopulos genel başkanlığa yeniden seçilirken, Merkezi Siyasal Komite'nin tezleri de oybirliğiyle onaylandı.

gelişkin toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşantısındaki zenginliği yansıtmaktan uzaklaşması ve çürümesiydi.

Temel dış politika konusunuysa Türkiye ile ilişkiler oluşturuyordu. "Synaspismos", Kıbrıs sorununun, adanın BM bildirgelerine ve kararlarına uygun olarak silahtan arındırılmış, birleşik, bağımsız, egemen iki toplumlu bir federasyon olarak kurulması ve Avrupa Birliği'ne katılmasını savunuyor.

Türkiye ve Yunanistan silahlı kuvvetlerinin adada sürekli mevcudiyetini öngören, "Birleşik Askeri Doktrin"iyse Kıbrıs'ın uluslararası statüsünü zedeleyecek ve Kıbrıs meselesini daimi bir Türk-Yunan anlaşmazlığı halinde tutacak bir formül olarak zararlı buluyor.

Öte yandan "Synaspismos", Türkiye-Yunanistan ilişkileri üzerindeki ABD ipoteğinin iki ülkenin "denetlenen bir bunalım" halinde yaşamalarına yol açtığı görüşünden hareketle her iki ülke arasında iklimin iyileştirilmesine yönelik siyasal irade beyanına ve Türkiye'de demokratik ilerlemeler gerçekleştirilmesine dayalı bir diyaloğun başlatılması çağrısında bulunuyor.

Açılış akşamı konuk parti temsilcileri kongre delegelerine adları, ülkeleri ve partilerinin adları okunarak tanıtıldı. Delegeler Kıbrıs, Türkiye ve Kürdistan'dan gelen parti temsilcilerine büyük sempati gösterdi. Kuzey Kıbrıs'tan hiçbir parti davet edilmemişti. Kürdistan Sosyalist Partisi ve Kürdistan Demokratik Partisi temsilcileri çağrılıydı. PKK ise çağrılı değildi.

Kongre'nin ikinci günü öğleden sonra, öteki ülkelerden gelen konuk parti temsilcilerinin katıldıkları gayrıresmi bir tartışma düzenlendi. Tartışma teması "Avrupa'da Barış ve Güvenlik-Kavramlar ve Sorunlar"dı.

Tartışmada Türkiye'den ÖDP, Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK), Arnavutluk'tan Sosyalist Parti, Bulgaristan'dan Sosyalist Parti, Yurttaş İttifakı, Ekoglasnost, Kıbrıs'tan AKEL ve ADISOK, Fransa'dan Yurttaş Hareketi ve Komünist Partisi, Almanya'dan Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS), FYROM'den (Makedonya) Sosyalist Parti, İtalya'dan Komünist Yeniden Kuruluş, Filistin'den Filistin Ulusal Otoritesi, Güney Afrika'dan Afrika Ulusal Kongresi, İsveç'ten Sol Parti, Rusya'dan Sosyalist Emekçi Partisi, Ukrayna'dan Sosyalist Parti, Eski Yugoslavya'dan Sırbıstan Sosyalist Partisi ve Yugoslav Solu temsilcileri söz aldı.

Çok genel olarak toplantıda söz alanların, Ukrayna ve İtalya'dan gelen temsilciler dışında, argümanlarını beyaz ve Hıristiyan bir Avrupa tasarrufuna dayandırdıkları söylenebilir.

ÖDP ve PSK temsilcilerinin müdahaleleriyle birlikte çok-kültürlü ve çok kimlikli bir Avrupa kavramı üzerinde bir nebze durulduysa da "güvenlik" ve "barış"a ilişkin öneriler daha çok mevcut Avrupa kurumlarının ıslahı zemini üzerinde tartışıldı..

Bununla birlikte iki nokta üzerinde sağlanan görüş birliği önemliydi. Birincisi NATO'nun genişletilmesi yönündeki emperyalist planlara kategorik olarak karşı çıkıldı, ikinci olarak ABD'nin bir Avrupa gücü haline gelerek bölgede başat bir askeri rol üstlenmesinin ima ettiği tehlikelere dikkat çekildi.

Gayriresmi tartışma, herhangi bir karar alınmadan gayriresmi bir biçimde sonuçlandı. Ancak, tartışmaya katılanlar, ileri sürülen tezlere ileride meydana gelmesi olası gruplaşmalar bakımından partnerlerinin kimler olabileceği konusunda bir fikir edinmiş oldular.

Komünist Yeniden Kuruluş, tezlerinin keskinliği ve tutarlı antiemperyalist ve devrimci konumuyla, Ukrayna Sosyalist Partisi, Avrupa merkezliliğe yöneltildiği eleştiriyle dikkati çekti.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

İzlenimler

Önce mihmandarım Grigoris. Uçağın Atina'ya varış zamanını bir saat geç bildirdiğimden alanda uzun süre beklemek zorunda kalınca, beni karşılayacak olanı kapıdan girer girmez tanıyıp tanıyamayacağım konusunda kendi kendimle girdiğim iddiayı kazandım. İri cüsseli, kısa sakallı, deri montlu, kot pantolonlu ve botlu hafif kır saçlı adam... Kapıdan girer girmez herhalde mihmandarımın o olduğunu düşünmüştüm. Sağa sola baktıktan sonra, üzerime yürüyünce herhalde ömür boyu sürecek bir dostluğun başlangıcına el uzattık.

Grigoris, "Synaspismos"un göçmenler ve sığınmacılarla ilgili komitesinde görevli. Lavrion'daki mülteci kampında tanıştığı bir Türk'ten öğrendiği Türkçeyle konuşuyor. Sirtaki ve zeybekte uzman mükemmel bir dansör. Delikanlı bir genç adam. Atina'daki ilk ve son yemeğimi onunla birlikte yedim ve öğrendim ki, hangi Türk yemeğinin sonuna "i" koyarsanız bu bir Yunan yemeğinin adı oluyor: "Cacıki", "pilafi", "mantari", "karpuzi". Bir de her tanıştığınıza "yasu" diyeceksiniz. İlk dersler bunlar.

"Synaspismos" kongresinin toplandığı salon Atina'daki büyük olimpik stadyumun müştemilatı içinde. Bini aşkın delege ve konuk, başkan Konstantopulos'un konuşmasını dört dilden anında çeviri düzeni içinde dinliyor.

Herkes çok şık. Yunanistan'ın büyük kentlerinden gelen delegeler arasında aydınlar, serbest meslek sahipleri, mühendis, doktor ve teknisyenler çoğunlukta. "Synaspismos" delegeleri partinin daha çok bir "beyaz yakalılar" partisi olduğu izlenimini veriyor.

Grigoris doğruluyor bu izlenimi. "İşçilerin çoğunluğu 'kapa kapa'ya oy veriyor" diyor. "Kapa kapa" sol jargonda Yunanistan Komünist Partisi'ne verilen ad. Bizdeki "ka pe" gibi yani.

"Synaspismos" kendisini "demokratik sosyalizm, ekoloji, feminizm ve anti–militarizm" değerleri ve fikirleriyle tanımlıyor. Çoğulculuğa inanıyor ve insan haklarının savunulmasını tartışmasız benimsiyor.

Çok sakin bir kongre. Marşlar söylenmiyor, bayraklar sallanmıyor. Kimse slogan atmıyor. Ama onlarca kamera harıl harıl çalışıyor. Çünkü başbakan Kostas Simitis ve öteki parti temsilcileri konuk.

Konuşmalar ilgi çekici. Türkiye siyaset esnafından çok farklı olarak hamasete yer yok. Yüksek bir kavramsal düzeyden yapılan konuşmalar, Yunanistan siyasal yaşamının açmazlarını kılı kırk yararak eleştiriyor.

t ü m z a m a n l a r y a y ı n c ı l ı k

Rose MACAULAY
Trabzon Kuleleri
İngiliz Misyonerler Karadeniz'de
Çev: Billur C. Tığrek

Marton RHUE
Dalga
Çev:Zeynep N. Okter
1984 Alman Leseratten Ödülü

Immediast Bildirgesi-
Noam CHOMSKY
Medya Denetimi
Çev: Şen Süer

Ahmet KAHRAMAN
Cici Basının
Sefalet ve
Rezaleti

Avrupa'da ortak paraya geçiş zor

Ahmet SAYAR

Avrupa ülkelerinin ortak para birliğine katılabilmeleri için neler gerekli?

- Bütçe açığı, GSMH'nın yüzde 3'ü veya daha altında;
- Hükümet borçları, GSMH'nın yüzde 60'ı veya daha altında;
- Döviz, ERM, Avrupa döviz kuru sisteminin normal dalgalanma sınırları içinde;
- Enflasyon, yüzde 1.5'dan fazla değil. En iyi üç ülkenin ortalaması şu anda yüzde 1.5 olacak.

Önümüzdeki iki yıl içinde Avrupa ekonomileri, hangi ülkelerin ortak para birimine girmek için yeterli niteliklere sahip olduğunu saptamak amacıyla yukarıda sıralanan dört kıstas temelinde ele alınacak. Şu anda sadece Lüksemburg tüm gerekli nitelikleri taşıyor.

'Good by' ortak para

Batı ve Doğu Almanya birleştiğinde, bu süper ekonomik gücün Avrupa'ya egemen olacağı ve bunun da zayıf devletler için zararlı olacağı korkusu vardı.

Endüstride artan iflaslar ve perakende satışlardaki düşüşlerle ekonomi inişe geçiyorken, ocak ayının ilk haftasındaki rakamlar Almanya'da işsizliğin 3.8 milyona çıktığını gösteriyordu.

Almanya Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü (DIW) bu yıl yüzde 1 büyüme için çaba sarfedileceğini söylüyor. Bonn'da geçtiğimiz haftalarda açıklanan istatistiklere göre geçen yılki Almanya bütçe açığı GSMH'nın yüzde 3.6'sı idi ve bu oran Maastricht Anlaşması'na göre saptanan maksimum sınır olan yüzde 3'ün üstünde idi.

Para birliği ertelenebilir

Ekonomik standartlara kendilerini ayarlamaları gereken Avrupa'nın diğer ülkelerinden gelen haberler ironik bir zenginlik gösteriyor. Almanya Maliye Bakanı Theo Waigel üç ay önce İtalya ve Belçika'nın fazla iç borçları nedeniyle Avrupa ortak para birliğine girebilmek için gerekli olan niteliklere sahip olmadıklarını söyleyerek iki meslektaşını üzmüştü. Şimdi Waigel'in Almanya'nın da aynı gemide olduğunu itiraf etmesi gerekiyor.

Ortak para birimine geçiş için üyelerin gerekli niteliklere sahip olup olmadıklarının değerlendirileceği hesaplaşma gününe iki yıl kaldı. Ancak belirtiler pek iyi değil. Almanya'da ekonomiyi dizginleme politikası 1995'in son üç ayında ekonomik gerilemeye yol açtı ve bu nedenle bütçeyi iyileştirme süreci yavaş işleyecek. Bazıları ortak para birimine ulaşmak için gerekli zamanın şimdiden dolduğuna inanıyor.

Ekonomist Julian Callow, Avrupa ekonomilerinde para birliği için gerekli hedeflere ulaşma amacıyla yaşanan zorluklar nedeniyle para birliği sürecinde ertelemenin çok muhtemel olduğunu söylüyor.

Almanya'da 3.5 milyon işsiz

Bismark'tan beri Almanya'yı en uzun yöneten kişi olan Kohl bu yıl 14. yılını tamamlayacak. Ortak para birimine geçişteki herhangi bir gecikme Kohl'ün 1998'de yapılacak seçimdeki şansını düşürebilir. Bu nedenle son yıllarda hep alınan "dayanışma vergisi" ilk kez bu yıl alınmayacak. Ancak Almanya'da ve Avrupa ülkelerinin çoğunda temel problem hala duruyor; işçilerin beklentileri ile yeni ekonomik gerçekler arasındaki uyumsuzluk. Geçen yıl işsizliğin artmasına rağmen ücret artışları iki misli idi. İşçi maliyetleri Uzak Doğu ekonomilerine göre artsa bile sendikalar daha az haftalık çalışma süresi, daha iyi koşullar ve daha yüksek ücret talep etmeye devam ediyor.

3.5 milyon metal işçisinin üye olduğu IG Metall sendikası başkanı Klaus Zwickel bu yıl ücretlerin dondurulmasını önerdi ve bunun üzerine işverenler de 330.000 yeni iş için söz verdiler.

Bu arada Alman şirketleri Almanya'daki yüksek işçi maliyetinden kaçarak, işçi maliyetlerinin daha ucuz olduğu ülkelere yöneliyor. Geçen hafta Siemens, İngiltere yatırımlarının artacağını açıkladı.

Yaptığı reformlar üzerine sendikalarla mücadelesiyle çok övünen Fransa, Kasım-Aralık 1995 grevlerinde başarılı olamadı. Almanya'da olduğu gibi Fransa varoşlarında da tüketimde tehlikeli bir düşüş var. Liderler Maastricht takvimine uymayı ve herhangi bir gecikmeye meydan vermemeyi önerdiler. Ortak para birimine geçiş sürecinde gecikme veya tamamen vazgeçme olasılığı oldukça arttı.

ABD ve Japonya bile ortak para birimi testini geçemiyor

ABD: Dünyanın en büyük ekonomisi. Testi geçemiyor, çünkü hükümet borçları GSMH'nın yüzde 70'i.

Japonya: Almanya ile birlikte savaş sonrası döneminin mucize ekonomisi. Halen dünyanın ekonomik olarak en güçlü ikinci ülkesi. Fakat GSMH'nın yüzde 80'ini bulan hükümet borçları çok yüksek.

Çin: Dünyada yüzde 10.9 ile ekonomik olarak en hızlı büyüyen ülke. Fakat yüzde 9.3 enflasyon nedeniyle testi kaybedenler arasında.

Asya 'kaplanları': Büyüme hızı yüzde 9.9 olan Güney Kore, Taiwan (yüzde 6) ve Hong Kong (yüzde 4.5) bütün kulüplere girebilecek durumda, ancak bunlar da yüksek enflasyondan dolayı testi geçemiyorlar.

Şili: Latin Amerika ekonomik reformu bütçe fazlası verdi. Büyüme yüzde 8.4. Fakat halen yüzde 8.3 olan enflasyonu donduramadı Şili.

Çin'de veya sosyalizmde insan hakları

Vehbi ERSAN

Geçtiğimiz günlerde, 13 Mart günü, kendisini Uluslararası Af Örgütü Girişim Grubu olarak tanıtan bir grup insan, Tarık Zafer Tunaya Konferans Salonu'nda bir basın toplantısı düzenledi. Bu grubun resmi bir statüsü yoktu, örneğin UAÖ'nün Türkiye'deki resmi şubesi değildi; fakat basın toplantısını UAÖ'nün uluslararası kampanyası çerçevesinde yapıyorlardı. Konu ise, "Çin'de yaşanan insan hakları ihlalleri"ydı. Bu da nereden çıkmıştı? Her gün insan hakları ihlali yaşanan bir ülkede, bir grup insan çıkıyor, Çin'deki insan haklarıyla ilgili basın toplantısı düzenliyor; üstelik bunun bir kampanyanın başlangıcı olduğunu söylüyordu. Elbette böyle bir soru da kendilerine yöneltildi basın mensuplarından biri tarafından. Yoksa bu, ciddi ekonomik büyüme içinde bulunan Çin'den rahatsız olan ve şu son zamanlarda Tayvan kriziyle birlikte Çin'e suçlamalarını artıran emperyalistlere UAÖ'den dolaylı bir destek miydi?

Ancak biz basın toplantısına giderken, işin bu yönünü araştırmak için değil de, Çin'deki insan hakları ihlalleriyle ilgili bu grubun neler söyleyeceğini dinlemek için gitmiştik. Biz, "Çin dünyada şöyle veya böyle az sayıda kalmış sosyalist ülkelerden biridir; şimdi emperyalistler onu karalamaya çalışıyor; böyle şeyleri dillendirmenin ne alemi var" diyenlerden değildik. Sosyalist ülkelerin, devrimin amaç ve ideallerini, dev hatalar yaparak nasıl ters yüz ettiklerini ve kendilerini nasıl yıktıklarını gören ve yeni bir sosyalizm umudu için bütün bunların aşılması gerektiğine inananlardandık.

Kişisel olarak bana gelince, basın toplantısını izlerken, her ne kadar Türkiye'de, Çin'de nasıl bir sosyalizm uygulanacağını Çinlilerden çok daha iyi bilen insanlar bulunsa da, Çin'de sosyalizmin bir biçiminin uygulandığını düşünen insanlardandım. Çin'de insan hakları ihlalleri olarak ortaya konulan verileri dinledikten sonra da bu düşüncem değişmedi.

Uluslararası Af Örgütü'nü yakından tanıyanların bulunduğu bir ülkedeydik. UAÖ'nün verileri genellikle var olan insan hakları ihlallerinin çok azını yansıttığını biliyorduk. Dolayısıyla Çin'le ilgili anlatılanların gerçeği yansıtmadığını düşünmemiz için herhangi bir neden yoktu.

Neler anlatıldı?

• İnsan hakları ihlallerine uğrayanların sayısı yüzbinleri aşıyor.

• İşkence ve kötü muamele yaygın bir uygulama.

• Her yıl binlerce insan ölüm cezasına çarptırılıyor. 1994 yılında infaz edilen idam sayısının dünya toplamının üç katı.

• 68 suç idam cezası kapsamında; bunların içinde serserilik, rüşvet, fahişelik, kaplan öldürmek gibi suçlar var.

• Uluslararası insan hakları örgütlerinin araştırma yapmasına izin verilmiyor.

• İnsan hakları ihlali hukuk sisteminden kaynaklanıyor.

• Hükümet ve bütün devlet organları komünist partinin baskısı altında.

• İnsan hakları konusundaki uluslararası müdahale devletin içişlerine müdahalesi olarak kabul edilip reddediliyor.

Anlatılan ayrıntılar içerisinde gözaltı mekanizmalarıyla ilgili ilginç noktalar bulunuyor. İdare, yasalardaki "Saklayıp sorgulama yöntemi"ne göre bir kişiyi nerede tuttuğunu açıklamaksızın 3 ay boyunca bir yerde sorgulama yetkisine sahip bulunuyor. Af Örgütü'nün iddiasına göre, bu süre birkaç yılı da bulabiliyor. Çin yasalarında ayrıca "Çalışma Yoluyla Yeniden Eğitim" adlı bir idari önlem bulunuyor. Daha çok muhaliflere uygulandığı belirtilen bu önleme göre, idare bir kişiyi "ıslah" etmek amacıyla 3 yıl boyunca çalışma yoluyla yeniden eğitime tabi tutuyor. Bu süre yeterli bulunmazsa 1 yıl daha uzatılabiliyor.

Yargıya gelince, ÇKP'nin denetiminde olan yargıda ciddi bir savunma hakkı bulunmuyor. Mahkeme başkanları ÇKP üyesi, ayrıca büyük davalarda partinin sosyal, ekonomik vb. örgütlerinin üyelerinden oluşan bir Hüküm Komitesi bulunuyor; sanık aleyhine doğrudan kararı belirleyebilecek mütalaayı verebiliyor.

Öte yandan, Çin'de örgütlenme özgürlüğünün olmadığını hatırlatmak gerekir. Tüm diğer sosyalist ülkelerin pratiklerinde görüldüğü gibi Çin'de de resmi örgütlerin dışında sendikal veya başka tür örgütlenmelere izin verilmediğini belirtmeye gerek bile yok.

Bu tablo kuşkusuz Çin'de olup biten insan hakları, demokrasi vb. sorunlar açısından gerçeğin çok azını yansıtıyor; ama bu kadarı bile bizim 'sosyalizmde asla böyle bir tablo olmamalı' dememiz için yeterli bulunuyor.

Pek çok insan veya grup, "Sosyalizmde insan hakları sorunu" biçimindeki bir ifadeye bile karşı çıkacaktır kuşkusuz. Zira sosyalizm derken neyi kastediyorsunuz diye sorulacaktır; Çin'deki mi örneğin, Çin'de sosyalizm yok ki denecektir; veya eğer geçmiş sosyalizm pratiklerinden söz ediyorsanız, yine herkes bir şey söyleyecektir; kimi zaten onlar sosyalist değildi diyecek; kimisi de evet sosyalistti ama şöyle eksikli hatalı sosyalisttiler, o yüzden böyle şeyler olmuştur diyecek. Her halükarda pek çok kişi sosyalizmle insan haklarını bir arada kullanmaktan kaçınacaktır; buna itiraz edilecektir. Kimse devrimin ve devrimci bir iktidarın, kurumlaşmaya başlamasıyla birlikte mantığı ve yasalarıyla insan haklarını çiğneyebileceğini görmek istemeyecektir. Artık at gözlüklerini çıkarmış kaba bir tarih incelemesi, çeşitli siyasi akımlar tarafından birbirinden ayrı oldukları iddia edilen geçmişin Sovyet, Çin, Arnavutluk veya başka sosyalizm biçimlerinin aynı siyasal-toplumsal yasaların ürünü olduğunu görebilecektir. Tarihte ortaya çıkan sosyalizm örnekleri bunlardan başkası değildir; ve Türkiye sosyalistleri bu tarihin bir parçasıdır; onlar da bu tarihin olumlu olumsuz tüm özelliklerini üzerlerinde taşımaktadır.

Yalnız Çin'de değil, bugünkü ve geçmişteki diğer sosyalist ülkelerde de insan hakları sorunu vardır; ve bu soruna karşı mücadele etmek yine sosyalistlerin üzerine düşen bir görevdir. Bugüne kadarki pratik, -Türkiye sosyalistlerinin pratiği için de geçerlidir- sosyalizmde adalet, demokrasi, insan hakları, özgürlük alanlarında insanlığı burjuva demokrasisinden dahi geriye iten uygulamalar yaşandığını göstermiştir. Sosyalist ülkeler, sosyalistler bütün bunlara karşı mücadeleyi karşı-devrimcilik; kapitalist restorasyon suçlamaları dışında gerçekleştirmedikleri ve böyle bir mücadeleyi meşru görmeyip, "sosyalizme ihanet" olarak değerlendirdikleri için başaramamışlardır. Sosyalizm, kendisine karşı sosyalist mücadeleyi meşrulaştırdığı oranda kendisini yenileme imkanına ulaşabilecek.

Çin'in veya hangi ülkeyse sözkonusu olan, sosyalist olup olmadığının tartışması ancak sosyalizmde insan hakları, demokrasi, özgürlük, adalet gibi temel birçok sorunun atlanmasını, sosyalist ülkelerdeki vahim politik uygulamaların gözardı edilmesini ve yeniden üretilmesini sağlayabilir. Yeni bir sosyalizmi böyle bir mantıkla kurabilmek mümkün olmayacaktır.

Kim demiş hükümetin özgürlüklere karşı olduğunu? SSK özelleştiriliyor...

Yoksulların hastane kapılarında ölme öz

Mali bir iflasın eşiğine getirilen Sosyal Sigortalar Kurumu'nun özelleştirilmesi çalışmaları yeni kurulan ANAYOL hükümeti tarafından büyük bir hızla tamamlanmak isteniyor. Gerçekte sadece çalışanların değil hemen tüm yoksul insanların bir tür sağlık sigortası işlevini de gören SSK özelleştirildiğinde kanser, böbrek yetmezliği, kalp gibi ciddi ve pahalı tedavi gerektiren hastalıklar başta olmak üzere, emekçiler hastane kapılarının önlerine konacak... Sistemi özelleştirmeyi savunanlar insana 'mali bir nesne' olarak bakıyorlar ve 'sağlık hizmetlerinden nasıl para kazanılır' sorusuna yanıt arıyorlar. Oysa bunun bir kamu hizmeti olduğu temel alınarak bugünkü yapıyı gözden geçirmek ve yeniden düzenlemek gerekiyor. Konuyla ilgili olarak uzun zamandır çalışmalar yapan Türk Tabipler Birliği SSK Komisyonu Üyesi Dr. İrfan GÖKÇAY'la arkadaşımız Ayla ÖNDER görüştü.

Türk Tabipler Birliği (TTB), uzun süredir SKK'nın özelleştirilmesine karşı sistemli bir çalışma yürütüyor. Bu konuda ayrıntılı bir raporunuz da var. Özelleştirmeye karşı çıkarken esas hareket noktanız nedir?

Biz TTB olarak, sağlıkta özelleştirme konusunda çalışma yapmaya başlayıp bir ilerleme kaydettiğimizde 'yeni dünya düzeni' nin duvarına çarptık. Aslında hiçbirimiz bunu düşünerek hareket etmemiştik. Dolayısıyla hiç siyasetle iştigal etmeyen bir TTB temsilcisi, yeni dünya düzeninin ne olduğunu, belki bir çok siyasi analizciden daha yalın ifade edebilir. Şimdi vardığımız yer şu oldu; SSK, Türkiye'de kamu sağlık hizmetlerinde bir kilit taşı. Türkiye'de GSMH'dan sağlığa ayrılan paranın yalnızca yüzde 18'i SSK tarafından kullanılıyor. Bu da çok yüksek bir miktar değil. Dünya Bankası'nın SSK ile ilgili orjinal raporlarına ulaştığımızda bir 'sağlık pazarı' hesabı gördük. Çünkü SSK şu anda ilacın tek alıcısı, tıbbi malzemenin en büyük alıcısı konumundadır.

Sağlıkta özelleştirmenin Dünya Bankası, IMF gibi merkezler açısından önemi şu; Türkiye'de çok geniş bir sağlık pazarı hesap ediliyor. Eğer bu insanlar bireyselleştirilirse, yan sağlık hizmetini tek tek alan kişiler durumuna getirilebilirse, çok büyük bir pazar diye bakıyorlar.

SSK'nın özelleştirilmesi için öne sürdükleri gerekçe bu değil tabii. 'Zarar' eden bir kurum olması ya da 'kötü yönetilmesi' gibi nedenlerden söz ediyorlar.

Esas olarak entegre olan bir kurumun özelleştirilmesinin nedenleri üzerinde durmak gerekir. Üniversiteler ve Sağlık Bakanlığı için böyle bir müzakere yapmıyor Dünya bankası. SSK'dan söz ediyor. Üstelik 'en kısa sürede' diyor ve süre veriyor; 96 sonuna kadar özelleşsin diyor.. 'Bu entegre kurumların ilişkileri parçalanmalı ve doğrudan doğruya sağlık işletmeleri haline dönüştürülmelidir' diyor. Şimdi bu hedefi koyduktan sonra gerekçelerini geriye doğru koyuyor. Medyayla birlikte çok entegre bir operasyon var. Hergün okuyorsunuz. Kuyruklar, SKK'nın hataları gibi haberleri. Örneğin kol kesikliği meselesi büyük olay oldu. Türkiye'de binlerce kol kesiliyor, bir çok tıbbi hata yapılıyor, ama bir tanesi çekiliyor ve sürekli işleniyor.

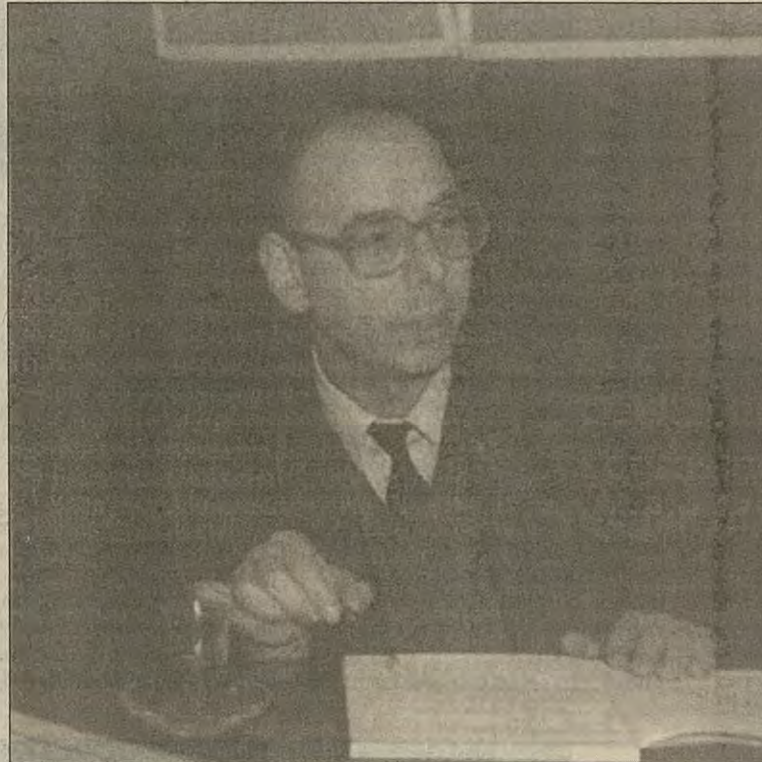
Yani topyekün bir mücadele var SSK'ya karşı...

Evet herkes biliyor, SSK kötüdür. Ama mesela SSK objektif hesaplar açısından Türkiye'de yapılan tıbbi hataların üzerinde tıbbi hata yapmıyor. Tıp fakültesi ne kadar hata yapıyorsa, devlet hastanesi ne kadar hata yapıyorsa, SSK da o kadar yapıyor. Kuyruklarla ilgili defalarca yazdılar. Mesela benim çalıştığım Okmeydanı SSK hastanesi yılda 1.5 milyon insana bakıyor. Ve buradaki onkoloji merkezi Türkiye'deki 25 bin sigortalıya bakan tek yer. Bu insanların gidecek başka yeri yok. Olsa, gidecek zaten. Kimse merakından bu kuyrukta durmuyor. Çaresizlikten duruyor. Buralar işletme haline getirildiğinde aslında bu çaresizlik te bitecek. Çünkü bu insanlar hiç bir yere gidemeyecek artık!

Sonrası.. Bu kanserli hasta ne yapıp edip kendisini özel bir kurumda mı tedavi ettirecek? Ya maddi olanaklara sahip olmayanlar...

Gerçekten vahim. Hastaların başlarına gelecek olan şu anda da geliyor zaten. Şimdi yüzde 20'lik bir ilaç katkı payı var. Hasta geliyor ben yüzde 20'yi de veremiyorum diyor. Yapacak hiç bir şey yok. 'Veremeyeceksen, ilacı alamayacaksın' diyoruz. Gidiyor borç - harç buluyor, alıyor. Ya da bu ilacı almıyor. Bir çok emekli kronik hasta, tansiyon ve şeker hastasının buradan ilacı almadan döndüğünü artık tesbit ediyoruz. Çünkü ilacın yüzde 20'sini veremiyor. Tedaviyi bırakıyor artık. İşten atılanların durumu da çok kötü. Tedavisine başlamışız, üç gün sonra işten atılmış. Kontrola geliyor. Vizite kağıdı yok. 'İşten attılar' diyor. Tedavisini kesiyoruz. Kapıya bırakıyoruz. Epeyi bir insanı kapıya bırakmaya başladık. Şimdi bunu sistematik bir hale getirmeye çalışıyorlar. Yani bu işe özü itibarıyla SSK devreden çıkartılıyor. Emekli Sandığı ve Bağkur'a da geliyor sıra.

Türkiye'de yılda 25 bin kanserli oluyor ve bunun 20 bini sigortalı. Türkiye'de 5 bin tane de kronik böbrek hastası var. Diyalize giren bu böbrek hastalarının ise 4500'ü sigortalı. Yine Türkiye'de yılda yaklaşık 50 bin civarında by pass gerektiren kalp hastası olduğunu tahmin ediyoruz. Bunun ne kadarının sigortalı olduğunu çıkartmaya çalışıyoruz.

Bu bilgileri aktararak nereye varmak istiyorsunuz?

Bu şu demek; Türkiye'da 65 milyon insan içinde sigortalı olan bir kesim var. Bunların ufak tefek iş değişiklikleri, işten atılma gibi yüzde 10 bir oynaması olur. Ama sigortasız, sosyal güvenliksiz biri kanser olsa, ertesi gün sigortalı oluyor. Eşi, dostu vs. birini buluyor ve oluyor. Ve SSK'nın havuzuna giriyor. Ne zamanki birisi dializi gerektiren bir böbrek rahatsızlığı geçirse hemen ertesi gün sigortalı oluyor. SKK pirimi ödemeye başlıyor. Bunun anlamı şu; aslında Türkiye'de yoksulların sağlık sigortası-SSK'dır. Bu açıdan durum çok kritik. Çünkü bugün prim yatırmaya başlıyorsun, üç gün sonra tedavine başlanıyor. Bu açıdan da SSK, Türkiye'nin ciddi bir sosyal güvenlik sibobu.

Siz hekimler, SSK'da yaşananların da tanığı olarak bu konuda rapor hazırladınız. Ve sendikalarla görüşmeler yaptınız. Tesbitleriniz neler?

Biz şunu gördük. Tam da bu noktada kuvvetler ikiye ayrılmaya başlıyor. Dünya Bankası planlarını savunanlar, bu gerçeğe bakarak böyle bir kurumu tamamen tahrip etmenin aslında kendileri için de bir problem yaratacağını hissediyorlar. Çünkü nüfusu sosyal güvenliğe kavuşturamayan yönetim için de SSK bir sibop.

SSK'nın bugün ifade edilen açığından biri de 'Sosyal Yardım Fonu' denilen uygulama. O da hazırladığımız raporda var. Hükümetin tek taraflı bir kararıyla ödettirilen bir para bu. Şimdi 'Sosyal Yardım Fonu'nun da ayrıntıları var. Özel sektör bunun ana miktarını ödemekten muaf. Mesela bunun 94 içindeki reel değeri yaklaşık 40 trliyon. Devlet, 40 trilyonluk kaynağı bir kararla özel sektöre devretmiş durumda. KİT'ler ise ödemek zorunda.

SSK'daki bu operasyona karşılık olarak kuvvetlerin ikiye ayrılmasi dediniz. Ne demek bu?

SSK bugün yalnız hekimlerin meselesi olmaktan çıkmış vaziyette ve objektf olarak çok geniş bir kesimin meselesi haline gelmiş durumda. Şimdi TTB'nin SSK grubu önüne şöyle bir yol koydu; Türkiye'nin ulusal bir meselesi haline getirelim bunu ve bu konuda en geniş cepheyi oluşturalım dedik. Ve bu cephede biz de yalnızca bir faktör olarak yerimizi alalım. İlk olarak bu konuda işçi sendikalarını doğrudan doğruya bilgilendirmeyi hedefledik. Önlerindeki tehlike nedir? Doğrudan kendi üyelerinin sosyal güvenliği ve sağlığı tehlikeye giriyor.

İlk önce 1995 Ağustos'unda Türk-İş'i ziyaret ettik. Raporumuzu verdik. Durumun vehametini anlattık. Sonuçta şöyle bir gözlemde bulunduk. Konfederasyonlar yeterince meseleye ikna olmuyorlar. Bize karşı tezler getiriyorlar. Türk-İş, DİSK, HAK-İŞ... Hepsinde de kafalar bulanık. Türk-İş'in tabii daha fazla problemleri var. Bu noktaya gelmesiyle ilgili kendi sorumluluğu da var. Çünkü SSK yönetiminde temsil ediliyor. Sonuçta şunu anladık; bunu bu yolla yeterince anlatamayacağız. Bunun üzerine doğrudan doğruya sendika genel merkezlerine ve onların kanalıyla baştemsilcilere yöneldik. Geçen yıl Eylül'den itibaren üç büyük kentte belli başlı fabrikaların baştemsilcileriyle toplantılar yaptık. Sendika merkezlerinde çoğu yöneticiler bizim tezlerimize karşı aslında Dünya Bankası'nın tezlerini söylüyorlardı. Ama bunun Dünya Bankası tezi olduğunu bilmeksizin. Çok etkilenmişler medyadan. 'Özel iyidir. Özelde daha kaliteli işler yapılır' diye düşünüyorlardı.

Peki siz neyi savundunuz?

Aslında kamu olmadığı için kalitesizlik var. Bugün SSK kamu yararı perspektifiyle yönetilmiyor. Özel perspektifle de yönetilmiyor. Ama öyle arada bir yerde ki, bir enkaz artık SSK. Şunu artık herkes görsün dedik.

■ *IMF hükümete şart koştı*
sırasındaki ücreti düşür,
trafik kazasında hata ya

■ *Sağlık o kadar bir bütün*
sigortası gibi bir insanı
Hizmet satın alma ilişki
parçalamak demektir. B
yönetimi şöyle bütçe ya
milyon hasta bekliyoruz
bekliyoruz !'

■ *Kâra dayalı sağlık hizm*
hiçbir ilişki olamaz. 'G
şöyle düşünür hasta; 'P
bir şey yapar.' Hastalar
gerektirmediği işlemleri
yaptığın her işlem kâr g

Artık SSK enkazı üzerinde bir taraftan kuvvetli bir politika var. Ancak buna karşı biz zaten bugünkü yapıyı savunmuyoruz. Biz dönüştürmeyi savunuyoruz. Yani SSK artık bir enkazdır. Burada tereddüt etmiyoruz.

'Enkaz' haline getirmek için kasıtlı bir yönetim politikası uygulandı zaten.

Tamam. Burada enkazı kaldırmaya yönelik iki tane politika var. Bir tanesi kısa adı özelleştirme olan, ama aslında özelleştirme gibi çok basit bir kelimeyle tarif edilemeyecek çok karmaşık bir operasyon. Çok parçalı bir operasyon. Yani birdenbire satma - atma falan değil iş. Bir yandan Gümrük Birliği'nin dayattığı maddeler, diğer yandan ithalat rejiminde ilaç kotası ve patentleriyle ilgili dayattıkları maddeler; tıbbi teknoloji ithalatında bazı ABD şirketlerine tanınan kolaylıklar; aile hekimliğinin savunulması; SKK kadrolarının 5 nisandan itibaren dondurulması. Bunların hepsini birbirine bağlı. Şimdi işte bunlara karşı bir tavır gelişti ve üç konfederasyon Ocak ayında bize olumlu yanıt verdi.

TTB'nin sağlığın 'kamu hizmeti' olmasını savunuyor. Hemen hemen resmi kararlarına geçmiş olan kamulaştırmayı sa-

gürlüğü artıyor!

uyor. TTB'nin 43. kongre-
e resmileşti bu tutum.

Devlet hastanelerini neden
leştirme uygulamasının dı-
la tuttular?

Devlet hastaneleri bugün fi-
özel hastane gibi çalışıyor-
Üniversite hastanleri de öy-
Oralarda tedavi olmanız için
inizde paranız olması lazım.
ır Emekli Sandığı'na ve
('ya tabi değilseniz. Ve bu
kurum da sizi oraya sevk et-
liyse. Etse bile bu iki kurum-
üstüne ek para vermeden sevk
miş hastaya hiç bir şey yap-

işgöremememezlik
anser hastasını at,
ışsa ona yükle!
i, şimdi araba
gortalayamazsın.
kamu sistemini
durumda, SSK
cak; 'Biz 1997' de 1.5
u kadar kaza

inde 'güven' haricinde
ın' yoksa o zaman
ayı fazla verirsem iyi
ilgili tıbbın
ırtar. Çünkü hastaya
iriyor.

ızlar. Oralar özelleştirilmiş
rumda aslında. Malı mülkü
ılette gene, ama işleyiş tarzı
sermayenin dolaşma tarzı iti-
ıyla özelleşmiş durumda. Ye-
kart ise önemli ölçüde 'defte-
az sonra veririm' tarzında bir
Yeşil kart ta genel bütçe gi-
i bir fondur aslında. Fakat
ide 70'i genel bütçeden karşı-
ıyordu. Şu an geldiği nokta
ıtersine dönüştü. Şimdi Yeşil
ıtlılara 'Biz bunu burada ya-
ayız. Röntgenin parasını ve-
eksin ya da çekip gideceksin'
orlar.

Peki burada hekimlerin
ediği bedel nedir?

Bedelini hem hastalar ödü-
ı, hem genç ve yeni hekimler
iyor. Bu arada onların ücret-
hep sabit seyretti. Hepsi ek iş
mak zorunda kaldılar. Üste-
iki, üç iş birden yapıyorlar.
olarak bir muayenehanede
ışıyorlar. Hafta sonu bir kli-
ite nöbet tutuyorlar. Üç yerde,
yerde çalışan bir insandan
ır da gelmez tabii.

IMF Ocak'ta bir mektup ver-
ti hükümete. IMF'nin şartla-
ıdan bir tanesi SSK konusunda
ıllıkle dört noktada adım atıl-
ı; birincisi, emeklilik yaşının
ınlarda 55'e, erkeklerde 60'a
ükseltilmesi. İkincisi, prim
deme gün sayısının 5 bin gün-
den 10 bin güne çıkartılması. Üçüncüsü, sağlık sigortasının sağladığı hizmet kalemlerindeki genişliğin daraltılması.

IMF 'devlet elini çeksin SSK'dan' diyor. Böyle bir durum sigortalılara neler getirecek? Bunu biraz ayrıntılandırabilir misiniz?

Örneğin şu anda sigortalı hasta olduğu zaman, hastalığı boyunca yüzde 70 ücretini ödüyor devlet. Dünya Bankası 'bu fazla' diyor. 'Bunu yüzde 10'a indir' diyor. Yani 'fiilen ücretsiz izine çıkart hastalık sırasında' diyor. İkincisi 'maluliyet -iş göremememezlik hallerinde de bütün hastalıklarını tedavi etmeyin' diyor. Kanser, kronik böbrek, kronik kalp, by - pass.. Bunları tedavi etmeyin diyor. 'Sadece akut hastalıkları karşılayın' diyor. 'Trafik kazalarında kişi suçluysa parasını ödemeyin' diyor. Diyelim hata aracı kullananda. Bu kişinin bacağı kırıldıysa bunun ücretini ödemeyin diyor. Bu detaylar IMF mektubunda yok. Bunlar aslında ILO'ya hazırlattıkları raporlarda var. En kritik nokta şu; sağlıkta özelleştirmenin kilidi budur. SSK aslında bir sigorta fonu. Kaynakları oluşturuyor, parayı topluyor. Emeklilik yaşının 60'a çıkarılması ve prim ödeme süresinin 10 bin güne çıkarılması bu paranın toplanması meselesi. İkinci nokta, bu kaynağın kullanılmasıyla ilgili. Kaynağın kullanılmasında birinci önlem "sigorta tedbirleri",yani "hizmetlerin daraltılması."

Sağlıkta böyle bir uygulama çok vahim! Nasıl bir sistem bu?

Sağlık o kadar bir bütün ki araba sigortası gibi bir insanı sigortalayamazsın. Burada detaya girdiğimizde, hizmet satın alma ilişkisi kamu sistemini parçalamak demektir. Örneğin bu iş için şöyle bütçe yapılacak; 'Biz 1997 için 1.5 milyon kişiye bakıyoruz. Bu sene şu kadar hasta bekiyoruz. Şu kadar kaza bekliyoruz. Bunların tedavileri için şu kadar para bekliyoruz falan. Buna göre bütçe çıkartılacak! Şu hizmeti hedef alıyorsak şöyle bütçe gerekir.' Bu bütçeyi SSK tahsis ediyor. Ve bu parayla problemi çöz diyor. Şimdi kamu sisteminde bütçeleme esasına göre çalışıyorsun. Hizmet satın almaya girdiğin anda bu fiyatı bu hastane bugün verir, yarın veremez. Hastanın komplikasyonu çıkar. Hastanın işi uzar.

O zaman ne olacak? Tedavi yarım mı bırakılacak?

Tabii. Çünkü artık sigortayla yaptığı 'paket anlaşmanın' üstünde bir fiyat çıkmaya başlayınca hastayı kapıya koyar! Bu durumda hasta en fazla mahkemeye gider. Tedavimi yarım bıraktılar diye. Mahkemeler üzerinden yürür bir çok şey artık. Mahkeme, hekim, hastane ilişkisi.. Sigorta müfettişleri gelir. 'Niye siz bu işi yarım bıraktınız' der. Dava açılır. Şu anda Florance Nightingale'de yaşanıyor bütün bunlar. Hasta orada tamamen bir mali nesne.

Mesela endikasyonu itibarıyla bir hastanın on gün yatması gerekiyor. 'Paket anlaşması' itibariyle iki günlük için sigortadan parayı alabilmiş. İki gün sonra hastayı taburcu ediyor.

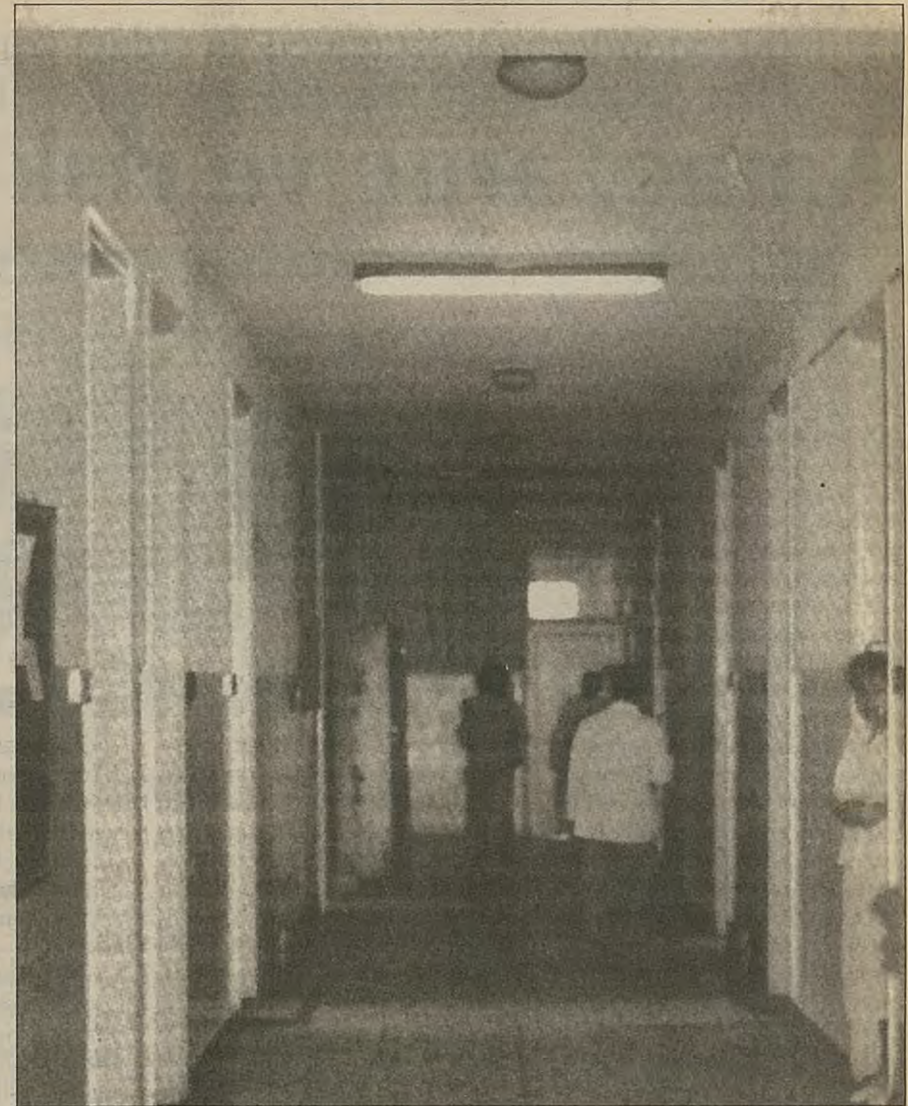
Özel Üniversite Hastanesi'nden de söz eder misiniz?

Cemi Demiroğlu'na hükümet özel üniversite hastanesi kurma yetkisi verdi. Bu hastane SSK ile anlaşma yapıyor. Diyor ki; 'Ben şu hastalıklar için senden fiyat istiyorum !' Araba tamiri gibi işte. Kaporta, boya için fiyat istemek gibi.

O zaman 'kar getiren hastalıklar' falan diyecekler herhalde!

Bu bütün dünyanın yaşadığı problem. Kendilerini de vuran bir şey. Ve nitekim bu noktada kapışmalar oluyor. İngiltere'de yapamadılar. Sağlıkta özelleştirme Thatcher'ı götürdü. Almanya perişan oldu. İtalya'da büyük felaketler yaşandı. İnsanların sağlığını bir bütün olarak değilde sadece tek tek hastalığı düşünmeye başladığında böyle bir sisteme doğru gidiyorsun. Bu sistem hastalık meselesini körüklüyor. Sende hastalık bulmuya başlıyor hastane!

Hastalıktan 'kar' ve 'toplumsal yarar' diye iki idelojik hedef var artık. Toplumsal yararı hedeflediğinde bütün bir sağlık siteminin rotasını buna göre ayarlıyorsun. Toplumsal yarar bütün çocukların aşılanmasını hedefliyor. Bütün gebelerin şu tarzda takip edilmesini gerektirir diyor. Hastalıktan kar hedefine girdiğin anda ise insanlarda sürekli birtakım işlemler yapmaya başlıyorsun. Mali getirisi yüksek olan işlemler. Hasta tüketici oluyor. Çıkarlarını çok fazla belirleyecek pozisyonda da olamıyor. 'Sizde şu var, şunu çekeceğiz, şu tahlileri yapacağız, kanınızı alacağız vs.' Şimdi sen de bunlara itiraz edemezsin. Burada güven haricinde hiçbir ilişki yok. Güven yoksa o zaman şöyle düşünür hasta; 'Parayı fazla verirsem iyi bir şey yapar!' Şimdi bu karışık bir şey ama 'sigortacılık.' bu işte. Meseleleri sigorta üzerinden halletmeye başladığınız zaman hastalarla ilgili tıbbın gerektirmediği işlemleri artırıyorsunuz. Çünkü yaptığınız her işlem kar getiriyor. Biz 'işletmeler' mantığına onun için karşıyız. Yani kamu sistemi çözemiyor bu işi. Sistem burada kar ettirmediği için kovalıyorlar. Aynı işleri git özelde gör! Özelde herkes senden bir takım şeyler ister. Yani hekimi o hale getirir sistem. Orada kişisel bir direnme çok fazla söz konusu değildir. Mesela hastanenin yöneticisi şöyle der; 'Kardeşim şu şu hastaları kabul etmeyin, bunlar yatakları fazla işgal ediyor!'

Özelleştirme sonrasında sağlık hizmetleri

İşgöremememezlik sırasındaki ücreti düşür, kanseri at, trafik kazasında hata yapmışsa ona yükle! Sigortalının hangi sağlık kurumlarına bu işi yaptırmasına gelince.. 'Şu anda senin elinde SSK sağlık kurumları var. Onları doğrudan doğruya yönetiyorsun. Bunları bu yüzden kötü yönetiyorsun. Devlet kötü yöneticilik yapıyor. O nedenle devlet bu işten elini çeksin. Yani SSK sen bu işten elini çek' diyor. 'Kendi başına bazı kurumları tesbit et. Ve bu kurumlara belli bir işletme sermayesi ver.' Bizim hastaneye, SSK Okmeydan hastanesine geldi bu teklif. Oradan örnek vereyim. 'Biz bu hastaneyi sizin özyönetiminize devretmek istiyoruz. Bakın ne kadar demokratiğiz! Siz yönetin artık burayı. Biz buraya artık karışmayacağız. Hiç bir şey yapmayacağız artık. Buraya 200 milyar işletme sermayesi transfer ediyoruz. Bu alet, edevat, bina falan her şey sizin kullanımınıza ait. Sadece mülkiyeti SSK'nın. Kullanın istediğiniz gibi. Burada çalışanlarla ilgili 657 sayılı kanunu da iptal ediyoruz. Yalnız yönetim kurulunu biz atıyoruz. Bu yönetim kurulu burayı istediği gibi idare edecek. Yönetim kurulunun yarısını biz tayin edeceğiz hükümet olarak. Diğer yarısını da siz seçeceksiniz aranızdan' diyor. Ve diyor ki; 'Fakat bu heyetin başkanını biz atayacağız. Ama siz idare edeceksiniz'

Bundan sonrası tam 'araba tamiri' gibi. 'Biz sizin hastanenizden sigortalılarımız için tedavi hizmetleri satın almak istiyoruz. Bize her hastalık başına bir fiyat verin. Biz bu fiyatları alacağız' diyorlar.

Fiyatları almak için mesela Florance Nightingale hastanesine gidecekler. Oradan fiyatları alacaklar. İstanbul Tıp Fakültesi'ne gidecekler, oradan da fiyat alacaklar. Kim en ucuz fiyatı veriyorsa ve istenen standartta kim hizmet taahhüd ediyorsa, onunla sözleşme yapacaklar. Bu işi yapamayan SSK hastanelerini de kademeli olarak kapatacaklar. Bu sözleşme tamamen bireysel. Toplusözleşme falan da yok. Yani hizmeti satın alacaklar. İşte bu sağlıkta özelleştirme.

Bu plan böyle ama uygulamada bütün dünyada sorunlar yaşanıyor. ABD dahil olmak üzere hiç bir ülke sağlıkta özel sektörü geliştiremedi. Bütün özel mekanizma böyle çalışır. Yani kamu malıdır orası. Sermaye maliyet esasına göre çalışıyor. Şimdi tıpta 'maliyet esası' önemli bir nokta. Bizim buna çok itirazımız var.

Kurultayın hedefi

Aslında SSK'nın özelleştirilmesi olayı egemen kesimde büyük bir parçalanma yaratıyor. Şimdi biz bunu da göz önüne alıp, ortadan giriyoruz bunların arasına. Yani ANAP'ına da, CHP'sine de gidiyoruz. Şimdi onlar genç emeklilik yaşına takılıyor. Şimdi biz enfermasyonu böyle düzenleyip koyduğumuz zaman önlerine, parçalanmaya başlıyorlar. Mesala Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) bizim bu konudaki görüşmelerimizden sonra tutumunu değiştirmeye başladı. Biz, TTB olarak toplumu aydınlatmayı hedefleyen, bunu da örgütlü kesimlerden başlayarak giden bir yol izliyoruz. Nisan ayı başında üç işçi konfedarasyonunu ortak bir 'Sağlık Hizmetleri Kurultayı' yapmaya davet ettik. Bu kurultayda Dünya Bankası'nın Türkiye'ye getirdiği tezler, Türkiye'yi yönetenlerin buna ilişkin yaklaşımları, çalışanlar olarak bizlerin tutumu, hem hastalar, hem de bu hizmeti veren kesimler olarak tartışacağız, söyleyeceğimiz çok şey var.. Bütün bunları bir araya getirelim ve buradan bir sonuç çıkartalım dedik. SSK'yı koruyan ve bunu kamu yararı açısından yeniden dönüştürmeye yönelik bir mücadele planı bu kurultaydan çıksın.

Bu arada kurultaya Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'nu da davet ettik. Çünkü kısa bir süre sonra Emekli Sandığı gündeme gelecek. Ciddi bir kapışma olacağını düşünüyoruz.

Burada biz, kitle örgütleri, sendikalar bir tarafta, diğerleri de öbür tarafta kalacak. Bu zorlu bir mücadeledir ve sorunu kavramış, kafası açık bir kesim çok önemlidir.

Öğrenci eylemlerinde ortaya çıkan şiddet sorgulanıyor

Amaç, araç ve risk

Setenay DOĞAY

Öğrenci gençlik, harçları ve eğitimdeki özelleştirmeye karşı meşru ve kitlesel bir mücadele yürütüyor. Şu ana kadar Taksim'den Kızılay'a, Kızılay'dan Beyazıt'a birçok yer "fethedildi." İşin başında kamuoyu talepleri haklı buluyor ve destekliyordu. Ama bu süreçte tekrarlanan hatalara medyanın olayları çarpıtarak yansıtması da eklenince, yer yer öğrenciler ve halk üzerinde olumsuz etkiler de bıraktı.

Öğrenci hareketinde yaşanan olumsuzlukların ilki, Özgür Gençlik okurlarının bir ayı geçkin süredir devam ettirdikleri açlık grevini bitirmek için 4 Şubat'ta Taksim'de yaptıkları eylemde yaşandı. Katılan kimi öğrenciler provokasyona gelerek dükkan ve banka camlarına zarar verdi. Ertesi gün özeleştiri verilse de, benzer olayların devam etmesi özeleştiriyi gölgeledi. Çünkü, 5 Şubat'ta Ankara/Kızılay'da aynı olaylar gerçekleştiğinde ve çevredeki işyerlerine zarar verildiğinde yaşananların pek de "tesadüfi" olmadığı ortaya çıkmıştı. Bu aşamadan sonra ise öğrencilerin eylemlerine kamuoyu biraz farklı bakmaya başladı. O ana kadar öğrencilerin talepleri karşısında 'duyarsız' kalan medya, kendince kamuoyu oluşturmak için devreye girdi.

Birikmiş bir öfke...

29 Şubat'ta İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü işgalinde yaşananlar, bu tür hataların sorgulanmasının gerektiğini ortaya çıkarıyordu. Çünkü işgal bitiminde medyada çıkan haberler, görüntüler öğrencilerin haklı taleplerini arkada bırakıyor, dahası öğrencilerin 'terörist' olduğunu vurguluyordu.

Ama medyanın da olayın üzerine gitmesiyle birlikte abartılı bir şekilde kamuoyunun gündemine getirilen şiddet veya provokatif tutumlar devam etti. 16 Mart faşist katliamının yıldönümü için 15 Mart'ta Beyazıt Meydanı'nda Üniversiteli Öğrenciler Platformu, İstanbul Üniversitesi Öğrenci Koordinasyonu ve Öğrenci İnisiyatifi bir araya geldi ve yine birtakım olumsuzluklar yaşandı: Okulun içindeki ve dışındaki grup Öğrenci Kültür Merkezi'nin önünden Eczacılık Fakültesi'ne yürüyecekti. Bu, uzun bir zaman aldı. Kimin pankartı önde olacaktı? Yarım saat süren tartışma sonucunda imzasız bir pankart açıldı ve yürünmeye başlandı. Unkapanı'nda dağılma kararı alınmasına rağmen, bir grup dağılmayarak Fatih İtfaiyesi'ne kadar yürümek istedi. İşte ne olduysa ondan sonra oldu! Yedi öğrenci gözaltına alındı, bir kameraman yaralandı ve bir minibüsçü dövüldü.

Bütün bunlar neden oluyordu? Örgütlü-örgütsüz öğrencilere şiddetin nedenlerini sorduk. ÜÖ Platformu'ndan bir öğrenci şöyle diyordu; "15 Şubat'ta yıllardır birikmiş bir öfke vardı. Kırılan kamera polis kamerasıydı. Polisler basın gibi davranıp bizleri çekiyordu. Buna izin veremezdik. Bundan sonraki eylemlerde şiddet daha da çok kullanılacak. Sene başından beri 500'ü aşkın öğrenci gözaltına alındı, birçok kişi işkenceye maruz kaldı. Biz buna izin veremeyiz. Öğrenci hareketi, Güney Kore'deki gibi kitlesel ve militan olmalıdır. Ama öğrenciler polis tarafından saldırı olmadıkça da saldırmayacaklardır. Bu olaylara birlikte Koordinasyon'la aramızda olan çizgi daha da keskinleşecek."

Öğrenci olaylarını değerlendirmek için Bakanlar Kurulu toplandı. Şimdi de MGK'nın gündeminde. "Üç Maymun" örneği konuşmayan, duymayan ve görmeyen devlet yine kendisine yakışan bir karar verdi bile: Bunlar öğrenci değil militan! Mehmet Ağar'ın Adalet Bakanı olduğu düşünülürse, sorunun bundan sonra nasıl "çözüleceği" de anlaşılabilir...

Bir başka öğrenci ise şunları söylüyor: "Öğrencilerde yılların birikimi var. Faşistler bize saldırmak için fırsat kolluyorlar, biz de etki–tepki psikolojisi içindeyiz. Ama kırıp dökmek bir şey kazandırmayacaktır. Zaten çatışmaya giren insanların çoğu belli siyasi gruplarla örgütsel ilişki içinde olanlar. Bunun dışındakiler taleplerini 'masum'ca dile getiriyorlar. Bölünmeler zaman içinde daha fazla yaşanacak. Bize yol gösterecek olan öğrenciler, öğreniğin ilgisi eylemlerinden sonra okula gelmediler. Saklanıyorlar. Bu insanların saklanmaları öğrenci mücadelesine sekte vuruyor. Şu andaki öğrenci hareketi diğerleri gibi bir süre devam edecek ve bitecek. Çünkü yaşananlar önceden yaşananların aynısı."

Bu öğrenci, yanlış yapanların eleştirilmesi taraftarı. Aslında yanlış eylemlerde zarar öğrencilere oluyor. Dahası, meşru, kitlesel öğrenci eylemleri bu tür davranışlarla "körlemesine" bir yerlere gidiyor. Ama nereye? Bu sorunun yanıtı önemli. Öğrenciler biriken tepkilerini nasıl dile getireceklerini bilmiyorlar. Bazen bireysel tepkiler ve yanlışlıklar, bazen siyasi çizgilerin gereklilikleri işin çözülmesi gereken en zor yanını oluşturuyor. Risk burada...

Bir başka öğrenci ise şöyle diyor; "Siyasi şiddetin iki kaynağı vardır. Birincisi insanların hakları ellerinden alındığı zaman şiddete başvururlar. İkincisi ise, tamamen haklı olduklarına inandıkları zaman şiddete başvururlar."

Bu anlatımda birçok soru çıkıyor karşımıza; şiddet kaç türlüdür ve hangisi, ne zaman kullanılmalıdır? Devrimci öğrenciler inandıkları ideolojiyi ne kadar iyi savunabiliyorlar, ne kadar iyi özümseyebiliyorlar? Peki ya yaşananlar bunların hangisinin cevabıdır?..

Öğrenci hareketi nereye?

Başka türlü düşünenler de var:

"Şiddet, faşizmin, faşist örgütlenmelerin dilidir. Faşizmin kör kurtarıcıları toplumu şiddete sürükleyerek kaos ortamı yaratmak, bu ortamdan hareketle devletin şiddet tekeli orduyu güçlendirmek, 'devlet baba' imajını güçlendirmek gibi bir amaç güdüyorlar. Devrimcilerin karşı şiddeti toplumun yadsınamaz nesnel gerçeğidir. Devrimciler 'zor'u, 'şiddet'i emekçi halkın, işçi sınıfının desteğini almak, kitle çalışmasının önünü açmak için kullanmalıdır. Amaç dışı ya da ölçünün sınırlarını zorlayan her şiddet kullanımı devrimcilere olan sempatiyi, halk desteğini baltalar."

Aslında bu tartışma, öğrenci özelinde de "amaç ve araç" tartışması. Kitlesel öğrenci hareketinin ortak amaçları nelerdir ve bunu gerçekleştirmek için hangi araçlar kullanılmalı? Bildiri ve afişten, kullanılacak dile, topluma dönük propagandadan, öğrencilere dönük propagandaya kadar her şeyin bir kuyumcu sabrıyla işlenmesi gerekiyor. Bunun gerçekleşmesi için ilk ve zorunlu ilke ise, hiçbir grubun ya da inisiyatifin, öğrenci hareketinin genel çıkarlarının önüne, kendi özgün taleplerini ve araçlarını çıkarmaması bir politik kültür ve pratik olarak kavramalı... Aksi takdirde öğrenci hareketi gerek toplumun, gerekse de öğrencilerin vicdanında gerekli desteği bulamayacak ve kısa zamanda sönümlenecek... Yaşanan deneyler bunun kanıtlarıyla dolu...

Öğrenciler niçin haklı?

Aynur SOYDAN *

Evrendeki canlı türlerinden biri olarak doğanın bir parçası olan insan, diğer canlılara oranla güçsüz olsa da doğal güçsüzlüğünü elleri üzerinde yürümeye başladıktan sonra Kant'ın "dışa uzanmış el" dediği beyni aracılığıyla yenmeyi başarmıştır. İnsan, yaşamını sürdürebilmek için elini kullanarak iş yapıp toplumsallaşırken gelişen beyni ona "düşünme" ve "söz söyleme" yetisini kazandırmıştır.

Doğal güçsüzlüğüne karşın doğaya egemen olmayı başaran insan kendini diğer canlılardan ayıran söz konusu bu özellikleri sürekli gündeme getirerek kendi üstünlüğünü vurgulamaktan bir türlü vazgeçememiştir. Buna karşın insanlık tarihi düşünen ve söz söyleyen insanların siyasal ve ekonomik gücü ellerinde tutanlarca sürekli engellendiğini anlatmaktadır bize. Tarihsel süreç içinde erk sahipleri kendileri gibi düşünmeyenleri etkisizleştirmek için korkuyu egemen kılmış, baskıyı örgütlemişlerdir.

Bugün gelinen aşamada bu yöntemlerin farklı biçimlerde de olsa dünyanın pek çok yerinde ve ülkemizde varlığını sürdürdüğü yadsınamaz bir gerçektir. Son yıllarda pek çok ülkede olduğu gibi bizde de bu kesimlerin saldırısının yoğunlaştığı açıkça görülüyor. Demokrasiden söz edilirken aykırı düşünce cezalandırılıyor, devletin asayiş örgütü güvenliği sağlayacak yerde güvensizliğin temel unsuru oluyor. Devlet, sermaye kesiminin özelleştirme talebini devletin küçülmesi, verimlilik ve kazanç biçiminde yansıtarak kamu işletmelerini satıyor ve artık eğitim ve sağlığa bile ödenek ayırmak istemiyor. Sağlık kurumlarını elden çıkarırken eğitimi de meta gibi görmeye başlayarak, bilgi satmak istiyor, özel üniversiteleri yaygınlaştırmaya çalışırken kamu üniversitelerinde okuyan öğrencilerden de para alarak oluşturmayı tasarladığı sisteme zemin hazırlıyor.

Yöneticilerin, öğretim elemanlarının öğrencilerle aralarında uzlaşmaz çelişki varmışçasına davranmaları sorunları çözmez, tersine keskinleştirir.

Erk sahiplerinin bu çabalarına duyulan tepkilerin yansıması da örgütlülüğe sınırlı olarak izin verilen bir toplumda yeterince güçlü olmadığından yönetim sorun yokmuşçasına yoluna devam ediyor. Oysa toplum kaynamaktadır ve sorunlarını nereye ileteceğini bilmemektedir. İşte yüksek öğrenim gençliği bu aşamada ülke içinde ve kendi özelinde yaşadıklarına tepki duyarak ideolojik saldırıya karşı harekete geçti. Uzun süreden beri toplantı, panel ve açlık grevi gibi yöntemlerle eğitim sistemine ve paralı eğitime karşı çıkan öğrenciler son olarak da planlanmamış bir eylem olduğunu söyledikleri ve kimilerince işgal biçiminde adlandırılan bir oturma eylemi gerçekleştirdiler. Bu arada sorunun Meclis'e yansıması için çareyi, oturumlardan birinde ilginç yöntemleriyle dikkati çekmekte bulanlar da vardı. Birkaç günlüğüne de olsa gündemi belirleyen öğrencilerden hesap sorulması için gerekli önlemler doğal olarak hızlıca alındı.

Öğrencileri bu noktaya getiren nedenler, kendi siyasal tercihleri ne olursa olsun gündelik yaşamlarına yansıyan adaletsizlik, çözümsüzlük ve iletişim kanallarının kapalı olduğu yolundaki düşünceleridir. Ayrıca onlar üniversitelerin temel sorunlarından biri olarak görmektedirler kendilerini. Çünkü üniversitelerin bilimsel araştırma ve bilimsel öğretim olmak üzere ikili işlevleri bulunmaktadır. Genel adıyla öğretim elemanları diye adlandırılan araştırmacı ve öğretici kitlesi, bir taraftan bilimsel araştırma yapmak, diğer taraftan da bu araştırmaların sonucunu topluma sunmakla yükümlüdür. Bu sunuş sürecinin aktörleriyse anlama ve öğrenme çabası içindeki öğrencilerdir. Diğer deyişle öğrenciler öğretim elemanlarının topluma ulaşan kanallarıdır. işte bu nedenle olsa gerek öğrenciler kendilerini öğretim elemanlarının varlık nedenlerinden biri saymaktadırlar.

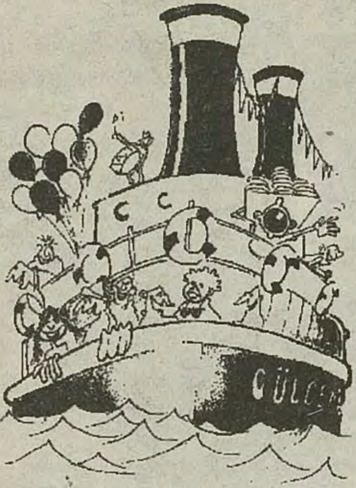
Öğrenciler, düşünme ve söz söyleme yetilerini geliştirmeleri gerektiğini, sorgulayıcı ve araştırıcı olmanın önemini, "insan üstünlüğünün temeli onun anlayıcı ve bilici yönüdür" diyen düşünürleri öğrenmişlerdir kimi hocalarından. Çoğu zaman hocalarına korkuya benzer bir duygu hissetseler de gerçekte bu duygunun yaşamlarında yeri olamaması gerektiğini söyleyen kimi hocalara da inanmayı yeğleyerek belki de hata yapmışlardır.

Üniversite gençliğini harekete geçiren nedenler arasında, daha önce de değinildiği gibi süregelen sistem içindeki sorunların çözümüne duydukları inançsızlık kadar onlara, düşünün, araştırın ve sorgulayın diyen hocalarına inanmış olmaları da bulunmaktadır. Öğrencilerin sisteme ilişkin sorunlarını iletmek üzere muhatap ararken öğrenim gördükleri kurumların yöneticilerine başvurmaları sonuç vermediğinden, hoşnutsuzluklarını ifade etmeye yönelik eylemlerle seslerini duyurmaya çalışmaları doğal karşılanmalıdır.

Yöneticilerin, öğretim elemanlarının öğrencilerle aralarında uzlaşmaz çelişki varmışçasına davranmaları sorunları çözmez, tersine keskinleştirir. Ayrıca öğrenci ve öğretici kitlesini sorunları pek çok düzlemde çakışmasına karşın öğrenciler zaman zaman hocalarının onlarla olan ilişkilerinde iktidar zehirlenmesi yaşadıklarını düşünmektedirler. Çünkü karşılıklı ilişkide güçlü olan hocadır. Bu gücün olumsuz yönde kullanılmaması için bilimin de gereği olan demokrasi, hiç olsazsa üniversitelerde hayata geçirilmeli, bilim insanları öğrettiklerini yadsımak durumunda kalmamalıdırlar.

Öğretim Elemaları Sendikası (ÖES)-Yön. Kur. Üyesi

'Yani Aleyhistan'da yeni bir lehçe' (C.Yücel)

Dom Kilisesi'nin yanıbaşındaki Köln Hauptbahnoff'unda (nam–ı diğer ana tren istasyonu) demirleyen Gülcemal Vapuru işe giden insanların şaşkın bakışları arasında "Barış Türküleri" söyleyerek demirledi. Henüz sabah, ama yön bilmezlik başa bela. TÜDAY'ın (Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları Dayanışma Derneği) "BARIŞ KONGRESİ" var... Davetliyiz; Barış'a gidilecek, ama herkes yön bilmez bir kırlangıç gibi... Karşılayacak olanın da Trabzonlu olması esprilere yol açıyor: Parola hamsi, işaret mısır, jenerik "kara lahana rapsodisi"....

Derken ne Yeni Türkçeye ne de Eski Türkçeye benzemeyen Özgün Türkçe ile anons duyuluyor: "Sayın Gülcemal yolcuları istasyonun Dom kilisesine bakan kapısına teşrifiniz rica olunur... Bekleniyorsunuz..."

Kapıya yöneliyoruz. TÜDAY'lı Osman, bizi görünce mısır ekmeği görmüş gibi seviniyor.

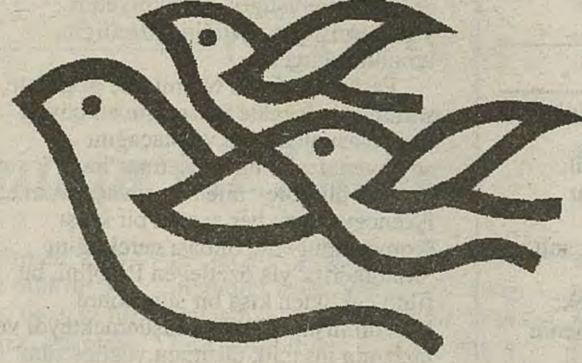
Gülcemal'i oracıkta bir yere park edip, Osman'ın takasıyla yola koyuluyoruz ve salona varıyoruz...

TÜDAY'lı arkadaşlar son hazırlıkları yapıyorlar. Eski tanıdıklarla merhabalaşmak, yeni insanlar tanımak ve "bir arkadaşım daha var" diyebilmek ne güzel... Yıllardır dudaklarımızda biriktirdiğimiz merhabaları paylaşmak ne güzel... Hem de hayırlı bir iş olan "Barış" vesilesiyle...

TÜDAY bütün güçlüklere karşın iyice kurumlaşmış ve tarihin vicdanında yerini almış bile... İşin doğrusu kendimi hiç konuk gibi hissetmedim. Aralarına karıştım.

"Barış Kongresi Programı"nın icrası sırasında her kesimden pek çok konuşmacı vardı... Bu tartışmada benim tezim, "bilmediğimiz bir işi yapıyoruz" oldu. Çünkü Barış'ın teorisinin ve pratiğinin barışın öznesi olacak tüm kesimlerce olgunlaşması için meşakkatli bir maraton içinde yürünmesi gerekiyordu. Öte yandan, barış sözcüğünü, siyasal çözüm yerine, onun oluşturucu, olmazsa olmazlığı olarak kullanmak gerektiğini tartışmak gerekiyordu. Siyasal çözüm sonrasına dair bir projemiz var mıydı? Bu nedenle, "bildiğimiz bir işi yapıyoruz" kolaycılığından kaçınmak atılacak ilk adımdı...

Barış Kongresi
Friedenskongress

"Yani Aleyhistan'da yeni bir lehçe olmak" çok zor...

Gece gerçekleştirilen şenlik sırasında özellikle Ciwan Xaco'yu dinlerken Kürt müziğinin Xaco ile tutturduğu düzeyin önemli olduğunu düşündüm. Hayata ve insana dair her konuda özgün yorumlar yapan Xaco, bana mektepli bir derviş gibi geldi... Ve peşisıra, "resmiyet ve sanat", "iktidar ve sanat", "parti ve sanat" tartışmaları geçti aklımdan... Belli bir düzey ve gelinen noktada risk...

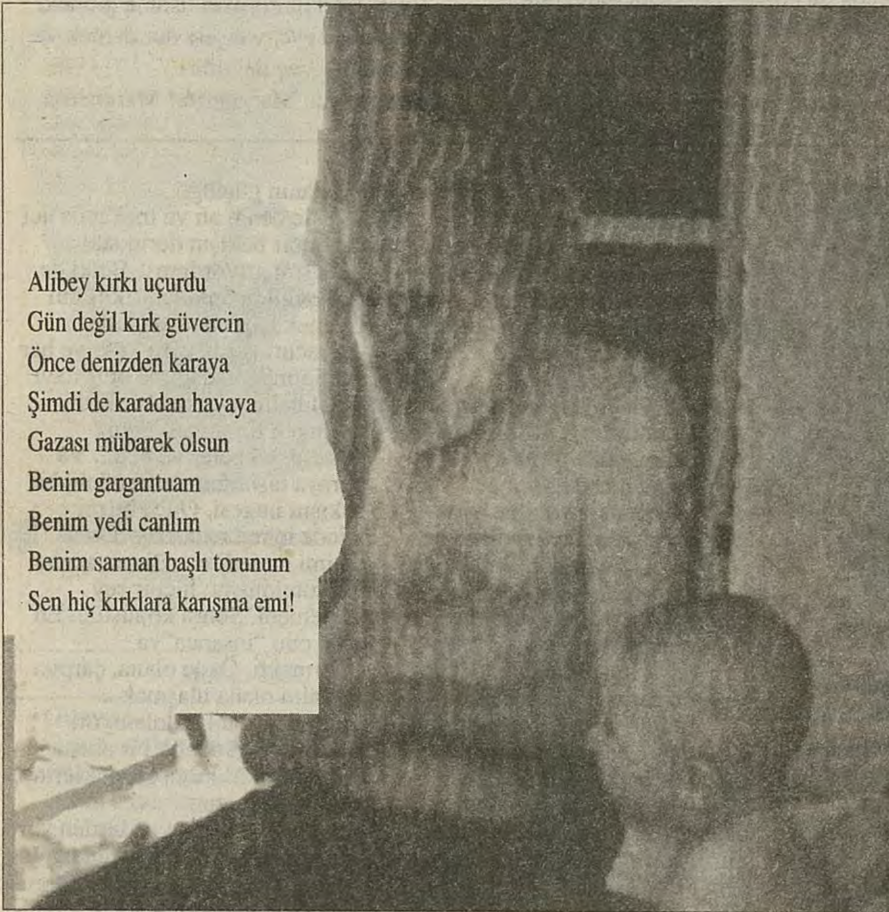
Daha sonra Türkiye'de bir Ciwan Xaco konseri neden organize edilemez sorusu takıldı kafama...

Daha sonra, gecenin içinde Bochum'a geçtik. Bir de baktım ki, ardımdan telefonlar geliyor, meğer Gülcemal'i Köln'de unutmuşum... Onlar beni arayadursun ben Bochum'da minik bir öğrenci evinin bodrumunda Erkan ile pinpon oynuyordum...

Daha sonra Berlin dönüşü Bochum'a tekrar uğradığımda ÖDP üzerine bir söyleşiye katıldım... ÖDP, SÖZ, memleket meseleleri derken kısacık zaman içinde nice mekanlarda, nice insanlarla aynı şeyleri duyumsamak ne güzel...

"Kuşlar toplanmışlar göçüyorlar/
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni"
(Cemal Süreya)

Oralarda kuşlar toplanmışlardı... Düşlerinde her gece memlekete göçüyorlardı... Düşleriniz için de seviyoruz sizleri...

Alibey kırkı uçurdu
Gün değil kırk güvercin
Önce denizden karaya
Şimdi de karadan havaya
Gazası mübarek olsun
Benim gargantuam
Benim yedi canlım
Benim sarman başlı torunum
Sen hiç kırklara karışma emi!

CanCan'a Su gibi Güler ömürler...

Gülcemal ayağının suyuyla İstanbul'a/Üsküdar'a indiğinde ilk haber Can Yücel'in, nam–ı diğer Can Baba'nın kalp teklemesinden hastaneye kaldırıldığı oldu... Şiir heveskarı bizler, hemen Orhan Kahyaoğlu'nu arayıp Baba'nın halini sorduk. Orhan; 20 Mart çarşamba günü itibariyle Kuzguncuk'taki Candilli Çınaraltı'nda bu sabah kızı Su ve damadı ile Can Baba'ya rastladığını söyleyince içimiz fesferah oldu. Hastane Can Baba'yı sıkmış... Firar ederek CANlanmaya karar veren babanın izlenimleri ise müthişmiş... Can Baba, yanıbaşındaki hastaların kalp tıkırtılarından rahatsız olmuş. Cihaza takılan kalpler "Çaykovski'nin Kır Senfonisi" gibiymiş Can Baba'ya göre...

Ama yine de, "muhabbetsiz muhabbet kuşu gibi" hastane kafesinde CAN'ına sinmemiş ve; ver elini Çınaraltı...

"Belki de sürüldüğü ormanlardan/ Aşklardan meşklerden" ayrı kalmak istemiyor ve muhabbetli muhabbet kuşu olmaya CAN atıyordu belli ki...

Geçmiş olsun Can Baba...
Yetmiş kere maşallah...

solcu solunda gerek

Harçlıksız çocuklar senfonisi: TÜM TEK, TÜM TEK

• Fi tarihinde '68 kuşağı ile tuz ekmek dostu olmuş bir köylü bir zamanlar bana şöyle demişti:

"Ne zaman talebeler öğrenci oldu işler kesat gitmeye başladı..."

Öğrenciler yine talebe olmaya başladı; yaşasınlar!...

• Okul Aile Birliği'nden alınan bilgilere göre; "YÖK'e YÖK'e alırız" diye Harçlı Seferleri başlatan bazı talebelerin harçlıklarını ebeveynleri kesmiş!

Dünyanın bütün harçlıksızları birleşin!

• Açlık grevi yaparken legal bir şekilde bonbon şekeri yiyen talebenin açlık grevi sizce sakatlanmış mıdır?

Muhtelif muhalif cevaplar verilebilir.

a) Sol sapmaya göre zinhar sakatlanmıştır.

b) Sağ sapmaya göre, bu çocuklar reçel de yiyebilsinler.

(Talebenin cevabı: Ne yani delil yok etmek suç mudur?)

• İlim satarım, renkli Türkçe filim satarım, YÖK ölmüş bayram yaparım...

• YÖK'ü nasıl bilirsiniz ey cemaat? Sağsağ biliriz... Sağsağ biliriz...

koşçakalın..

• Öğrencilere genellikle maratonu yüz metreci olarak koşan gözüyle bakılır, oysa onlar yüz metreyi maraton gibi koşmaya mezundur...

Sabahçı, öğlenci, leyli meccani, gececi bütün talebeler dikkat!

Tüm tek, tüm tek... Tüm tek, tüm tek...

Solcu solunda gerek

Ayazın sözcükleri

Bir kez öldürmek yetmez...

Filiz ÖZDEM

Bundan birkaç yıl önce İstanbul Film Festivali'nde gösterilen "Salo/Sadom'un 120 Günü" adlı filmde işlenen, faşizmin vurucu parolasıydı bu:

Bir kez öldürmek yetmez, canlı canlı bin kez öldürmeli...

Bin kez canlı canlı öldürmek; insan yapısındaki direnci çözmenin ve sistemi yürütmek için gerekli korkuyu yaratmanın en önemli, temel taşlarından biridir...

Çağımızın aykırı düşünürü, ozanı, sinemacısı, komünisti Pier Paolo Pasolini, İtalyan faşizminin son kalesi Salo'da, faşist kodamanların bu parolayı nasıl uyguladıklarını, izleyiciye de neredeyse eziyet eden bir çıplaklıkla, vahşetin dilini vahşetle anlatıyordu. Filmin son sahnesi, bu parolanın saldığı korku ve çaresizliğin ortasında, neredeyse aklını kaçırmış bir duyarsızlıkla, olanı biteni duyumsamayan iki delikanlının ve dışarıda yapılan işkenceleri dürbünle seyreden bir faşistin olduğu bir odada geçiyordu. Dışarıdan kırbaçlanan, tecavüze uğrayan, cinsel organları yakılan, göğüsleri dağlanan, dilleri kesilen, gözleri oyulan, saç derileri yüzülen arkadaşlarının (bu filmde işkenceye tabi tutulanların hepsi de 15–18 yaşlarındaki kızlı–erkekli bir grup gençti!)

çığlıkları yükseliyordu. Odadaki delikanlının biri gidip radyoyu açıyor, diğerini dansa kaldırıyordu. Öbürü soruyordu:

– Sevgilinin adı ne?

– Margherita!

Filmin son sözcüğüydü bu: Margherita (Papatya)... Sadeliğin, dokunulmamışlığın, masumiyetini yitirmemişliğin, iyiliğin, güzelliğin, umudun simgesi...

Faşizmin, farklı biçimlerde geçmişte, şimdi ve gelecekte insanlığın en büyük baş belası olduğunu ve olacağını söyleyen, faşizmin vahşetine "hayır" demeyi bir görev bilen ve savaşa, zulme, işkenceye karşı her zaman bir karşı ütopya olduğunu, olması gerektiğini "Margherita"yla özetleyen Pasolini, bu filmi çektikten kısa bir süre sonra katledilmişti. Çünkü o düşünmekteydi ve faşizmin insanlık düşmanı yüzünü tüm çıplaklığıyla insanlığın ve faşistlerin yüzüne vurmaktaydı.

Elbette bu son derece rahatsız edici ve kabul edilemezdi. Ve "Margherita" diyen sesi korkunç bir cinayetle susturuldu.

"Susturanlar" şunu her zaman gözden kaçırırlar: Yaşarken boyun eğmeyenin ölüsüne hiç kimse boyun eğdiremez... Barışı, insanı, hayatı savunan ve bu düşünceleri uğruna hapis yatan, baskıya, sansüre uğrayan, öldürülen, mücadele eden insanların yüreğimizin kapısına bıraktıkları bir demet papatyayı soldurmaya kimsenin gücü yetmez...

"Büyük suçlumuz" Yaşar Kemal, Fransa'daki gazetelerin kendisini

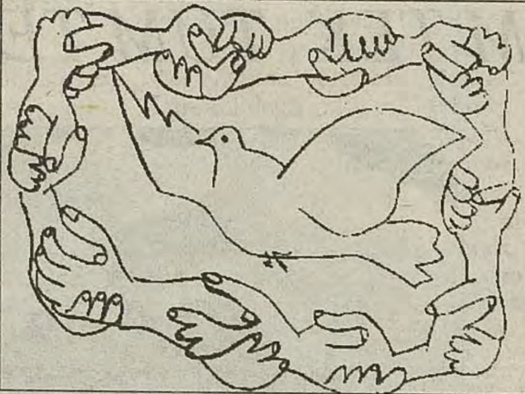
kahraman ilan ettiğini söyleyen gazetecilere, kahraman falan olmadığını, ayrıca çok da korkak bir adam olduğunu söyledi. Ama yine korkutanların gözden kaçırdığı bir şey vardı ve Yaşar Kemal bunu vurgulamadan sözünü bitirmedi: İnsanın korktuğunu, ama korkularının üstüne gitmek gibi de bir özelliği de olduğunu...

Evet! Korkularımızın üstüne gitmek, savaşa, işkenceye, vahşete dur demek ve barışı istemek suç değildir:

Margherita! Margherita! Margherita

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Sözcüklerin ve düşlerin uzun yolculuğu

Geçenlerde kötü bir bakışın şiirini yazdım. Beni rahatsız eden o bakış nefret doluydu. O bakışın alanına girdiğimde sarsılmış, hüzünlenmiştim... O kişiye "bana neden böyle baktın diye" soramadım. Çünkü o bir anlık bakışın ardından gelen sözler "Merhaba, nasılsın" gibi şeylerdi. Sonra o bakışı düşündüm ve tahminlerde bulundum... Bu kişi beni neden sevmiyordu? Bana kızgın olmasının nedenleri neydi? Bu konuda pek çok veri vardı. Nedenler çok eskilere gidiyordu... Şimdilerde de bana kızgın olmasını getirecek bir neden olabilirdi. Bunu bulmaya çalıştım, tahminde bulundum... Onun bulunduğu yerden kendime baktım. Onun varsayımlarıyla hareket edip kendimi onun aynasında gördüm: Korkunçtu.

O bakış yüzünden günüm mahvoldu... Yalnız olsam hıçkıra hıçkıra ağlayabilirdim, ama bütün gün öylece mutsuz dolaştım... Girne limanında çayımı içerken ve kucağıma oturuveren konuk kediyi okşarken, rahatlamaya ve içimdeki gönül kırgınlığını atmaya çalışıyordum... Neden bu kadar kırılgandım. Bir bakış yüzünden kendime hayatı zehir ediyorsam dünyaya nasıl dayanacaktım. Sonra kağıt kalem çıkarıp o bakışın şiirini yazmaya çalıştım. Ben yazarken kedi şiiri okuyordu... Sanki anlıyor gibiydi. Birden çok uzaklara, o bakışın çağrışımlarıyla eski bir anıya gittim... Garip bir şey.. Yıllar önce aynı kafe'de yine yalnız başıma oturmuş ve aynı insan için bir şiir yazmıştım...

Kırgınlık doluydum, öfkeliydim. Şiir şöyle bitiyordu: "Kendimi bir yalan gibi gördüm/ Senin kirli aynanda."

Aradan yıllar geçmişti ve o günkü yalnızlığım ve öfkemin dönüştüğü şiddet yok olmuştu.

Yıllar sonra başka bir inandım. Beni harap eden bir öfke taşımıyordum artık... Hafiften acıtan bir gönül kırıklığıydı duyduğum...

Şairler şiiri ararken kendi içlerini dinlerler. Bazan da şiiri aramazlar ama o iç ses dayanılmaz bir şiddetle işittirir kendini. Bu esin çok özel olduğu düşünülse bile "ben bir başkasıdır" ve öznede çoğulluk gizlidir...

İçimdeki şiir cinlerinin uykuda olduğuna inandığım ve gündelik hayat ıvır zıvır, politik örgütlenmeler, barış çalışmaları gibi ciddi işlerle uğraştığım zamanlarda bazan içimde o şiddetli sancıyı duyuyorum... Bu bir çeşit duyudur ve kendini ifade edebilmek için özel sözcüklere ihtiyacı vardır... Şairin cehennemi!...

O karmaşanın sözcüklere sığamaması... Derinlikli ve zor bir iletişim biçimi şiir... Ama aynı oranda da etkili.

Pencereden ipte asılı çamaşırlara bakıyorum bu yazıyı yazarken. Bembeyaz gömlekler; çiçekli masa örtüsü, baharla birlikte yeşermeye başlayan asma talvarının altında hafif bir rüzgarla sallanıyorlar...

Bütün bunların uyandırdığı bir duygu var... Günün ve zamanın fısıltısı belki... Her durum ve her anın şiir olma potansiyeli büyüleyici bir şey... Şiirin zorluğu hem çok yüzeyde, hem de çok derinde olması... Daha doğrusu yüzeyde görünenin derinde yansısını bulmanın güçlüğü...

İşte ben o an ve mekanda acı veren bir bakışın derindeki yansısını arıyordum... Belki de yeri değildi, ama içkırıklığımı yenmek için buna şiddetle ihtiyacım vardı... Bu kafe'ye her geldiğimde kucağıma oturmayı ritüel haline getiren bir kedi, çekingen bir güneş, deniz kokusu, tekneler ve ben... Ve buraya taşıdığım nefret dolu bir bakışın imgesi. Onca huzur içinde içimi acıtan bir diken... İç sesimi dinledim... Bir an acıdan dili tutulmuştu; hiçbir şey söylemedi. Sonra konuştu... En zoru onu "insanca"ya çevirmekti. Özde olana, çarpıcı ve yalın olana ulaşmak... Çevrede insanlar dolanıyor; sıradan ve gündelik bir akışta yürüyorlardı... Ben sözcüklerin ve düşlerin uzun yolculuğundaydım ve birden şiir kapısını açacak gizli anahtarı buldum... O an, ışık çoğaldı ve sözcükler kucağıma sokuldular... Şiir olan içsesim konuştu.

Yeni Sanat Atölyesi'nin etkinliği Konser...

Tiyatro, müzik, görsel sanatlar gibi kültürel, sanatsal etkinlikler içinde bulunan Yeni Sanat Atölyesi'nin 30 Mart 1996 Cumartesi günü saat 17.00'de İTÜ Maçka (G) Anfisi'nde konser düzenliyor. "Sen de katıl yaşamı savunmaya" adı altında düzenlediği konsere YSA içinde çalışmalar sürdüren Şahmeran, Dinmeyen ve Zugaşi Berepe müzik toplulukları katılacak. Konserde ayrıca atölye bünyesinde hazırlanan Gazi Mahallesi Belgeseli de gösterilecek. Amatör topluluk ve sanatçılardan oluşan, 6-7 yıldır faaliyet içinde bulunan 96 yılı başına kadar Çağdaş Sanat Atölyesi adıyla faaliyetlerini sürdürüyordu. Atölye, Gazi Mahallesi Belgeseli'yle İFSAK'ın ve 8. Ankara Kısa Film Feltivali'nin kısa film, belgesel özel ödüllerini aldı.

SAHAF GÜNCESİ — Oğuz ÖZDEM

Düş kurmak, sığınılan bir liman

"Yeryüzünde benim için her şey bitti. Artık bana burada ne iyilik edebilirler ne kötülük. Bu dünyada umacağım veya korkacağım şey kalmadı; uçurumun dibinde rahatım: bedbaht bir fani, ve Allah'ın kendisi gibi hissiz...

Bundan böyle benim dışımda olan her şey bana yabancıdır. Yeryüzünde ne yakınım kaldı, ne benzerim, ne de kardeşim. Yerin üzerinde, başka bir gezegenden düşmüş gibiyim. Etrafıma baktıkça herhangi bir şeyi seçebiliyorsam bu, kalbimi parçalayan bir şeydir; ve bana ait olan her neyi görsem beni ya isyana sevkeden, yahut da ıstıraba düşüren bir nesnedir." Böyle tanımlar kendisini J. J. Rousseau; 'Yalnız Gezerin Hayalleri'ne başlarken.

Bu "kendini tanıtımı" 1700'lerden alıp, istediğimiz bir zaman dilimine taşıyabiliriz. Yalnız bir insanın gerçekler dünyasından hayal dünyasına göçüdür bu. Ya da kendi "iç dünyasına" sürgünüdür; atılan bir köprüdür adı olmayan bir ülkeye, şehire, kasabaya, köye... Artık, bu dünyada, ama bu dünyanın dışında, yaratıcılığın dünyasında dolaşacaktır o. İnsanlarla değil; kendisiyle, kendi kendisiyle ve nesnelerle konuşacaktır; bir can üfürecektir doğaya, kişileştirecektir onu.

Yazıya geçen "kurşun" zamanı aşar; çünkü var olan insandır, zaman değil. İnsan, yazarak zamanı aşar, ölerek aşar, düşünceleriyle aşar. İnsanın insana aktardığıdır zaman; çürüyen tenidir, yalnızlığıdır, "gördüğü değil, kurduğu düşleri"dir. Hareket, insanda ve doğada vardır, zamanda yoktur. Güneş, hep doğar, hep batar; ölen insandır, dirilen gene insan.

Düş görmek, düş kurmaktan farklıdır. İnsanın eylemsizliğindeki şokudur düş görmek. Devler, cinler, heyulalar saldırır; karabasan derler adına, oysa ki bir maskedir bu; gündüzki düşmanların adıdır, karanlık çökünce gelen. Polistir, patrondur, yoksulluktur...

Düş kurmak delirinceye kadar düş kurmak...

Düş kurmak, bilinçli edimidir insanın; sığındığı bir limandır, özlediği dünya... En güzel golü atar orada, futbolcu olmadığı halde; en güzel aşkı yaşar, sevgilisi olmadığı halde; savaşçıdır barışı savunduğu halde; ütülüdür, kibirlidir yoksulluğu; üşür kar yağanda, ıslanır yağmur yağanda, ama bırakmaz avuçlarındaki serçeyi, öper gagasından; kendisine açar perdeleri, kendisine bakar bitişik evin penceresinden.

Kendi saçlarını tarar, kendine göz kırpar aynalarda. Kendi tecellisini görmek ister; mahalle arkadaşını görür, sınıf arkadaşını görür, komşu kızını-oğlunu görür, "seni seviyorum" diyerek kapatır son perdeyi...

Tiyatrocu gibidir, rolünü oynadığı kişi olur için için. Çocukçadır kurdukları. Büyüyünce ne olmak istediklerini sorun. Doktor olmak, öğretmen olmak isterler. İstedikleri; kiraz aşısı yapmaktır gül dalına büyütmek istemeden düşlerini...

Biliyorlardır, büyürse düşleri, baba düşü olur; çalışkan, ezik, komik, trajik... İçinin sobasıyla ısınmak isteyen, bir küçük rakı açıp geceye, sabaha... düşlediği aşk adlarını unutup son dubleyi "tek aşk" için içen...

Ana düşü olur; sarı bir ovanın telgraf direkleri dibinde hep akan; suyu dişi, arıları bal olan...

Rüzgarlarla söyleşen şiir olur.

ten dostum/dudaklarından sarkan gece/camdan süzülen güneş bir düştü/düne aldım sana anlatacağım geleceği/tanımadığım bir ölüydü/çıktı karşıma/.../günaydındı radyoda çalan/biz uyanamadık korkunçtu/ipekli çarşaf gibi örtülen müzikti cesetlerimize/.../sesin canı kadardı bütün ömür/yalnız acıdı etlerim/saplanırken künyem dişlerimin arasına/.../spiker/yeniden oku haberi siperden/barış müzesidir düşlerim/...

Gitmek: Oralara ve daha ötelere

Latinoamericana
Bir Motorsiklet Gezisi Günlüğü 1951-52,
Çiviyazıları Yayıncılık, 178 sayfa.

Hakkı ZEL

Gitmek!

Gözün alabildiği ufukların ardına; maviliklerin, kızıllıkların ötesine...

Gitmek düşüncesi, "ben" olduğumu hissettiğim ilk günden bu yana, karşı koyulmaz bir çekicilikle tüm benliğimi sarar, alır götürür beni. Ne yaşadıklarım, ne sevdiklerim, ne sevgilim, ne dostlarım, ne yaşama dair özlediklerim, ne geçmiş, ne gelecek vardır o an aklımda. Beni benle yaşayanlara arkamı dönerek hiçbir şey ummaksızın, nelerle karşılacağımı düşünmeksizin, gözlerim kapalı, engin bir denizin uçsuz bucaksız sularına atarım sanki kendimi; adeta bir yunusun insana dinginlik veren sessiz süzülüşleriyle suda bir görünüp bir kaybolduğu an'ı yaşarken bulurum kendimi... deniz çağırıyordur sessiz, ürkütücü büyüsüyle: Gel, geç buralardan ve git gidebildiğince!

Her şey çok güzelken, yaşamı hiç öylesine şiddetli hissetmemişken hücrelerinde, çığlığın hiç bu kadar güçlü çıkmamışken, sevgilinin dokunuşları hiç bu kadar sarıp sarmalamamışken seni, dostlarınla hiç bu kadar doyasıya kahkaha atmamışken, hiç bu kadar kendine güvenmemişken ileride yapacakların hakkında... içini kıpırdatan, yüreğini hoplatan, huzursuz edici bir heyecanla "yolların çağrısına" boyun eğmek: Gitmek!

Bu duygu, Ernesto Che Guevara'nın genç bir doktor adayıyken arkadaşı Alberto Granado ile Latin Amerika kıtasına yaptığı yolculuğu hikaye ettiği Motosiklet Günlüğü'nu okurken bir kez daha sardı benliğimi.

1951 yılı aralığında Che, ailesini ve sevdiği kızı geride bırakarak, arkadaşı Alberto Granado ile birlikte, yeni dünyalar tanımak ve yaşamak dürtüsüyle, Poderosa II adını verdikleri motosikletin sırtında yola koyulur. Bu aslında onun ikinci yolculuğudur; daha önce de, henüz lise öğrencisiyken, Arjantin'in kırsal bölgelerini gezmiştir. Ama yaklaşık bir yıl sürecek bu seferki zorlu gezi çok daha farklı olacaktır.

Genç Ernesto için, gitmek sadece geçtiği yerlere bakmak değildir; görmek'tir ve her görme eylemi gibi, görenin değişmesi için kapıları aralayacak, en azından anahtarları verecektir.

Bugün dünyanın önde gelen Lepra uzmanları arasında seçkin bir yere sahip olan arkadaşı Alberto Granado'nun anlatımına göre, bu yolculuk fikrini Che ile o daha 14 yaşındayken konuşmaya başlamışlar ve yıllar boyunca bir düş olarak zihinlerinde kurgulamışlar: "14 yaşlarındaki haliyle hiç uyuşmayan ve olağanüstü yaşamının tümü boyunca ona eşlik eden o zeka kıvraklığıyla, büyüklerim ve kardeşlerim için seyahatin sadece 'hariçten gazel' malzemesi ve siyasal-coğrafi bilgilerin korunup artırılması konusunda bir vesile olmasına rağmen, benim için biyokimyacı olmam, tüccar değil, dürüst bir bilim adamı olmam kadar gerçek ve somut bir şey olduğuna dikkat çekiyordu."

"Oğlum Che" adı altında Che ile ilgili kapsamlı bir biyografinin de yazarı olan babası, oğlunun "yakasını bırakmayan" yolculuk fikrini yıllar sonra yorumlarken şunları söylüyordu:

"Yoksulların gereksinimlerini enine boyuna öğrenmek onun için önemliydi ve bunun için çok yol katetmesi gerektiğini biliyordu; ama sıradan bir turist olarak değil, kendi tarzında. Yolda, görülmesi gereken yerleri ya da güzel manzaraları fotoğraflamak için değil, her adımda karşılaştığı insan sefaletini içselleştirmek ve bu sefaletin nedenlerini araştırmak için mola veriyordu. Yıllar sonra, onun sürekli gezileri üzerine düşünürken, bu gezilerin ona, kaderi konusunda gerçekleri gösterdiği sonucuna vardım."

Ve Che, "kaderinin" çağrısına uyarak yollara düştü. Kıta Amerikasına yaptığı bu gezi, kendi ifadesiyle onu "sandığından daha fazla değiştirdi" ve "ünlü bir araştırmacı olmak ya da tıp bilimine büyük bir katkıda bulunmak kadar önemli bir başka şeyi farketmeye başladı: "Bu da yine aynı yoksul insanlara yardım etmek içindi. Devrimci bir doktor olmak için önce bir devrime ihtiyacımız vardı."

Gitmek!

Nereye? Belki de bu sorunun önceden belli bir yanıtı olmadığında gerçek anlamını buluyor bu kışkırtıcı fiil. Neredeyse tüm ömrünü yolculuğa hasretmiş olan büyük ütopya gezgini, "hedefsiz" diye nitelediği zahmetli yolculuktan, büyük hedefler doğrultusunda "kararlar" almış olarak çıktı; kıtanın tarihinde köklü değişikliklerin yolunu açacak kararlar.

Bir heyecan dalgası saplanıyor karnıma, tüm bedenimde arsızca dolaşıyor, durup dinlenecek bir durak ararmışcasına. Hep böyle oluyor; durup dünyaya bakıyorum, kendime bakıyorum. "Gidemezsin" diyorlar, "bu şehir

geliyorum; inip çıkıyorum; batmakta olan bir tekneden, su üstünde kalakalmış, herhangi bir şeye ulaşmaya çalışıyorum; tam batacakken bir el elimi yakalıyıveriyor. Ve yaşam devam ediyor. İstanbul sokaklarında, karın çamurun içinde işine yetişmek için koşuşturup duran insanlardan biriyim sabahın bu saatinde, ayazda. İskele önünde sıralanmış çiçek satan çingene kızlarına ve daha henüz konuşmaya başlamış iki küçücük dilenciye çarparak jeton sırasına giriyorum. Vapurda insanlar gazetelere bakıyorlar; derin bir boşluk duygusu kaplıyor içimi; neyi görüyorlar, diye soruyorum kendime: Öldürülen gazeteciyle ilgili soruşturmada ilerleme yok, harç vurgununa hayır diyen öğrenciler üniversiteyi işgal ettiler, ANAYOL kuruldu, Emniyet eski Genel Müdürü Adalet Bakanı, üçüncü sayfada dizi cinayetler, namusunu temizledi, borcunu ödemeyen kardeşini satırla doğradı, eroin kaçakçısı polisler yakalandı, savaş trilyonları yutuyor, memurlar mart boyunca yürüyecek, Sabancı acı duyuyor!... İnsanlar neleri görüyorlar acaba? Metropolün göbeğindeki arka sokaklardan başlayıp varoşlara doğru yükseldikçe artan yoksulluk; yakılmış, yıkılmış köylerinden göçüp tek gözlü kondulara yerleşmiş acılı insanlar ve onların umutsuz dünyaları. "Gidemezsin", diyorlar, "bu şehir ardından gelecektir!"

Oysa ben gitmek istiyorum. Gözün alabildiği ufukların ardına; maviliklerin, kızıllıkların ötesine. Ve sonra, çok uzaklardaki bir buzul gölünün kıyısında bir akşam, "kararlar" almak için dalgın suya bakarken, Günlüğüme şu satırları yazmak istiyorum:

"Çarşamba günü yağmur başladı; barınağa gidemediğimiz için bütün günümüz boştu. Garcia Lorca'dan bir şeyler okudum; daha sonra... gece limana

İşin şakaya gelir yanı kalmadı

Ergin YILDIZOĞLU (*)

ÖDP'nin programı ile kuruluş anından bu yana, ÖDP'ye gösterilen ilgiyi yan yana koyup da ortaya çıkan resme şöyle bir baktığımızda, işin şakaya gelir yanının kalmadığı görülür. Sol hareket için 1980'den bu yana yaşanan süreç bitti.

ÖDP'nin programı ülkede ve bütün dünyada kapitalist toplumun ciddi bir kriz içinde olduğuna işaret ediyor. İkincisi, program bu krize sermaye sınıfının çıkarları ve dayattığı programlar dışında bir çözüm getirmeyi hedefliyor. Üçüncüsü, program bu süreçte gündelik yaşamın getirdiği sorunları çözerek, kitlelerin yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla reformlar için mücadeleye büyük önem verdiğini gösteriyor.

Şimdi bunun yanına ÖDP'ye kurulduğu sırada gösterilen ilgiyi, kurulduktan sonra, sadece büyük şehirlerin çok sayıda bölgesinde değil, ama genelde Türkiye çapında, üstelik zaman zaman da CHP'yi bulunduğu yerde çökerterek, gerçekleştirdiği hızlı örgütlenme başarısını; buna olanak sağlayan toplumsal ilgiyi, sadece emekçilerden değil, aydınlardan aldığı desteği ve genel olarak medyanın bir anda ışıkları üzerine tutmasını; nihayet CHP ve DSP'nin içine düştüğü korkuyu koyalım.

Bu manzara, sadece 1980'ler boyunca yaşanan dönemin bizim için bittiğini göstermiyor, aynı zamanda, şimdi ÖDP olarak büyük bir sorumluluk üstlenmek zorunda kaldığımızı ve hatta üzere olduğumuzu söylüyor.

Tarihsel fırsat

Bugün, Türkiye solu ilk defa belli bir birleşmişlik içinde geniş bir ilgi odağı oldu ve kitleselleşme şansı elde etti. Sol hareket yeniden, emekçi kitlelerin umut ışığı olmak üzere. Üstelik dünyada da koşullar çok uygun: 1980'ler boyunca neredeyse tartışmasız kabul gören serbest piyasa ekonomisi, 1989'da zaferini ilan eden burjuva liberalizmi, yeni-sağın bireyciliği öne çıkaran politikaları, hızla eleştiri altına giriyor. İşçi hareketlerinde bir yükselme, emperyalist sistemde de genel bir istikrarsızlık var.

Şimdi bence durum şu: Ya Türkiye solu önüne gelmiş olan bu fırsatı değerlendirir ve ÖDP emekçilerle arasında temsil ilişkisi olan ve onların toplumsal çıkarlarını savunan güçlü bir siyasi parti haline dönüşür ya da bu durumu değerlendiremez, gereken tepkiyi gösteremez ve kendi başarısının yarattığı beklentilerin toplumsal basıncı altında ezilerek çöker. Bu koşullarda, çöken sadece ÖDP olmayacaktır. Bu çöküntü büyük bir moral bozukluğu ve belki de bir gericilik dalgası yaratacağı için, bugün çeşitli nedenlerle, ama esas olarak ÖDP sürecini kavrayamamaktan dolayı, ÖDP ile birlikte bu görevleri üstlenmeyip, "dışarıda", rahat dünyalarda kalmayı seçenleri ve böylece kendilerini koruyabileceklerini düşünenleri de ezip geçecektir. Çünkü, şunu kabul etmek gerekir ki ÖDP, hızla, herhangi bir sol partinin kurulması olayı olmaktan çıkmış, bir sosyal vakıa olmuştur. Bu büyük bir ümit kaynağıdır, ama aynı zamanda, başarısızlık halinde, tahribatı çok büyüteceği için de oldukça korkutucu bir durumdur.

ÖDP kuruluş şenliğindeki kuyruklar, ilginin ve beklentinin göstergesiydi. Küçük fotoğraf Ufuk Uras

Umudu gerçekleştirmek

Bu ümidi, salt ümit olmaktan çıkartıp, gerçekleştirmek ve korkutucu sonucu bertaraf etmek için gerekli inanç ve kararlılığın olduğuna kimsenin şüphesi yoktur sanırım. Ancak inanç ve kararlılık işin sadece yarısını oluşturuyor. Buna ek olarak, üzerimizdeki eski giysilerden/bazı hallerde de yeni giydiğimiz, ama bize uymayan giysilerden kurtulmak gerekiyor. Türkiye sol hareketi çok zor bir 15 yıl yaşadı (kimi arkadaşlarımızın ise bu kadar bile şanslı olmadığını asla unutmayalım) ve bu dönem tarafından koşullandırıldı, deyim yerindeyse bazı "kötü" alışkanlıklar edindi. Neydir bu kurtulmak gereken eski elbiseler/1980'lerin alışkanlıkları? Bunların başında, yenilgi, iktidarsızlık ruh hali, buna bağlı olarak geçmişte (Türkiye özelinden ve 1970'lerden bahsediyorum) "her şeyi yanlış yaptık" anlayışı geliyor. Sonra 1980'lerde, ayakta kalmaya çalışırken (ki bu bir taraftan çöken Stalinizmin deprem dalgası, diğer taraftan post-marksist/post modernist-sol liberal akımın saldırısı altında yaşanan zor bir süreçti - ancak bugün başarmak üzereyiz!), geçmişi değerlendirirken, "öncelikle tüm teorik sorunları çözmeyi ve öz ellikle "sosyalizm anlayışında/tarifinde" anlaşmayı amaçlamak gibi bir idealist ütopya var. Bu iki tutum büyük çoğunluğumuzun içe dönük faaliyetlere, kadro inşaasına öncelik veren bu tutumun doğası gereği de uzun dönemli hedeflere gözünü diken, ama günlük yaşamın diyalektiğini görmeyen bir çalışma tarzına saplanmasına yol açtı. Böylece bir fasit daire oluştu: Dairenin bir yarısı sonu gelmeyen, soyutlama düzeyi yüksek teorik tartışmalardı; bu tartışmalar, zamanın en önemli sorunu olan 1989 olayını esgeçmeye çalışmak yüzünden, çıkmaza girdiler ve giderek teorik çabadan hepten uzaklaşmayı getirdiler- bugün kaç tane teori dergisi kaldı? Dairenin öbür yarısı ise reformlar için mücadele etmeyen, etmeye vakti ve aslında mecali olmayan, kitle ilişkisi olmadığı için de bu reformlar için mücadelenin vazgeçilmez gereği olan bilgilere sahip olunmayan bir siyasal yaşamdı.

Eğer buraya kadar yaptığım tespitlerde bir doğruluk payı varsa, ÖDP olarak bugün karşı karşıya kaldığımız durum bizden beklenenleri yerine getirmek için bazı görevler dayatmaktadır.

Ve görevlerimiz...

Birincisi, ÖDP'nin birliğini korumaya çaba göstermek son derecede önemlidir. Dışa dönük, kitle refleksi göstermeye öncelik veren ve bunu her seferinde ülke çapında yapmayı amaçlayan bir çalışma tarzı gerektirir. Bu noktada geçmişe yönelik bakışımızda bir filtre değişikliği yapmanın ve geçmişe artık başka şeyler bulmak üzere bakmanın zamanı da gelmiştir. 1970'lerde Türkiye solunun kitle çalışması içinde, elde ettiği önemli ve son derece de kıymetli deneyler vardır. Üstelik bu deneyler, bu toprağın, kültürünün deneyleridir ve başka ülkelerin kaynaklarından elde edilemeyecek özelliklerle doludurlar. İkincisi tarihte kitleselleşmeyi başarmış partilerin iç yaşamlarına, sınıf ilişkilerine, çalışma tarzlarına, güçlü ve zayıf yanlarını kavramak, yenilgilerinden ders almak üzere bakmak gerekir. Bu yüzden sadece Bolşevik deney yetmez. Alman Sosyal Demokrat Partisi, sosyal demokrat hareketin yaşadığı dönüşüm, bu arada sosyal demokrasiye soldan yöneltilen eleştiriler vb. öncelikle önemlidir.

Zaten ÖDP Türkiye'de bir başka sorumlulukla daha karşı karşıyadır. Bu da iflas etmiş, "sosyal demokrat" olamamış, ama kendilerine sosyal demokrat (ya da demokratik sol) diyen partilerin tabanını ve işlevlerini üstlenmektir. Bu, ilk anda görüldüğünden daha kolay, ama bazen de ilk anda farkedilemeyecek kadar da tehlikeli bir durumdur.

Reformlar için mücadele ve ÖDP

Reformlar için mücadele etmek, bunu kitlesel olarak ve ülke çapında yapmak, hızla siyasal platformu sola çekecektir, çekmiştir bile. Bu süreç CHP ve DSP'nin tabanını da ÖDP'ye çekecektir, çekmeye başlamıştır. Ancak burada yarım bir başarı, sıra seçimlere geldiğinde, merkezi boşaltacağı için muhafazakar partilerin başarı şansını arttıracaktır. Her ne kadar parlamento çok mümtaz bir yer değilse de varlığı, bu alanın ayrıca değerlendirilmesini zorunlu kılar. Burada tehlike "sosyal demokrasiyi" yıkmak, ancak yerini dolduramamaktır. Tam bu bağlamda, karşımıza bugüne kadar alışık olmadığımız bir başka sorun çıkıyor; hükümet ve iktidar diyalektiği. ÖDP, hükümete aday olduğu ve ancak iktidar değişikliğini, bunun getireceği tüm sorularla birlikte göze almak zorundadır. Yoksa, ÖDP, (burada tarihe bakarak konuşursak) en iyi koşullarda bir sosyal demokrat karikatüre dönüşerek, en kötü koşullarda ise bir felakete yol açabilecektir. Bu ÖDP için, oyunun kurallarını, bugüne göre oldukça değiştirir. Unutmayalım ki daha dün, bu ülkede bir Refah-ANAP koalisyonu bile "iyi saatte olsunlar" tarafından engellenmiştir.

Dışa dönük çalışma sorununa dönersek, ki bunun üzerinde ne kadar dursak azdır, bu sürekli kitle refleksi, yani toplumda baş veren mücadelelere kitlevi olarak katılmayı taraf olmayı ve mücadeleye şekil vermeyi amaçlamayı gerektirir. Bu bağlamda mücadeleyi kimin başlattığı ya da kimin yönettiği değil, amacının ÖDP'nin amacıyla uyuşup uyuşmadığı, genelleştirilip genelleştirilemeyeceği önemlidir. Tüm ülke çapında iddia sahibi olan bir parti dar mevzi mücadelelere, hep bu perspektiften bakmak ve bunları genelleştirmenin yollarını aramak zorundadır. ÖDP bir düzen partisi gibi medyada yaşayan bir varlığa sahip olamaz.

İşin aslına bakarsak, bu alandan ne kadar önce çekilirsek o kadar hayırlı bir iş yapmış oluruz. Diğer taraftan hem bu alandan tümü ile çekilmek mümkün değildir, hem de burası düzenin bize saldıracağı, baskı uygulayacağı, rüşvet teklif edeceği bir alandır. Üstelik bu alan bizim zayıf yanlarımızın düzen tarafından abartılarak kitleler önünde bize karşı kullanılacağı, hatta daha şimdiden kullanılmaya başlandığı bir alandır.

Aşk ve devrim?

Dışa dönük çalışma yapmak, ister istemez görünür olmak anlamına gelir. Görünür olmaktan kaçmak bir yana, daha çok görünür olmayı istemek ise bizim için doğaldır. Ancak burada üç nokta önemli sanırım: Birincisi görüntü bizim istediğimiz gibi olmalıdır. İkincisi bu görüntü kitleler açısından hiçbir yoruma izin vermeyecek kadar da açık ve anlaşılır olmalıdır; kitle çalışmasında, kaynağını kitlelerin yaşamındaki söylemden almayan, metafora, dolaylı ifadeye, belli bir birikimi gerektiren k karmaşık nüktelere yer yoktur. Üçüncüsü, bu kitlelerin, olayları ve mesajları anlayış kodları, hayattan beklentileri ve umutları sol entelijansiyadan farklıdır. Bir örnek vermeme izin veriniz: "Aşk ve devrim partisi" olmak, özgürlüğünü felsefi olarak çözümleyen aydın çevresinde bir anlama gelecektir; kendini, ailesi ve çocuklarıyla birlikte kapitalist toplumun kendilerine layık gördüğü kültürel pisliğin, ipini koparmış bir bireyciliğin saldırısı altında hisseden kadın ve erkek işçi ve emekçiler tarafından ise başka türlü anlaşılacaktır, belki de korkuyla karşılanacaktır. Dini ideolojinin etkisini artırdığı bir toplumda "Aşk ve devrim" bizzat medya tarafından "Sodom ve Gomora" ve "kaos" olarak sunulacak ve kabul de görecektir.

Biz istesek de istemesek de yeni dönem başlamış ve iş hızla ciddileşmiştir. Yeni dönem yeni bir anlayış ve ruh hali ve profesyonellik gerektirmektedir. Bu belli ki, sadece rahatımızı kaçırmakla kalmayacak, aynı zamanda bugüne kadar tadını çıkardığımız bazı "özgürlükleri" de elimizden alacaktır, çok da iyi yapacaktır. Üstelik buradan geri dönüş de yoktur. Eski bir benzetmeyi kullanırsam, tren kalktı ve bu "alamete" gittikçe daha fazla insan biniyor, nereye gideceği ise "ne yazık ki" büyük ölçüde bizim elimizdedir.

(*) Londra, gazeteci-yazar

Aydın Çubukçu'da sosyalist parti terazisi mi var?

Sosyalist bir parti ihtiyacı ve ÖDP

Erdoğan TATLAV

Aydın Çubukçu'nun Söz'e verdiği yanıtlar (s. 54) geleneksel soldan ÖDP'ye gelebilecek en rafine eleştiri örneğiydiler. Ancak yine de oradan gelmenin özellikleriyle malül, öznel, köşeli ve önyargılıydılar: "Sosyalist parti ihtiyacına cevap veremeyecek", "birlik kavramına zarar verecek", "seyirlik malzeme olmayı aşamayacak", "çözümsüz", vs. vs...

ÖDP, 1- kendini bugünün ihtiyaçlarından hareketle tanımlayan, 2- tarihin geleneksel söylemimizden farklı akışının sorgulaması üzerinde biçimlenen, 3- sosyalizme ona uygun bir yapılanmayla gidilebileceğini düşünen, 4- bugünden yarına gideremeyeceğimiz farklılıklarımızla mücadeleyi birlikte yürütmenin, hem etkinlik, hem de en doğruya ulaşmak için zorunlu olduğunu düşünen, 5- onu yetersiz bulanların paralel örgütlenmesini meşru görenlerin oluşturduğu bir partidir ve sosyalist bir partinin tam da böyle olması gerektiğini düşünmektedir.

Çubukçu'da sosyalist bir partinin bunlardan farklı olması gerektiğini söyleyen bir terazi mi var bilemiyorum. Ancak ÖDP ve benzeri yeni partilere ilişkin doğru bir yargı üretebilmek için, dünyanın nesnel koşulları içinde uygulanabileceği kadarıyla uygulanmış ve SSCB'den Arnavutluk'a kadar tüm sosyalizm deneylerinde ulaşabileceği yere, yani yabancılaşma, bürokratik çürüme ve çöküşe varmış olan bir tarihsel dönemi, soğukkanlılıkla irdeleme cesareti gösterebilmiş olmak gerekiyor.

"Ajitatif iddiaların geliştirici değil, körelten işlevi" ve "siyasal oluşumların psikolojik eğilimlerle açıklanamayacağı" konusunda anlaşabildiğimize göre, aslında Çubukçu'nun ÖDP'ye çok da uzak olmadığı açık. Tam da bu nedenle eleştirilerindeki sivrilik sırıtıyor.

ÖDP'nin, "sosyalizm pratiklerine yönelik köklü bir eleştiri ve sorgulamanın ürünü olduğu iddiası", elbette ki bir mükemmelliyetçilik değil, aksine devam eden bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Ama bir şey olmamış gibi aynen devam edenlerden niteliksel ayırımla ÖDP, gerek sosyalizm tasarımı, gerek devrim ve devrime giden süreçteki aracın amaca uygun karakteriyle hem sorgulama zorunluluğunun, hem de bu sorgulama sürecini kapitalizme karşı mücadeleyi sürdürme kararlılığıyla geçirmenin ifadesidir.

Onun netleştireceği çözümlemeler bizzat yaşayacağı pratiğin ürünü olacaktır ve sosyalizmin yeniden kurulması gereken çerçevesinin diyalektik ve tarihi materyalist anlamı da budur Bu sürecin ÖDP güçlerinin bölünmesi gibi sonuçlar üretmesi de mümkün. Ancak bu sürecin içerdiği güçlerin mutlaka "bölüneceği/tükeneceği" iddialarının bilimsel olmadığı bir yana, dostane de değildir. Yakıştıramadığımı söylemeliyim. Biz bu sürecin mümkün olabildiğince hepimizi ikna edip dönüştürerek sonuçlanması kararlılığıyla bir araya geldik ve (benzer süreçleri yaşayan dünyadaki diğer partilerle birlikte) geleneksel solun önemli kesimlerini de dönüştürerek yeni bir devrimci dalganın, yeni kitlesel sosyalist partilerin, yeni ve uygulanabilir bir sosyalizm projesinin nüvesi olacağız.

ÖDP, geleneksel sol yapılarda kendini gerçekleştiremeyen sosyalistler ve düzene karşı alternatif arayış içinde olan çok önemli bir kesimde ciddi bir umut dalgası yaratmıştır. Bu hem söz konusu arayışın büyüklüğünü, hem de geleneksel yapıların bu ihtiyacı saptamak ve onunla ilişkilenmek konusundaki aşılamaz handikabını gösteriyor. Kuşkusuz bunun teslim edilmesi, hem söz konusu bu arayışların devrimci bir dalgaya dönüştürülmesi için yeterli güvence değildir, hem de taşlar henüz yerli yerine oturmuş değildir. Ancak elimizdeki veriler iki şeyi kesin kılıyor, ki bunlar: 1- geleneksel solun, amaca varmak için yeterli bir araç olmadığının iddia edilmesini sağlayacak denli uygulanma olanağı bulduğu, 2- bu yeni sürecin hazırlop formülasyonlarla değil, ancak hayatın içinde ve ona eşlik eden sorgulamalarla biçimlendirilebileceğidir. ÖDP işte tam da bu amaca uygun olmasıyla devrimci ve sosyalisttir; hem siyasal, hem de felsefi düzeylerde...

Çubukçu, ÖDP'nin, alternatif arayışının yükseldiği bir dönemde "sosyalizm umudunun bir hayat tarzı halini aldığı insanlar arasında ... çağrısına yanıt aldı" diyor. Bunun altını çiziyorum; çünkü ÖDP'nin geleneksel soldan ayırımla ne kadar önemli bir başlangıç yaptığının teyidi oluyor. Emekçi kesimlerin önemli bir kısmı için onun "henüz seyirlik bir malzeme" durumunda olmasına gelince, Onun da bildiği gibi, 1- ÖDP dışındaki sol, emekçiler nezdinde seyirlik olma şansını bile yakalamanın uzağındadır, 2- henüz "seyirlik" olma durumunun nesnel nedeni, bizzat sınıfın çoğunluğunun hala düzen içi nesnel konumundan kaynaklanmaktadır. Bu durumun aşılıp aşılamayacağı sorununa gelince (ki Çubukçu, ÖDP'nin "aşamayacağı" kehanetinde bulunuyor), tarzımız ve birliğimizle daha en başta yakaladığımız avantajlar, emekçilerle sol arasındaki organik kopukluğun aşılmasına ilişkin, en azından dışımızdaki soldan daha umutvar olmamız için yeterlidir.

Halkın, hem de "ciddi olarak sosyalist bir iktidar alternatifine ihtiyaç duyduğu" iddiasına gelince, böylesi ajitasyonlara, ('sol' grupların ihtiyacı vardır kuşkusuz, onları anlarım, ama) bir aydın olarak Çubukçu'nun itibar etmemesini öneririm. Olguları doğru saptayamayanların doğru siyaset geliştirebilme olanakları da olmayacaktır. ÖDP'ye karşı "emeğin bütün saf ve cesur özellikleriyle donanmış bir siyasal hareket" arayışına gelince, bilimsel olarak böyle bir şey ne mümkündür, ne de emeğin saflık ve cesaretle özdeşleştirilmesi doğrudur.

Aslında dikkatli bir okuma, Çubukçu'nun, ÖDP'nin diğer soldan ayırımla yakaladığı ve içerdiği olumlulukları teslim ettiğini gösteriyor; onun problemi tüm bu olanakları olumsuz sonuçlara bağlamak için sergilediği ısrarda düğümleniyor. Örneğin ÖDP'nin niteliğindeki (farzedelim ki) "belirsizliğin... kitlesel ilgiyi artıran rolünü", ihtiyatlı bir olumlamayla karşılamak yerine, "onun sosyalist bir parti olarak gelişme olanaklarını tüketen bir etken" olarak nitelemesi garip. Oysa diğer soldan ayırımla yakalanmış olumluluklar yakalanamamış olanları yakalamak için dayanak noktası olabilir pekala ve bu müzmin eleştirel tavır yerine, söz konusu risklere karşı kendisinin de ÖDP ile ilişkilenmesinde sayısız yarar var. Çünkü, yer aldığı (daha doğrusu içine sığmakta zorlandığı) geleneğin aksine, kendisini ve hatta daha soldan eğilimleri de içerebilen bir yapı örneğidir ÖDP.

Dolayısıyla diğer sol için söylenebilecek olan şeyi, yani, "sola olumlu tek katkısı, ne yazık ki yaşanıp tüketildikten sonra ortaya çıkacak olan dersler olacaktır" sözünü ÖDP'ye layık görmesi, ancak bir öznellik örneği oluşturabilir. Tükenme riski kuşkusuz ÖDP için de vardır; ancak en azından teslim etmelidir ki ÖDP, kendini tüketmiş deneylerden farklı bir yol arayışının ifadesidir ve bu anlamıyla gözlenmelidir.

"ÖDP'nin bu yapısıyla sınıf mücadelesine girebileceğini düşünmüyorum" derken de bir diğer öznellik sergiliyor. Örneğin ÖDP şehir varoşlarındaki en alt kesimlerin (sınıfın değil!) radikal tepkilerinin temsilcisi olamaz deseydi, bir yere kadar dikkate alınabilirdi; ÖDP bu kesimlerle organik ilişki geliştirmekte şimdilik bir sıkıntı yaşamakta ve bu kesimlerin illegal ve silahlı sol (ve aynı şekilde şeriatçı) güçlerle ilişkilenmesi görece kolay olmaktadır. Çünkü bu çok anlamlı tepkiler umutsuzluğun yıkıcı tepkileridir ve kurucu özellikler taşımamaktadır. Ancak aynı iddianın sınıfın kendi öz mücadelesi için söylenemeyeceği açıktır. Kamu emekçileri ile solun ilişkilenmesinin en üst örneğini sunan ÖDP, sanayi proletaryası özgülünde yine yalnızca kendisiyle kıyaslanabilecek zaafı için, mücadelenin nesnel dinamiklerini yakalamaya ve geliştirmeye çalışan yeni bir siyaset tarzının partisi olarak dostlarına (ve düşmanlarına) "biraz zaman -diyor,- göreceksiniz"!

Çubukçu'nun bir diğer yanılgısı da, ÖDP'nin kendi iç farklılıklarını örgüt olmasının engelleri olarak algılamasıdır. Kuşkusuz görüşlerinin kristalize olmaması görece bir zaaf nedenidir. Ancak bu, çok renkliliği sürdürerek aşılacak bir zaaf olarak görülmelidir. Hayatın bu karmaşık ve sürekli değişen yapısı içinde herkesi içerecek tek ve ayrıntılı program, dolayısıyla o programa sığmayan her kesimin dışlanmasına giden anlayışlardan köklü ayırımla ÖDP, farklılaşmayı içeren birleşik çoğulcu ilişkilerin örgütlenmesidir. Üstelik bu sorun, salt örgüt anlayışında değil, sosyalizm konusunda da tayin edici bir ayırımdır. Bizim sosyalizmimiz de böyle renkli, çağdaş insanlık değerlerinin gerisine düşmeyen, eğer emekçilerin çoğunluğu bize sosyalizm gelen şeyi istemiyorlarsa, onların çıkarınadır diye zorla dayatmayan, Kuran-ı Kerim'i olmayan, emekçilerle iktidar arasındaki ilişkiyi manipülasyonlarla yürütmeyen, partinin değil, emekçilerin iktidar ol-

ÖDP işte böyle bir toplum tasarımının (ki marksist ütopyanın bundan farklı olduğunu kim iddia edebilir?), bu tasarıma uygun aracı yaratmaya çalışan örgüt anlayışının partisidir.

Farklı anlayışları içeren ÖDP, nasıl ki bu farklılıkların üstüne çıkabilme olgunluğunu göstererek birlikte parti inşa etme başarısını gösterebilmişse, bu farklılıklardan doğacak sancıları da (ne de olsa ÖDP'yi oluşturanlar da farklılıkları hazmetme ve ortak hedeflere seferber etme kabızlığı çeken geleneksel soldan geldiler) aşarak ilerleyecektir. Bu farklılıkların, hayatı örgütleme sürecinde giderek eriyeceğini düşünmekle birlikte, kendinden menkul "proletarya temsilcilerinin" onları tasfiye etme keyfiyetine karşı (maddi karşılıkları varsa) sonsuza kadar korunması gerektiğini düşünmektedir.

ÖDP'nin emekçi kitlelerle ilişki açısından "ciddi zaafları" var. Ama el insaf, daha dün kuruldu, iddia etmek ile onu gerçekleştirmek arasında en azından zamansal açıdan şans tanımak zorunda değil miyiz? Halen parti üye bileşiminin çoğu ile "emekçi yığınların kültürel siyasal alışkanlıkları arasında bir dizi uyuşmazlık" olduğu da doğrudur. Unutulmasın ki eğer o emekçi kitlelerin kültürel siyasal alışkanlıkları devrimci olsaydı, sosyalist partilere gerek olmazdı. Onlar partiyi kurar, sendikaları sahiplenir, sermayenin seçimler dahil belirleyici olmasına izin vermez, biz de naçizane gider onun organik aydınları olurduk.. Diyeceğim, emekçilerin kıçına secdeye yatan eğilimlerden ayırımla sağduyu ve dostlukla yaklaştığımızda kabul edeceğimiz gibi, emekçilerden öğreneceklerimiz kadar öğreteceğimiz de bir dolu şey olduğunun rahatlığında olmalıyız. Üstelik ÖDP, proletarya dalkavukluğu yapıp ona söz hakkı tanımayan manipülasyoncu siyaset geleneğinden temel ayırımla, proletarya ve sokaktan öğreneceği çok şey olduğunu gerçekten kabul edenlerin partisidir.

ÖDP'nin dışındaki solla birlik için taşıdığı olanaklar, "kendi özelliklerini yitirmesiyle" değil, tersine onları korumasıyla mümkündür. Çünkü Çubukçu'nun da çok iyi bildiği gibi, birliğin önünde, geleneksel sol güçlerin, marksizmin felsefi temeliyle çelişen tekdoğrucu karakterleri ve sosyalizm amacıyla çelişen pragmatik siyaset tarzları engel oluşturmaktadır. Bu anlamıyla ÖDP, bizzat bu yapısıyla, geleneksel solla birleşmek için en uygun örnektir.

ÖDP, geleneksel sola, üstelik kendi görüş ve yapılarını koruyarak yer alabilme olanağı sunmaktadır. Hepsini içerebilecek kapsamda bir çatıyı yaratmış olup, ayrıca aşılması gereken yanlışlar taşıdığını düşünen tüm devrimci yapı ve arkadaşlara, gelip bizi değiştirmenin tüzüksel garantilerini sunmaktadır.

Sayın Çubukçu, ÖDP sizin de katkılarınıza ihtiyaç duyacak kadar küçük, sizi de mevzilen-

ÖDP parlamentoda azınlık grubuyla yetinebilir mi?

Gencay Abi'nin eyvallahı

Ahmet ÇAKMAK (*)

Hadi itiraf edin... tam zamanıdır. Hatta geç bile kaldık, ama daha fazla gecikmeyi kaldırmaz, haberiniz olsun.

Gencay Gürsoy'un geçenlerde Cumhuriyet gazetesinde çıkan yazısında bir cümlesi vardı, ondan söz ediyorum. Parlamentoda bir azınlık grubu kurabilsek, ona da eyvallah diyordu. Böylece itiraf etmiş oldu, devrimden, iktidardan filan umudu olmadığını. Ya siz sayın okuyucu? Aynı duyguları paylaşmakta olduğunuzu ve bunu değil başkalarına, kendinize bile itiraf etmemenin rahatlığını daha ne kadar yaşamayı düşünüyorsunuz? Böyle yapmaya devam ederek kendinizi aslında rahatsız etmeye ve toplumsal mücadelenin engellenmesine katkıda bulunmaya devam etmekte niçin bu kadar ısrarlısınız? Yelkenleri indirseniz daha iyi olmaz mı? Bence bunun zamanı çoktan geldi ve geçiyor. İtiraf edin ve Gencay Abi'nin bu kıyağını da unutmayın.

Umutsuzluğunuzun nedenini teorik planda açıklayabilirseniz hem itiraf edememenin psikolojik kaynağı biraz daha zayıflar, hem de gerçekçi umutların yeşermesi mümkün hale gelir diye düşünüyorum. İşte bu yazıda böyle bir yardımda bulunabilmeyi ummaktayım.

Şimdi hayatın acımasız, pis ve sıkıcı gerçeklerine geçebiliriz. Dünya radikal solunun mevcut konjonktürde yakalandığı açmaz şudur: Radikal sol devrime endeksli düşünür. Bu, onu halkın ayağa kalkması yoluyla iktidarın ele geçirilmesi sabit fikrine hapsetmiştir. Kendisi için bunun dışında bir misyon düşünemez. Bunun nesnel şartlarının var olduğu kanısındadır. Yani halkın ayağa kalkması yolu ile iktidar ele geçirilebilir, yeter ki kendisi hata yapmasın.

Öte yandan, günümüz konjonktüründe tek ülkede bu yolla iktidarın ele geçirilmesi, mümkün olup olmaması bir yana, anlamsızdır. Çünkü beyhudedir, kısa sürede ekonomik ambargo/siyasal tecrit/askeri müdahale yöntemlerinden biri ya da fazlasıyla boğulur. Belki sıkı bir diktatörlükle bunu bir süre devam ettirmek mümkün olabilir. Ama radikal sol amacının bu olmadığını anlamış olmalıdır. En azından öyle gözüküyor ve bu doğruysa geçmişten önemli bir ders çıkarılabilmiş demektir. Kısacası dünya kapitalizminin mevcut entegrasyon düzeyinde tek ülkede devrim filan olamaz.

Şimdi açmazın üçüncü ayağına geliyoruz. Çok ülkede veya her tarafta senkronize devrimin nasıl olabileceğini ise dünya radikal solu henüz bilmemektedir. Yani bugün için enternasyonalizm somut olarak ne anlama geliyor, bunun tanımını yapamamaktadır. Dünya kapitalizminin hızla artan bütünleşmesinin aynı zamanda dünya ölçüsünde radikal bir hareketin nesnel temellerini inşa etmekte olduğunu düşünerek bıyık altından sırıtmakta, ama bunun mevcut konjonktürde henüz bir zemin yaratmamış olduğunu da sezmektedir.

İşte bu üç gerçek birlikte, dünya radikal solunun açmazını oluşturmaktadır. Hemen devrimci kalkışma refleksi (komleksi?), mevcut konjonktürde tek ülkede devrimin imkansızlığı ve çok ülkede devrimin bugün için tek potansiyel çare olmaktan öteye geçemeyen bir düşünceden ibaret olması.

Zaten Pentagon da bunun farkında: Düşük yoğunluklu demokrasi stratejisinin uygulamaya sokulmasının önemli nedenlerinden biri muhtemelen budur. Bu stratejinin tek nedeni açık diktatörlüklerin riski olamaz. Çünkü hem bu tek başına düşük yoğunluklu demokrasi stratejisinin devreye sokulmasındaki zamanlama unsurunu açıklamaz, hem de yeni stratejinin risklerinin neden bu saatte göze alındığını açıklamaz. Pentagon, "Bu diktatörlükler riskli. En iyisi ben insan hakları ve demokrasi söylemini ön plana çıkarayım, kontrolüm altında açık rejim uygulamasına geçeyim, işler rayından çıkarsa o zaman düşünürüm (saldırırım)" şeklinde düşünmüştür diyebilir miyiz? Tabii ki hayır. Biliyoruz ki onların parametreler değiştikçe devreye soktukları alternatif strateji planları vardır, şu "contingency" dedikleri hikaye. Dolayısıyla alternatif stratejiler içinde en az riskli olanı devreye sokulur. Hangisinin en az riskli olduğunu da parametreler tayin eder. İşte parametrelerden birindeki değişikliği, radikal solun yukarıdaki açmazını gördükleri için düşük yoğunluklu demokrasi stratejisini uygulamaya soktular. Brezilya'yı düşünün. Solun en fazla destek bulduğu yer şimdilerde orası. Solun adayı Lula son seçimlerde yüzde 49 oy aldı, neredeyse Brezilya devlet başkanı oluyordu. Pentagon bunu seyretti. Neden? Açmazın farkında da ondan. Şimdi ben de yüzde 51 filan almadı diye seviniyorum. Çünkü bir an düşündüm; mazallah seçimi kazansalardı ne olurdu diye. Yaklaşık bir yıldır Brezilya'daki birleşik harekete ilişkin bilgi edinmeye çalışıyorum. Ne bileyim ben, bu kadar destek bulduklarına göre yeni yaklaşımlar, politikalar geliştirdiler sanmıştım. Şimdi anlıyorum ki böyle bir şey yok. Ne yapacaklarını bilmiyorlar. Desteğin nedeni ise sermayenin dünya çapındaki saldırısı. Bu saldırı, kendi ülkemizden de biliyoruz, orta gelir gruplarını oldukça zayıflattı. Artık yarı çevre diyebileceğimiz ülkelerin çoğunda aynı manzara geçerli. Yeni düzenden nasiplenen bir azınlık ve görece yoksullaşan, kimliksizleşen çoğunluk. Ama bunun ondokuzuncu yüzyıldan bir farkı var. Sistemden nasiplenen azınlık öyle yüzde 5 gibi çok küçük bir azınlık değil. Bunların sayısı yüzde 25'ler civarında (Bence daha yüksek, ama iki nedenle yüzde 25'ler civarı dedim. Birincisi, elimin altında yeterli rakam yok, ikincisi Nail Satlıgan'ı yine kızdıracağım diye korkuyorum). Böylece görece yoksullaşan ve dışlanan kesim desteğini radikal sola çevirmeye başladı. Brezilya'daki durumun bir benzerinin bizde şimdilik ortaya çıkmayışının nedeni din faktörü. Orada kilise bir yanıyla devletten yana, öbür yanıyla da yoksul halktan yana. Burada ise RP toplumsal muhalefeti parçaladı. ÖDP Refah'a giden potansiyel desteğin hiç olmazsa önemli bir kısmını arkasına almayı başarırsa işler değişebilir.

Anlayacağınız işler tersine döndü. Bu kez kitleler radikal solu itekliyor, onlar ise şaşkınlığını belli etmemeye çalışıyor. Güler misin, ağlar mısın dedikleri bu galiba. Radikal solun ortodoks kesimi de işin farkında, ama teorik olarak burnundan kıl aldırmıyor. Bugünlerde çıkmaya başlayan Marksist Eleştiri adlı dergiye bir göz atın. Boyuna Marx lafı geçiyor, proleter enternasyonalizmi diyor. Diyor, ama günümüzün en çetin meselesi teoriktir diyerek baklayı ağzından çıkarıyor. Sadede gelelim. Devrimciler devrim perspektifini kaybederse devrimci olmaktan çıkar. Bizler için bu, sınıf ve ulus farkı belalarından kurtulmadıkça insanlığa rahat yüzü görmenin mümkün olmadığını bilmek, bunların kabullenilmesi gereken gerçekler olmadığını bilmek ve enerjimizi, cesaretimizi bu belaların defedilmesi doğrultusunda kullanmak demektir. Ama bunun günümüzde "ey ahali saldırın şu kapitalizme" diye tepinmek anlamına gelmediğini de artık anlamak zorundayız. Çünkü, bayanlar ve baylar, yukarıda özetlemeye çalıştığım nedenlerle konjonktür devrimi reddetmektedir. Bildiğiniz gibi sadece gerçek devrimcidir. Aslında dünyada ve ülkemizde yaşananlar bize çok şey öğretti, yani öğretmiş olmalı. Ayrıca saat bizden yana çalışıyor. Gerçekçi ve yaratıcı olmayı becerebilirsek, biz değil onlar düşünmek zorunda kalacak. Bitirirken bir not daha: Gencay Abi gibi parlamento azınlığına eyvallah demeye hiç niyetim yok. İlk defa kitleler bize alıcı gözüyle bakmaya başlamışken niye bu kadar umutsuz olayım ki?

(*) Öğretim üyesi, Marmara Üniversitesi

Hayır, özgürlükçü bir parti

Necmiye ALPAY(*)

Merdan Yanardağ'ın 9 Mart 1996 tarihli SÖZ'de (no. 56) yayımlanan yazısını okumayanlar okumalıdır. İran devrimi ile Türkiye arasında son derece yararlı bir paralellik kuruyor ve İran'da Şah rejiminde (sonra da Humeyni rejiminde) çok ağır bedeller ödeyen solun, hatırı sayılır gücüne karşın neden yenildiğini irdeliyor.

Merdan'ın bu irdeleme sonucu vardığı nokta, solun kendini dinci muhalefetten ayrı bir yere yerleştiremeyip Şah'a karşı başını mollaların çektiği muhalefetin içinde erimesi nedeniyle yenildiğidir. Sol, ortaya özgün bir program koyamamıştır. Merdan buradan hareketle, Türkiye devrimci hareketinin tartışmakta olduğu 'nasıl bir parti' sorusuna, özgürlükçü ya da demokratik bir parti dense, solun kendini ayrı bir yere yerleştirmesini sağlayacak sosyalist parti seçimini savunuyor.

Bu seçişten Merdan'ın özgürlükçü ve demokratik diye adlandırdığı parti türlerinin ayırt edici olamayacağını düşündüğü anlaşılıyor. Demokratik adlandırmasının harcıalemliği düşünülürse, o seçenek için sonuna kadar haklı görünüyor. Ancak, sosyalist parti ve özgürlükçü parti seçenekleri konusunda söylenecek çok şey olabileceğini, ayırt edicilik konusunda son kertede sosyalist parti adlandırmasının da anlamlı olmayabileceğini açıklamak istiyorum.

"O koltukta ne varsa, oturana bir şeyler oluyor. Siz otursanız siz de aynı olursunuz." Bu, annemin sözü. "Siz" diye bana söylüyor, sosyalistleri kastederek. Yıllarca kulak arkası ettiğim bu sözü şimdi, annem artık yokken, bir halk bilgeliği olarak anlamlandırabiliyorum. Sosyalist ülkelerin halkları da yıllarca koltuktakilere öyle baktılar anlaşılan ki, kendi iktidarımdır diye sahip çıkan olmadı.

Maxine Molyneux bu durumu "ekonomi toplumsallaşmış, ama siyasal iktidar toplumsallaşmamıştır" diye tanılıyor. (1) Bu tanı, özgürlükçü parti derken ne anlamak gerektiği konusunda bir fikir verebiliyor. İktidarın toplumsallaşması, Türkiye'de başta RP benzeri köktendinci örgütler olmak üzere, ama ne yazık ki şu ana değin yaşanan (tarihsel) sosyalist deneyler de içinde olmak üzere (2) hiçbir yapılanmanın sahiplenmediği, ÖDP'den başka hiçbirinin de sahiplenemeyeceği bir ilkedir. ÖDP adaydır.

Başka türlü söylersem, "sosyalist" adlandırmasının taşıdığı tarihsel yük eksikli ve yaralı olmasının yanı sıra, ilk bakışta sanıldığı kadar ayırt edici de değil. Özgürlükçülüğün ise, iktidarlara gitgide daha korkutucu geldiğini görürsek hiç şaşmayalım. Dolayısıyla, eskiden komünizmin gördüğü muameleyi görmeye başlamadan, elimizi çabuk tutup bu ilkeyi benimsemeli ve meşrulaştırmalıyız, derim. Fazlasıyla da ayırt edicidir.

(1) Merdan'ın yazısı gibi, Maxine Molyneux'nün, İngilizcesi 1981'de yayımlanmış olan bu yazısını da okumamış olanlar okumalı. Türkçeye Gülnur Savran çevirmiş, 11. Tez kitap dizisinin 9. sayısında (Şubat 1989) yayımlanmış. Başlığı "Sosyalist Toplumlarda Kadınlar: Teori ve Pratik Sorunları."

(2) Dünyada da öyle olduğu görülüyor. Küba için not: Güzelim Castro karizması yüzünden, Küba'da iktidarın toplumsallaşmış olup olmadığını göremediğimiz söylenebilir.

(*) Çevirmen

Politika ve gelecek projesi

Cüneyt UZUNOĞULLARI

Politika nedir sorusuna Aristotales'ten bu yana sistemli yanıt bulunmaya çalışılıyor. Politika öğretmek için özel kurslar açılıyor, üniversitelerde siyaset bilimi kürsüleri kuruluyor; hangi politik süreçlerin, hangi mekanizmalarla, hangi sonuçları yarattığı araştırılıyor.

Politika, doğal olarak sadece kurslarda ya da üniversite kürsülerinde yapılmıyor. Okulda, kahvede, vapurda, evde politika konuşuluyor. İşçiler, kamu emekçileri maaşlarının artırılmasını isterken politika yapıyor. Patronlar TÜSİAD açıklaması yaparken politika yapıyor. Köylüler taban fiyatlarının artırılmasını isterken politika yapıyor. Politika, yapılan ve yaşanılan bir şey, ama yapanlar anlamı üzerinde pek düşünmüyorlar. Herkes politikayı tanımlarken kendi gördüğü kadarıyla, kendi perspektifinden tanımlama yapıyor.

En genel tanımıyla politika; çeşitli grup, sınıf ve kesimlerin taleplerini dile getirmek, iktidardan pay almak ya da iktidara tümüyle sahip olmak için yaptıkları mücadele oluyor.

Politikanın başka tanımları da var; kimilerine göre politika yönetme sanatıdır, kimilerine göre politika, insanı hayvandan ayıran temel özelliktir. Bazılarına göre politika bir hastalıktır. Sıradan insan politikayı yalan üretme biçimi olarak algılıyor. Politikanın tanımı yapılırken, bunların hepsini bir araya getirmek de mümkün. Ancak sosyalistler için politikanın tek anlamı var; ezilen sınıfların özlem ve ihtiyaçlarını dile getirmek ve iktidarı ele geçirmek.

Bu yapılırken, politikanın iki temel özelliğine vurgu yapılması ihtiyacı ortaya çıkıyor. Birincisi, politikanın yaşanan an'a ilişkin olduğu, yani belli bir zaman aralığında gündemdeki sorunlara ilişkin yapıldığı, ikincisi ise politikanın araçlarla yapıldığı...

Türkiyeli sosyalistler açısından en önemli noktayı politikanın algılanış biçimi oluşturuyor. Tarihimizde genel olarak siyasetin felsefesi, ideoloji ile politika birbirine karıştırıldı. Bu olay daha da ileri götürülerek strateji ile taktikler, ilkelerle politika birbirinin yerine kullanıldı.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin oluşum sürecini yaşadığı bugünlerde ayrımları tekrar tekrar yapmak ve bir politika yapma biçimi oluşturmak gerekiyor. Bu noktada kısa dönemli düzenin sınırlarını kabul eden lokal sorunlara ilişkin içeriden çözümlerle, uzun erimli amaçları birbirinden ayırmak gerekiyor.

kabul gören anlamda siyasetin teorisi, politikayla ayrı bir düzeyde, kendi iç süreçlerini ve gerilimlerini yaşar. Bu süreç yaşanırken kavramlar üzerinden bir yapı inşa edilir. Bu inşa sürecinde, içerisinde yaşanılan an'la ilgilenilmez. Şüphesiz teoriyi yapanlar mevcut çelişkilerden etkilenirler, ama sadece o anlık çelişkiler veya olaylar üzerine düşünceyi inşa etmezler. Bu anlamda teori, geçmiş ve gelecek üzerine çalışmalar yapar, olguların altında yatan nedenleri araştırır, bütünlüklü bir gelecek projesi oluşturur. Burada yapılan, sözcüklerden bir bütün oluşturmaktır.

Politika ise Lenin'in belirttiği gibi konjonktürdür. Konjonktür, tarihsel süreçte başı sonu belli bir an'ı kapsar. Ve her konjonktürde belli çelişkiler öne çıkar. Emekten yana politikacının görevi; o noktadaki çelişkiden ezilenlerin lehine yararlanmaktır. Bu yapılırken en önemli şey, zayıf halkayı yakalamaktır. Zayıf halka tespiti doğru yapılıp, tüm güç ve uygun ittifaklarla bir noktaya yüklenilinse en etkili sonuç alınır.

Ancak emekten yana politikacının sadece anlar'ı yaşayan fırsatçılığı yeterli değildir. Bu politikacının emekten yana bir gelecek tasarımı da olmalıdır. Bütünlüklü bir tasarımdan yoksun politika, kitleleri belli hedeflere yöneltebilir ama onun ötesinde bir kuruluşu gerçekleştiremez.

Burada geçmiş analizinin ve gelecek projesinin politikacı tarafından yapılması gerekmez, ama böyle bir işin yapılması ve bunun politikayla ilişkisinin sağlanması gerekir. İşte bu ilişkiyi sağlayacak araç da partidir. Parti, teoriyi üretenle politikayı yapanı buluşturur. Kendi bünyesinde bunu gerçekleştiremezse, kendi dışındaki düşüncelerden yararlanır, tartışır, tartıştırır. Gelecek projesi eksik, bütünsel kavrayıştan yoksun bir örgüt, kuşkusuz politika yapabilir, ama bu geçmişsiz ve geleceksiz boşlukta yapılan aksiyonu temsil eder. Özgürlük ve Dayanışma Partisi an'da yapılan çözümlemelerle bütünsel anlayışları birleştirmek zorundadır. Bu çalışma, bugünden hemen yapılacak değildir, ama önümüzdeki süreçte partinin üzerinde en çok tartışacağı konulardan biri olacaktır. Böylesi bir süreci yaşamak şühhesiz kolay değildir ve hummalı tartışmaları gerektirir. Böylesi bir süreç için enerji, birikim ve olgunluk bir arada olmalıdır. Enerji ÖDP'nin kuruluşu ile açığa çıkmıştır. Birikim ve olgunluğun ne kadar olduğuysa süreç içinde ortaya çıkacaktır.

Yurtdışında daha ne kadar kalınacak?

Nejat PİŞMİŞLER

12 Eylül faşizmiyle birlikte binlerce devrimci, yurtsever ülkelerinden ayrılarak, başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerine gelmek zorunda kaldı. Ülkelerinden ayrılan devrimcilerin önemli bir bölümü sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı, ceza aldı. Bir kısmı cezaevlerinde yıllarca hapsedildi. Bir kısmı, Türkiye'de halen aranır durumda. Bir kısmının hakkında işleme konulacak, kesinleşmiş hapis cezaları var. Bir bölümüyse cezaevlerinden firar ederek, Avrupa'ya gelmiş durumda.

Geneldeki ortak özellik, burjuva hukuk kurallarıyla bile bağdaşmayan, cuntanın yükselen muhalefete yönelik imha politikasının ürünü, antidemokratik, keyfi ve siyasal kararlarla hareket eden askeri mahkemelerce yargılanmış, soruşturmaya uğramış, gözaltına alınmış, işkenceden geçmiş ya da aranır duruma gelmiş insanlar olmalarıdır.

Bu durumda açıktır ki, Avrupa'daki Türkiyeli devrimciler öncelikle politik sürgün durumundadırlar. Ülkelerinde yaşama hakkı ellerinden alınmıştır. Ülkelerine dönmeleri durumunda, devam eden 12 Eylül hukukuyla karşı karşıya kalacaklardır, işkence ve cezaevleri onları beklemektedir. Her ne kadar, geçen bu süre içinde bu insanların önemli bir bölümü Türkiye'ye gidip gelebilmeye başlamışsa da, diğer bir bölümü için ülkeye gidememenin koşulları devam ettiği gibi, nihayet 12 Eylül hukukuyla hesaplaşma bugünkü güncel şekillenişiyle birlikte tüm devrimci ve sosyalistler için ortak bir görev olsa gerektir.

Yaşamın her alanında olduğu gibi, yurtdışında da sosyalistlerin kaçınılmaz sorumlulukları vardır.

Ne var ki, Türkiyeli solun yıllardan beri Avrupa'da nasıl bir duruş belirleyeceği tartışma konusudur. Türkiye'deki siyasal gelişmelere göre mi, yoksa bulunduğumuz ülkelerin koşullarını göz önünde bulundurarak mı politikalar üretmeliyiz? Ya da her ikisini de içeren, kimi kez Türkiye'nin, kimi de bulunulan ülkedeki gelişmeler arasında, belirlenen önceliklere göre bu ikili olgudan biri önplana çıkabilir biçiminde politik yaklaşıma ilişkin öneriler söz konusudur. Bu arada çok önemli olarak, olayın üçüncü boyutu da var; Avrupa ülkelerine '60'lı yıllardan beri gelmiş, gelmeye devam eden, işçi-göçmen diyebileceğimiz Türkiyeliler... Ve bu insanların yabancı bir ülkede yaşamaktan kaynaklanan sorunları, üzerlerinde gerek Türkiye, gerekse Avrupa devletlerinin geliştirdiği veya geliştirmeyi sürdürdüğü politikalar var. Ayrıca Türkiye'deki, özellikle tehlikeli boyutlarda MHP, BSP ve dinci örgütlenmelerin şoven gerici faşist söylem ve kimlikle üretilen politikaların yansıyan etkileri altı çizilerek anılmalıdır.

Sosyolojik bir kategori içinde "göçmen" olarak doğrudan bir nitelendirmenin yapılacağı göçmenlerle, kendini göçmen olarak tanımlamayı seçmiş, ayrıca da 12 Eylül'ün kalıcılaşmasına koşut, burada kalıcılaşmaya başlamış olup, geliş nedenlerindeki siyasal gerekçe/zorunluluk/tercih, ikincilleşmiş olanların veya olmayanların, özellikle sosyalist bir göçmen politikasını biçimlendirme uğraşları anlaşılır bir içerik taşımaktadır.

Bir diğer açıdan, devrimcilerin Avrupa ülkelerinde göçmenliği benimseyerek, kendilerini "politik göçmen" olarak görmeye başlamaları, her ne kadar yıllardan beri Avrupa'da yaşamalarından kaynaklanan bir zorunluluk gibi ortaya çıksa da, sonuçta kişisel bir tercihtir. Buralarda yaşamaları, siyasal bir zorunluluktan çıkmış, bir yanıyla gönüllü kalışa dönüşmüştür. Gelinen bu noktada, kendilerini politik göçmen olarak nitelemeleri, anlaşılır bir şeydir, nesnel olarak bulundukları noktanın bir tanımıdır.

12 Eylül sonrasında, toplumla devlet arasında bir hesaplaşma süreci yaşanmaya başlanmıştır. Toplumsal muhalefet gücüyle orantılı olarak, bunu şekillendirmeye çalışmıştır. Ne var ki, toplumsal muhalefetin zayıflığı 12 Eylül sürecinin yarattığı devletin yeni biçimlenişini geriletememiştir. '82 Anayasası'nda yapılan "değişiklikler" Demirel, Ecevit, Erbakan gibi egemen güç temsilcilerinin "engelli" olmasını ortadan kaldırmış, Demirel'in yürüttüğü sağ demokratik, demagojik söylemli politika, 12 Eylül Anayasası'nın sadece sözünü edip, sosyal demokratlar da dahil olmak üzere, hiçbir işlevsel içerik bütünlüğüne dokundurtmamışlardır. Tersine hevesli birer uygulayıcısı olmuşlardır.

Bizlerin açısından; sekteye uğratılan, unutturulan önemi ve yaygın anlamı gözardı ettirilmek istenen bu hesaplaşmanın hep gündemimizde olduğu açıktır.

Yurtdışına çıkmak zorunda kalmak, 12 Eylül'ün bir diğer sonucudur. Cezaevi ile yurtdışı ikilemi arasında kimi ve çoğu kez de, yeniden cezaevi karşısında bir tercihtir, en azından ülkemizde önemli olarak bu böyle gelişmiştir.

Dolayısıyla tarihsel muhalif olma tercihini yerine getirebilme sürecinin bir sonucu olarak, şu anda politik sürgün yaşamı sürdürülen başka bir coğrafyada, bizler bu kimliğimizin sonucu; hesaplaşmanın bir ucu olarak, ülkemize dönme hakkımızın, politik sürgün kimliğimizin doğal ve bize yüklediği özdeş bir sorumlulukla talep edebilmeyi güncelleştirmeliyiz.

Bu talep; savaşa karşı barışın örgütlenmesi, Türkiye'de özellikle Kürt halkı üzerindeki iç ve dış sürgün, zorla göç ettirme politikalarına karşı çıkışla bütünleşebilir önemli bir parçadır.

Avrupa'daki Türkiyeli devrimci sürgünlerin öncelikli görevlerinden biri, bu sorun karşısında tavır almalarıdır. Bu aynı zamanda etik bir zorunluluk olarak da algılanabilir. Böylesi bir tavır alış, buradaki insanların kendilerini politik göçmen olarak tanımlamalarının veya kendilerini Avrupa ülkelerinde kalıcılaşmış görmelerinin ötesindedir. Çünkü bu somut gerçekliğe karşı alınacak tavır, ülkede süren 12 Eylül hukukuna, bunun ülkede yarattığı yıkıma, devletin bu politikaları sürekli ve güncel kılarak Kürt halkına karşı yürüttüğü savaşa, evde, sokakta, cezaevlerindeki infazlara, kayıplara, yeniden yapılanma adı altında halkların katmerli sömürüsüne, antidemokratik koşullara mahkum edilmesine karşı bir tavrın içiçeliğini barındırmaktadır. Aynı biçimde ülkedeki faşist, kıyıcı, şoven söylemin Avrupa'ya yansıtılarak buradaki Türkiyeliler üzerinde sürdürülen köleleştirme politikalarına da karşı çıkışı içermektedir.

Türkiye'deki sosyalistler açısından da Avrupa'daki devrimcilere hiç de "hoş" bakılmadığı bilinmektedir. Bu hoş bakmamanın haklı nedenleri olabileceği gibi, buradaki koşullarımızı yeterince bilememekten de kaynaklanan kimi yaklaşımlar da söz konusu olsa gerektir. Garip olan, Avrupa'daki devrimcilerin başını burjuva demokrasisinin döndürdüğü, ekonomik açıdan da keyfine diyecek olunmayan başkalaşmış bireyler olarak görülmesidir. Sürgünde olmanın "Avrupa görmekle" telafi edilemeyecek o gizil bedelini, böylesi bedelleri birlikte taşıdığımız arkadaşlarımızın varsaymaları, en beklenebilir anlama ön koşullarındandır sanırım.

Kendini politik sürgün veya politik göçmen olarak kavrayan sosyalistlerin, önünde bir görev durduğu görülebilir. Dönme hakkımızı sahiplenmeye ve bu hakkın elde edilmesi için gereken örgütlülüğü ve politik yaklaşımları geliştirmeye çalışmalıyız.

Türkiye ve Avrupa kamuoyunda, politik sürgün kimliğine sahip çıkarak, ülkemizde yaşama hak ve isteğimizin, köhnemiş politikalarla engellenemeyeceğini anlatmalıyız. Avrupa'da bir anlamda oluşmuş bu statükoya onay vermeden, "siyasi tutsaklara özgürlük" istemiyle, ülkemize dönme istemini bütünleştirmeliyiz.

Bunun için Türkiye'deki dostlarımızla, Avrupa'daki sosyalist politik sürgün ve göçmenlerle bu ortak görev için buluşma gecikmemesi umulan ve gereken bir öneridir.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Nevrotik bayram

"Bayram gelmiş neyime
Kan damlar yüreğime"
Alparslan TÜRKEŞ

O sabah erkenden uyandım. Çocuklar gibi sevinçliyim. Neden? Bayram var lan bugün, sizin haberiniz yok mu? Hemen kalkıp traş olup en cici elbiselerimi giyindim. Sonra da geçip salonda oturmaya başladım. Keyfe bak! Birazdan sevgili annemle babam uyanacak. Ben de onların elini öpüp mübarek bayramlarını kutlayacağım. Onlar da bana şeker ve bozuk para verecekler. Ay, nasıl heyecanlıyım!

İçerden ufak ufak kımıldanma oldu. Babam her zamanki Erol Taş yüzüyle çıkıp geldi. Zınk diye ayağa fırlayıp ellerine saldırdım. Adam neye uğradığını şaşırdı. Kafama elinin tersiyle bi tane vurup "Gene ne oldu, niye manyaklaştın şimdi sen durup dururken" diye bağırmaya başladı. Kısaca durumu anlattım:

- Bayram bu baba dedim. Nevruz bayramı!

Babam sakinleşip başladı tane tane konuşmaya:

- Yavrum, evladım. Bu öyle senin bildiğin bayramlardan değil. Niçin? Birincisi bu zoraki bir bayram. Mecburen kutluyoruz. İkincisi de bu bayramda öyle kurban filan kesilmez, şeker verilmez, çocukların cebine para koyulmaz, resmi geçit yapılmaz, tak kurulmaz, askerler yürümez, bando takımı olmaz. Kabotaj bayramı gibi bi şey bu.

- İyi de ne diye böyle makineli tüfek gibi konuşup her şeyi anlatıyosun.

- Böyle konuşmasam akşama kadar kırk tane soru sorup beni fitil edersin. İnsan öz oğlunu tanımaz mı?

Babamın bu sözleri üzerine bende müthiş bir hayal kırıklığı başlamasın mı? Başlasın anasını satıyim. Aslında en başından beri şüpheleniyordum. Diğer tüm bayramlarda "tatil" yapılırken bu bayram herkes işinin başındaydı. Çok zoruma gitti ama bu iş. Hışımla fırladım sokağa. Daha ayrıntılı bilgi için hemen bi gazete aldım. Bu konuyu deşmeliyim. Nereden ve nasıl çıktı bu bayram, öğrenemezsem deliririm.

Gazeteyi okuduğumda gözlerime inanamadım. Bu bayramı herkes kafasına göre kutluyor. Kürtlerde bi Demirci Kawa efsanesi var. Ülkenin gençlerinin kafasını kesip beynini yaralarına süren emniyet teşkilatı, pardon hükümdara karşı başkaldıran ve dağa çıkan bir demircinin öyküsü bu. Bir başka gazete ise bayramın Alevilerce kutlandığını, çünkü 21 Mart'ın hem Hz. Ali'nin doğum günü, hem de Hz. Fatma'yla evlendiği gün olduğundan bahsediyor. Bunca yıldır bu ülkenin vatandaşıyım, böyle şey görmedim arkadaş! Ulan yıllarca benden habersiz mi kutladılar bu bayramı! Al işte başbakan da Newroz, pardon Nevruz kutlamaları için Iğdır'a gidiyormuş. Orta Asya'da da baharın birinci günü, yeni gün olarak bellendiğinden millet kuru köfte, domates, salatalık, peynir ve haşlanmış yumurtasını yanına alarak pikniğe gidiyormuş. Baktım işin içinden çıkamayacağım. Derhal her işi bilen saygıdeğer büyüğüm Nusret Cimcimdal'a bi telefon açtım:

- Alo, Nusret Amca, rahatsız ediyorum, kusura bakma. Ey bağışlaması bol amcam benim. Önce çok sevdiğiniz partinizden atıldınız, pardon ihraç edildiğiniz için üzüntülerimi bildiriyorum. Oysa siz bu parlak zekanızla o partiye daha çok çektirirdiniz, ayy dilim sürçtü, çok yararlı olurdunuz demek istedim.

- Sağol Hazım. Bi şey olmaz. Alma mazlumun ahını çıkar kereste kereste. Ben milletimin gönlünde yaşıyorum. Gidişim suskun olmuştu, ama dönüşüm muhteşem olacak. Kodum mu oturtacam.

- Bravo amca. Ben aslında şu son bayramı soracaktım. Kafam karıştı. Biraz anlatabilir misin?

- Tabii evladım. Aslında bu Nevruz Eskimo'ların bayramı. Onlardan da Türkler kapmış. 21 Mart gece ile gündüzün eşitlendiği gündür. Bahara giriş yaptığımızı gösterir.

- İyi de amcacığım. Daha önce böyle bir şey yoktu. Biraz zorlama bayram diyorlar.

- Kim diyor?

- Babam öyle diyo.

- Başlatma lan babandan. Hem kim senin şu baban. Bu ülkede yargı var, kanun var. Bana gönder de şunu bi içeriye attırayım.

- Yapma Nusret Amca. Babam tamamen bu ülkenin çocuğu. Kupon keser, polis alkışlar, realiti şovları izler, Milli Takım'ın başarısına sevinir ve Halk Ekmek Büfesi önünde kuyruğa girer. Dört dörtlük vatandaş vallahi!

- İyi, tamam, affettim.

- Ben yine de soracağım. Bu Kürtlerin kutladığı bayrammış Nusret Amca. Ateş filan yakıp üstünden atlıyorlarmış. Efsaneye göre...

- Kes lan! Adamı sinirlendirme şimdi. Biz de gördük geçmiş yıllarda neler yaptıklarını. Hadlerini de bildirdik tabii. Onlar Newroz kutlaması yaptı, biz de "Panzer ve G-3" bayramını kutladık o yıllarda.

- Peki devletin Doğu'da halka yakması için lastik vermesini nasıl açıklayacaksın amcacığım?

- Kesinlikle katılmıyorum. Memleket bölünecek bu gidişle. Zaten itfaiye teşkilatımız da zayıf. Memleketi yakacak bunlar. Ben olsam ateş yakıp da üzerinden atlamaya kalktıklarında bir ikisine çelme takarım. Ohh, mis gibi kebap olurlar! Bak ondan sonra kimse lastik filan yakıyor mu!

- Çok zekisin amcacığım. Senden korkulur valla!

- Ne zannettin! Kelebek gibi uçar, arı gibi sokarım. Şiir yazarım, köpek severim. Ben var ya ben, o ne, bi dakka Hazım balkonun altından tıkırtılar geliyor.

Nusret Amca telefonu açık bırakıp gitti. Birazdan avazı çıktığı kadar bağırdığını duydum, ama ne dediğini anlayamadım. Merak ve endişe içinde beklemeye başladım. On dakika sonra "alo" dedi. Heyecanla sordum.

- Ne oldu amca?

Bitkin bir sesle yanıtladı:

- Alçak herifler! Dört kişi arabamın lastiklerini yürüttü Hazım. Son anda gördüm. Ben aşağıya inene kadar kaçmışlar. Ah, bi yakalarsam!

Erdemli, Türkmenler ve tarih

Salih MERCAN

Yakın zamanlarda köyleri yakılıp yıkılarak Kürt illerinden göç ettirilen Kürt insanları, şimdi de göç ettikleri yerlere sığdırılmamaya çalışılıyor. Bu insanlara kendi yurtlarında devletin askeri ve polisi, sığınmak zorunda kaldıkları illerde ise eli kanlı milis güçleri saldırıyor. Elbette ki daha dün Sıvas'ta, '70'li yıllarda da yine Sıvas'ta, Çorum'da ve Maraş'ta olduğu gibi devletin koruması ve desteği ile. Anılan illerde faşistlerin ve irticai güçlerin katlettiği insanlar Alevi-Türkmenler!

Erdemli'de faşist mafya özellikle Kürt insanların üzerinde baskı ve terör yaratmak amacıyla haraç toplama işine girişiyor ve basından öğrendiğimiz olaylar patlak veriyor. Mafyanın haraç toplamaya çalışması, devletin köy boşaltmaları, eli kanlı faşistlerin daha dün Türkmenleri, bugün ise Kürt insanlarını katletmelerini anlıyoruz, hatta anlamaktan da öte neredeyse kanıksadık, ama Türkmenlerin yoğun olduğu bölgelerde MHP'nin güçlenmesini anlayamıyorum. Yoksa 'Ufuk Uras'ın dediği gibi kendi celladına aşık insanlar mıyız? Daha dün asılıp kesilen ve kendisini dağlara dar atan Türkmenler, aynı kaderi bugün paylaşan Kürtlere karşı yok etme politikasına nasıl alet olabiliyorlar? Bu düşünceler bana XVI. yüzyıldaki Celali isyanlarını anımsattı.

Türkmenlere 'etrak-ı bi idrak' (idraksız Türkler) diyen Osmanlı, fetih seferlerine çıkamaz duruma gelince özellikle, zaten uçlara sürülmüş, en kötü ve verimsiz doğa koşullarına hapsedilmiş, yaşam koşulları ek bir yük daha getirmeksizin çekilmez halde olan Türkmenlere gittikçe artan saray giderlerini karşılayabilmek için yeni vergiler salmıştı. Bunun sonucunda yoksulluk sınırlarının çok altına düşen bu insanlar bentleri yıkılmış sular gibi Osmanlı devletinin üzerine akmaya başlamıştı. Bu halk ayaklanmalarını bastırmaya çalışan Osmanlı, askeri önlemler başta olmak üzere, birçok önlemler almıştır. Bu önlemlerin birisinden söz etmek, bugünü anımsattığı için hepsinden daha ilginç olacaktır sanırım.

Osmanlı devleti, halk ayaklanmasını yine halk içinden satın alınmış insanlarla bastırmanın ne kadar etkili olacağını biliyordu. İşte bu yüzden halk arasından seçilen (tabii köylerde) bir "yiğitbaşı" ile onun idaresine verilen ve köy delikanlılarından ibaret olan 30-40 kişilik yerel korunma birliklerini kurmaya halkı teşvik etti. Bu "il erleri" denen milis örgütü, halk ayaklanmalarının (Celali isyanları) bastırılmasında gerçekten çok etkili oldu. Osmanlı İran seferine, yani gerçekte Osmanlı'nın katliamından kaçan Türkmenlerin kurduğu Safevi devletinin üzerine giderken, çıkardığı bir emirde, "alçak hallu" timar sahiplerinden her bir sancakta kırkar ellişer muhafız bırakılması, köylere birer yiğitbaşı seçilmesi, hiç kimsenin suhtelere yardım etmemesi için ehaliye sıkı tenbih yapılması, halktan silahların toplanıp İstanbul'a sevki ve fesat çıkarmak isteyenlerin toplanmalarına izin verilmemesini vilayet idare makamlarına bildirdi.

Tarihte kendi başına gelenler bugün Kürt halkının başına gelirken, Türkmenler ne çabuk unutuyorlar horlanmanın ve baskının acılarını! Ne çabuk kendi katillerinin dostu ve müttefiki olabiliyorlar! Bunları yanıtlamak zor. Ancak şu kadarını söyleyebiliriz ki; Yeni Dünya Düzeni ve onun bencillik ideolojisi öylesine etkin olmuş bir durumda ki, insanlar iki tane insanı kovarak zenginliklere gark olacağını zannediyor. Oysa o iki insanın kovulması başarıldıktan sonra sıranın kendine geleceğini tarihine bakarak kestirebilme şansı da var.

Ko*medya*

● **Hükümet şafak sayıyor.** Mesut Yılmaz, "ANAYOL ordunun telkiniyle kuruldu" dedi.. Medyanın en baba liberal (!) kalemleri bile ses çıkarmadı bu açıklamaya... Emir komuta zinciri altında yazılarına devam ettiler yine...

● **Münferit Olaylar Cumhuriyeti** Metin Göktepe konusunda şaşırtıcı bir şekilde polise yüklenen medya, kısa sürede "aslına rücu" edip tekrar polis ağzıyla konuşmaya başladı... Metin Göktepe teröristti... Üniversite öğrencileri provakatördü... Geriye kalansa birkaç "münferit olay"dı

● İstanbul'dan Hakkari'ye bu yurdun insanları çöplük başında...

ANKET DEFTERİ

Adı *Emin*

Soyadı *Çölaşan*

Mesleğiniz *Gazeteci*

Hobileriniz *Belge toplamak, polis aklamak*

Fobileriniz *Belge bulamamak, Mehmet Barlas ve M. Ali Birand'la aynı asansörde mahsur kalmak*

Sevdiğiniz renk? *Belge beyazı, Jop karası*

Issız bir adaya düştüğünüzde yanınıza alacağınız üç şey? *Transfer ücretim, Argo sözlüğüm, belgelerim*

Son aldığınız hediye? *Karımın evlenme yıldönümümüzde aldığı at gözlüğü*

Tuttuğunuz futbol takımı? *Polis gücü, Orduspor, Ordu Milli Takımı*

Sevmediğiniz yönünüz? *Sık sık burnumu karıştırım. Tabii pis bi alışkanlık. Basın toplantılarında zor durumda kaldığım anlar oluyor... Bi de iftira attığım yazıları yazarken elim titriyor. İmlâ hatası yapmama yol açıyor bu durum.. Kaliteyi düşürüyorum.*

Yapmak isteyip de yapamadığınız şey? *Boğaz köprüsünden denize işemek isterdim. Ama imajıma ters düşüyor. Yapamıyorum.*

En sevdiğiniz TV programı? *Polis İmdat, Adliye Koridorları*

● Aziz Nesin'in ölüm haberini "Aziz nesin kadavra oldu" diye veren, gecekondu halkına, "çocuk yapmaktan başka bi şey bilmeyen nankörler diyen, direniş yapan işçileri hedef gösterip vatan hainliği ile suçlayan bir gazetemiz var!.. Bildiniz mi bu gazeteyi

Bu sayfa Emekcan Tülüş, Ömürden Bakaçhan, Erdal Belenlioğlu ve Ersin Sezer tarafından hazırlanmıştır.

medya KIRPINTILARI

Hıncal Uluç
Sabah

"Gavur"lara, "gavur eziyeti"!

Yazılarımda arasıra kullandığım bir deyim, gavur... Her defasında da, bazı okurlarımdan telefon faks notları alıyorum... Kendileri gayrimüslimmiş... Bu sözden alınıyorlarmış.

Alınmasınlar...

Gavur, Osmanlı döneminde, müslüman olmayan halklar için kullanılan bir deyim. Hiçbir hakaret anlamı yok."

Serdar Turgut
Hürriyet

Yazık! ölüme terkedilen hasta bu "moda" yazısını okuyamadı.

"Dün gece Show TV 20.00 haberlerinde Erzurum Numune Hastanesi'nde göz göre göre ölüme terk edilen hastanın dramını İHA'nın görüntülerinden izledim...

Gece bir ara düşündüm, dedim ki yarın yazımı tamamen bu konu üzerine kurayım...

Ama artık sorunlar üzerine yazamıyorum.. İsterseniz bana kızın, ama n'apayım benim gerçeğim de böyle işte...

Bu nedenle herşeye rağmen bugün de moda yazılarıma devam edeceğim...

Emin Çölaşan
Hürriyet

Kanlı kalem İHD'ye karşı

"Peki o turistlerin insan hakları yok mu?..

Ve neredeydir bizim İnsan Hakları Derneği?..

Bu iğrençliği, bu şantajı kınamak akıllarına hiç gelmez mi?

Gelmez!... Çünkü bunlar PKK'nın bir yan kuruluşu gibi çalışır..."

• "Burak bu ayakları"

"Burak Kut ise gecenin genç yanını temsil edecek. Çünkü Nevruz, esas itibarıyla daha çok gençlerin kendini göster diği bir bayram olarak kutlanıyor" • **Ertuğrul Özkök**/*Hürriyet*

• Bu başbakanın bizimle ilgisi yok

"Bu zamanların bizimle ilgisi yok!" • **Mesut Yılmaz**, *Başbakan*

MEDYA SÖZLÜĞÜ

Reklam	*Cıngıllı yalan*
Halk	*Aptal insanların bir araya gelerek oluşturdukları bütünüyle aptal bir topluluk.*
Yalakalık	*Çıkarları doğrultusunda politik çevrelere karşı takınılan medyatik tavır.*
Güneydoğu	*İstenmeyen güneylik durumu.. gereksiz uzaklık, anlamsız coğrafya*
Köşe yazarı	*Köşeyi dönmek için yazı yazan bir çeşit gazeteci, yazar kasa*

"Fırat suyu bütün bir bölgeyi takma adlarla dolanmak zorundadır."*

Sezai SARIOĞLU

Bugün Newroz... Resmiyet yalan söylemek zorunda, Newroz doğru. Bu hükümet ferman çıkarmış Newroz'u Kürtten, Kürdü Newroz'dan saymıyor... Newroz ise derman çıkarmış hayatın içinden... Bugün Newroz; "Neler öğrenmiyor ki çetrefil güz/ Deneysiz bahardan..." Şimdi Bochum'da yaşayan, birkaç yıl önce Diyarbakır'da vurularak felç olan genç Kürt gazeteci Burhan Karadeniz'i arıyorum... Yok... Demek ki, yüreğine ve artık yaşamının bir parçası olan tekerleklerine cemreler düşmüş onun da... Bugün Newroz... Devletin fermanı ile halkın dermanı hayatın içinde yine karşı karşıya... Resmi ricalin psikonevroz bir hali var... Akşam üzeri telefon çalıyor. Arayan Burhan... Newroz üzerine birkaç satır konuşuyoruz. Bir ara röportajı hazırladın mı diyor.

Başdöndürücü bir su akıyordu...

Newroz konuğumuzdu Burhan...

***

Köln'de küçük bir salon... Salonda dikili bir ağaç. Ağacın arkasında Musa Anter'in siyah–beyaz bir posteri... Yüze yakın Kürt gazeteci... Birçoğunu "memleket"ten, Özgür Gündem, Özgür Ülke döneminden tanıyorum. Yolları oralara düşmüş... Neden düşmüş? Şimdi sürgünde nasıl yaşarlarmış?

Tartışmalarında, duruşlarında, hüzünlerinde ya da büyük harflerle dillendirdikleri iddialarında, birbirilerine ya da öteki'ne yaptıkları haksızlıkta, bazen anlaşılmaz duygusallıkta ve yumuşaklıkta bu soruların yanıtlarını bulmak mümkün... Gözüm daha çok gençlerde... Gençler iki gün boyunca nedense pek konuşmuyor... Oysa Kürt gazetecilik tarihini yazanlar "genç muhabirler"...

Demokrasi'de çalışan akranlarının da olup bitenden pek haberleri yok... Eşzamanlı yaşanamayan bir çalışmanın içindeler. Belli ki telaşları var. İki gün boyunca, Burhan Karadeniz'i gözlüyorum... Yıllar önce Diyarbakır'da vurularak felç olan "muhabir hevaller korosu"nun elemanlarından Burhan Karadeniz... İki gün boyunca tekerlekli sandalyesinden ilgiyle izliyor toplantıyı. Sadece izliyor. Ve o da diğer akranları gibi konuşmuyor.

Musa Anter'in gözü salondaki herkesin üzerinde... Yaprakların kenarından bize bakıyor...

Newroz makamında merhaba, diyorum Burhan'a... Böylece, öldürülen, kaybedilen bütün Kürt gazeteci akranlarına ve bir halka merhaba demiş oluyorum...

Kürt gazetecilik tarihinin her biri insankarınca olan muhabirler tarafından yazıldığına inananlardan biri olduğumdan sesli düşünüyorum. Yolculuğun bilgisi var onlarda. Burhan da ora'da yaşayan akranlarının ihmal edildiği kanısında...

"Bugün burada olan insanlar eksik. Ülke'de gazetecilik yapmış, emek sarfetmiş, fedakarlıklarda bulunmuş gazetecilerin de burada bulunmasını gönül isterdi. Fakat buradaki oluşumda ne yazık ki bunları göremedik. Ora'da gazetecilik yapmış, büyük emek sarfetmiş insan sayısı burada üçü–beşi geçmez. Daha çok, –acı ama gerçek– mücadeleyi bırakıp gelen insanlar var burada. Bir gün bunların çoğu geri döndüklerinde, orada yaşayanların yüzüne nasıl bakacaklar? Çünkü orada korkunç bir bedel ödeniyor. Çok azı dışında, pek geçerli sebepleri olmayan, burada bulunmaları hiçbir zaman gerekçelendirilmeyecek insanlar var bu toplantıda.

Neden buradalar? Ne yapıyorlar? Burada daha çok mu iş görebiliyorlar? Bence ora'da olmaları çok daha doğru olurdu...

Bu bir medya ihmali mi, siyasal hata mı? Bu önemli, ama bu muhabbetin konusu değil. Türkiye'de yayımlanan ve geleneği temsil eden Demokrasi'de çalışan arkadaşları düşünüyorum... Sokaklar, ihmal ve hatalarla dolu hala... Çember çevirerek ora'ya koşan ateşparçası bir gençle ihmalleri konuşuyoruz...

"Evet, çok haberleri yok. Bu, oluşum komitesini oluşturan insanlardan, organize bozukluğundan kaynaklanan bir durum. Çok ciddi bir durum... Oysa onlar bu işin gerçek sahipleri, gerçek bir emek harcıyorlar. O halde gerçek söz sahipleri onlar olmalı. Burada oluşturulan Kürt Gazeteciler Cemiyeti'nin de ora'ya hizmet etmesi lazım. Oradaki Kürt gazetecilerin mesleki, maddi, manevi bütün sorunlarına eğilebilmesi lazım. Böyle olursa bu kurum işlevini yerine getirmiş olur. Onun dışında bu kurumun bence fazla bir anlamı olmaz..."

O, çocukluğunda ve şimdi düşlerinde Diyarbakır'ın sinemalarını düşlemektedir. Newroz bir bahar sinemasıdır onun için. Kışlık ve yazlık sinemaların kapılarında düşbilgisi pekiyi bir çocuk...

"Öteden beri edebiyata ve sinemaya özel bir ilgim var. Bu alanda kendimi yetiştirmek istiyorum. Şu anda çok yetersiz olduğumu düşünüyorum. Kendimi yetiştirerek bu alanda hizmet vermek istiyorum. Sinema alanında çok fazla insanımız, başarılı insanımız yok. Hatta boş bir alan. Bu bir sorun. Tüm bunları mücadele ile ilişkilendirerek düşünüyorum. Sanat, sinema bir ihtiyaçtır, eninde sonunda yapılması gereken bir iştir. Bu alanda hevesim var, ilgi duyuyorum ve okumak için koşullarımı hazırlamaya çalışıyorum..."

Diyarbakır sinemaların da başkenti... Bir biletle birkaç kişinin sinemaya girmesi adetten...

Sinemaya çocukluğumda çok ilgim vardı... Teksas, Tommiks dergilerini sinema kapılarında satarak içeriye girmeye çalışırdım. Çocukluktan başlayarak bir Yılmaz Güney hayranıydım, dahası onun aşığıydım. Bizi temsil ediyordu Perdede çok gerçekti, çok yalındı. Nedense hep, sineman perdeye yansıyanını değil de, mutfağında olup bitenleri mera ettim. Filmi izlerken nasıl çekildiğini, yönetmenin nasıl yönlendirdiğini merak ederdim Şu andaki eğilimim bu merakın bir yansıması. Koşullar benim için uygun. Bunu mutlaka gerçekleştirmek istiyorum."

Bir kurşun dokunmuş bedenine, ama düşlerine, haklılığına ve masumluğuna kimse dokunamamış... Onca zorun ortasında, güneşin taşrasında kafileler halinde yolculuk yapanların ortasında kafiye arıyor var oluşuna... Da çok okuyor...

"Çok sık yazamıyorum. Yazışmalarım daha çok mektuplaşma şeklinde oluyor. Ülkeden ve Türkiye'den mektuplaştığım insanlar var. Mektup yazmak çok hoşuma gidiyor. Arada bir de Avrupa' çıkan Özgür Politika'ya izleni ya da haber gibi şeyler yazma çalışıyorum...

Ama sık değil..."

Ayrılık yürürlüğe giriyor... Burhan unutulmaması gereken her şeye, herkese selam söylüyor... Takma adlarla büt bir bölgeyi dolaşan Dicle ve F dahil...

* *Cemal Süreya'dan*

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● **Sahibi:** Olgu Ltd. Şti. ● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
● **Yazı İşleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● **İdare:** Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● **Sorumlu Müdür:** Hüseyin AYIK
● **Ankara Temsilcisi:** Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● **Almanya Temsilciliği** — **Tel :** 0049.69.7075714 **Fax:** 0049.69.625645
● **Fransa:** Y. Mustafa ÖZKAN — **Tel :** 0033148572114 **Fax:** 0033148571691
● **İsviçre:** Süleyman ÖZGÜR — **Tel :** 004113415213
● **İngiltere:** Ahmet SAYER — **Tel :** 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD